

Devrimci savaş için yeni olanaklar

Vilyam Kaştan

Kanada Komünist Partisi Genel Sekreteri

Dünyada gözlerimizin önünde oluşan değişimler karşılıklı olarak birbirine bağımlıdır ve tümüyle, çağdaş uluslararası politik hayatın önemli objektif etkenidirler. Fakat bu değişimler karakter bakımından, temel nedenler bakımından ve uluslararası ilişkiler üzerinde etki dereceleri bakımından özdeş değildir. Dünyanın birçok kesiminde gerginliğin azaltılması sürecini oluşturan olaylar meydana geliyor. Bunlara halk yığınlarının ve hükümetlerin, toplumsal zümrelerin ve bütünüyle sınıfların katıldıklarını görüyoruz.

Bundan altı yıl önce, komünist ve işçi partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı, emperyalist devletlere barış içinde yanyana yaşamının dayatılması için çalışmayı kararlaştırdı. SBKP'nin kabul edip uygulamaya giriştiği Barış Programı sayesinde, Sovyetler Birliğinin ve öteki sosyalist ülkelerin kardeş Marksist-Leninist partilerce desteklenen olumlu dış politikası sayesinde, uluslararası işçi sınıfının, ulusal kurtuluş güçlerinin ve bütün barışsever ve demokratik güçlerin savaşı sayesinde bu sorunun çözümü yolunda büyük başarılar elde edildi.

Geçen yıllar içinde bazı önemli ortak bildiriler kabul edildi ve Sovyetler Birliği'yle Birleşik Amerika, İngiltere, Kanada, Fransa, FAC, İtalya arasında, birçok sosyalist ve kapitalist devletler arasında ikili anlaşmalar imzalandı. Bu anlaşmalarla, gerçekte, bu nükleer silâhlar çağında toplumsal düzenleri ayrı devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları prensipleri sistemleştirildi. Yakın geçmişe kadar nice emperyalist devletlerin barış içinde beraberliği uluslararası yaşam normu olarak kabule yanaşmadıklarına göre, bu anlaşmalarla atılan adımlar olağanüstü önemli ve çok olumlu bir gelişmedir.

Bilindiği gibi, insanlığın en büyük düşünürleri, yüzyıllar değilse bile onyıllar boyunca, silâhlanma yarışını dizginlemeyi düşünmüş, bunun çaresini aramışlardır. İkinci Dünya Savaşından önce de çeşitli plânlar ileri sürülmüştür. Fakat harp tehlikesini giderme ve silâhlanma yarışına son verme dâvası ancak şimdi reel hedefler olarak belirlenmektedir.

SSCB ve ABD yöneticilerinin imzaladıkları belgeler ve özellikle Roket-savar Savunma Sistemlerini Sınırlama (süresiz) Antlaşması ve stratejik taarruz silâhlarının sınırlandırılması alanında bazı tedbirleri öngören Geçici Anlaşma silâhsızlanmaya ilişkin olağanüstü karmaşık problemlerin bile çözülebilir olduğuna tanıklık ediyor. SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev ile ABD Başkanı J. Ford'un 1974 yılındaki Vladivostok buluşması, yaptıkları görüşmeler, stratejik taarruz silâhlarının sınırlandırılması konusunda çokyanlı ve uzun süreli bir anlaşma yapılması gereği üzerinde fikir birliğine varılmasını sağladı. Bu ve benzeri adımlar, gerginliği azaltma alanında kuşku götürmez bir ilerleme kaydedildiğini

Sosyalist ülkelerle kapitalist devletler arasında gitgide yoluna girmekte olan işbirliği, iki dünya sistemi arasında silâhlı çatışma tehlikesini bir yere kadar azaltıyor. «Soğuk harp» artıklarının giderilmesi, imzalanan anlaşmaların sağlam içeriğinin hükümetler arasında politik diyalogla bütünlenmesi, ekonomik ve bilimsel-teknik temasların genişletilmesi, kültür alanındaki ilişkilerin geliştirilmesi, doğal çevre problemlerinin çözümünde, hastalıklara karşı savaşta, atom, uzay ve okyanustaki araştırmalarda işbirliği yapılması 1970 yıllarında objektif bir zorunluk haline gelmiş bulunuyor. *Gerginliğin azaltılması*, gitgide yeni yeni yarılarıyla belirerek, *Avrupa kıtasında ve bütün dünyada uluslararası ilişkilerin gelişmesinde egemen bir çizgi olarak beliriyor.*

Böylece, gerginliğin azalması, yumuşama, insanlığın «soğuk harp»ten, demokratik, âdil ve sürekli bir barışa doğru yürüdüğü bir ana yol haline geliyor. Sosyalist ülkeler için bu yol doğaldır. Bu ülkelerdeki toplumsal düzen özlük bakımından barışseverdir ve yapıcı emeğin verdiği sonuçlarla üstünlüğünü göstermektedir. Bugün gerginliğin azaltılmasına, yumuşamaya doğru yönelmek, emperyalist memleketlerin yönetici çevreleri için bir zorunluk olmaktadır.

Böylelikle, kanımızca, başlıca olumlu değişmeye, yani dünyada güçler oranının değişmesine, bu güçlerin yeni dengesine varıyoruz. Bu yeni denge, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin ekonomik durumlarının sağlamlaşması ve savunma güçlerinin artması, dünya komünist hareketinin, barış, demokrasi ve sosyal ilerilik güçlerinin etkisinin genişlemesi sonucunda meydana gelmiştir. Bu sayededir ki, yumuşama, dönüşüzlük güvencesi kazanmakta, askersel alana da geçmesi olanağı ortaya çıkmaktadır.

Dünyada güçlerin yeralımındaki değişmeler gibi bir etkeni, bundan

pek hoşlanmadıkları görülenler bile gözönüne almak zorundadırlar. Eski ABD Savunma Bakanı Yardımcısı ve Deniz Kuvvetleri Bakanı P. Nitze şunları yazıyor: «Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler, genel güçler oranının kendi yararlarına değiştiği ve değişmeye devam ettiği yolundaki kanılarına belbağlamakta haklıdırlar.» (!) Doğaldır ki, itiraf ve benzeri ifadeler, emperyalizmin, üstünlüğünü yitirmiş olmayı sineye çektiği anlamına gelmez. Emperyalizm, aşınmış Batı birliği mekanizmasını canlandırmayı, «hür dünya»nın ekonomik ve parasal problemlerini çözmeyi vb. öngören programlar ileri sürerek bu üstünlüğü yeniden kazanmaya çalışıyor. Ne var ki, bu programları yapanların kendileri de başanya ulaşacaklarına pek güvenmiyorlar. Sömürünün, işsizliğin, üretim düşüşünün, enflasyonun hüküm sürdüğü, emperyalistlerarası çelişkilerin derinleştiği toplumun giderek artan güçlükleri burjuva düzeninin daha da yıpranmasına yol açıyor.

Bu koşullar altında, kapitalist ülkeler hükümetleri ve iş çevreleri için, sosyalist ülkelerle karşılıklı yarara dayanan ekonomik ilişkiler kurmaktan geri durmanın gitgide daha da güçleşmesinde şaşılacak bir şey yoktur. Sosyalist ülkelerin istikrarlı ve sağlam ekonomik durumu, kapitalist ülkeler kurumlarına çekici görünmektedirler.

Sosyalist dünya ile ticaretin genişletilmesi, sermayenin hüküm sürdüğü ülkelerde daha yığın bir eylemsel etkenliğe açık olanaklar yaratmakta ve dolayısıyla emekçiler arasında işsizliğin azaltılmasına yardımcı olmaktadır.

Emperyalist devletleri kıvrandıran şimdiki ekonomik bunalım, gelişme halindeki ülkelerle ilişkilerinin kötüleştiği bir sıraya rastladı. Bu ülkelerin, özellikle petrole yalnız sahip olmakla kalmayıp, eşit haklı yeni ekonomik düzen için savaşta onu bir silâh olarak kullanmayı başarabilenlerin durumunun güçlenmesi emperyalizmi önemli derecede zayıflatıyor ve etki alanını gitgide daha fazla sınırlandırıyor. Gelişme halindeki ülkelerin uluslararası alandaki yeni durumunun öyle bir objektif karakteri vardır ki, bu durum, güçler dengesinin barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerilek yararına daha da değişmesine yardım etmektedir.

Gerginliğin azaltılmasında, yumuşamada derinleşme devamlı bir süreçtir ve bu süreç belki de çağdaş tarihte önemli bir aşamayı oluşturmaktadır. Komünistler, strateji ve taktikte bu etkeni gözönüne alarak, gerginliğin azaltma sürecinin olanca karmaşıklık ve çelişkenliğin, hiç de uyumlu olmıyan karakterini, iki karşıt eğilim (birincisi gitgide daha büyük bir güçle beliren yumuşama; ikincisi hâlâ tutunmakta olan soğuk harbe ve dolaysız askersel çatışmaya dönüş özenti) arasındaki çatışmayı pekâlâ hesaba katmamaktadırlar.

(!) «Foreign Policy», No. 17, Winter 1974/75, p. 174.

Burjuvazinin çeşitli kolları arasında dış politikaya ilişkin gerçekçi görüşlerin iletkenleri ile militarist görüşlerin yandaşları arasındaki çelişkiler geniş yığınların dikkatinden kaçmıyor. Emperyalist propagandanın, uluslararası sorunlarda «aşağı» sınıfların hareketsizliğine ilişkin savları, bazen en gerici çevrelerin kamuoyunun dikkatini tasarladıkları saldırı aksiyonlarında uzaklaştırma çabalarından, çoğun da yönetici seçkin zümrenin dış politika kararlarının hazırlanma ve kabul edilmesini halk yığınlarının hertürlü etkisine kapalı tutma isteğinden ileri geliyor. Oysa uluslararası ilişkiler alanında toplumsal güçlerin aktiflik ve etkisi son yıllarda arttıkça artıyor, komünist ve işçi partileri, halk yığınlarının savaş ve barış sorunlarına, uluslararası politika problemlerine ilgisinin artması için herkesten çok çaba gösteriyorlar. Bunun, bir nükleer savaş tehlikesinin henüz tamamiyle giderilmediği, insanların hayatının çoğun sözün tam anlamıyla dış politika problemlerinin çözümüne bağlı olduğu günümüz koşulları içinde olağan üstü bir önemi vardır. Bundan ötürü, kapitalist ülkelerde yığınların sürekli olarak barış politikasından yana kazanımları önemlidir. Biz bu sorunun çözümünde, günümüzdeki barış ve savaş güçlerinin gerçek oranının analizine dayanan komünist barış felsefesini kılavuz ediniyoruz. Bu felsefenin yüksek ödevi, olası bir felâketi gidermek, karmaşık ve çok değişik dünya koşulları içinde gerginliği azaltmanın, yumuşamanın, güvenliğine ve işbirliğinin yolunu bulmaktır.

Komünistler ve bu arada Kanada komünistleri, devlet-tekel kapitalizminin en harpçi zümrelerinin entrikalarını sürekli açığa vuruyorlar. Biz politik ferahlama alanındaki başarıları öngörü ve ihtiyatla değerlendiriyor, bunun henüz bütün dünyada her yıl 250 milyar dolar harcama gerektiren ⁽²⁾ silâhlanma yarışını durdurabilmiş olmadığı gerçeğini görmezlikten gelmiyoruz. Emperyalizmin bunalımının alabildiğine keskinleştiği durum ve koşullar içinde, en azgın gerici çevrelerin burjuva hükümetlerini sözkonusu bunalımdan çıkış yolunu saldırı ve silâh şakırdatma politikasında aramaya yöneltmeleri mümkündür. Birleşik Amerikanın en yetkili sözcülerinin demeçlerindeki Yakın-Doğu Arap ülkelerine ve diğer devletlere yönelik tehdit tonu, bundan böyle de uyanık olmanın bizim için ne kadar önemli olduğunu gösteriyor. Bununla beraber, uluslararası alandaki yeni güçler oranı karşısında bu gibi tehditlerin sökmediği, gerek tehdiye hedef olan ülkeler, gerekse bütün barışsever devletler tarafından bunlara yerinde bir tepki gösterilmiş olduğu sır değildir. Yakın geçmişte yapılan kamuoyu yoklamasının da gösterdiği üzere, Birleşik Amerikanın kendi içinde nice sağduyu sahiplerinin, Yakın-Doğuya Amerikan askeri gönderilmesine karşı çıkmış olanları dikkate değer bir olaydır.

Şu var ki, emperyalizm zayıflamış olsa da, en saldırgan çevreleri gitgide daha büyük güçlüklerle karşılaşmakta olsalar da, bu sistemin güçlü,

(2) «Communist View point», Vol. 7, No. 1, January-February, 1975, p. 13.

kıyıcı bir düşman olarak kaldığı gerçeği söz götüremez. Kanadada, biz komünistler, memleketimizin işçilerine karışan, hükümeti silâhlama yarısını hızlandırmaya yöneltten, Kanada'yı mineral hammaddelerine, petrolüne ve gazına el koymakla tehdit eden ABD emperyalizmine karşı kesin bir savaş yürütüyoruz. ABD emperyalizmi, Kanada ekonomisinin «ulusallaştırması» politikasını başarısızlığa uğratmaya ve memleketi Pentagon'un arabasına koşmaya çalışıyor. Amerikan tekellerinin memleketimizdeki kaba baskısı ve babalarının çiftliğindeymiş gibi davranmaları halkımız arasında anti-emperyalist psikolojiyi güçlendiriyor. Bu psikoloji bir yandan da Kanada emperyalizmine karşı, çokuluslu korporasyonlara karşı, bunların millileştirilmesi için, gerçek bir ulusal bağımsızlık için savaşı teşvik ediyor.

Biz ABD emperyalizmine karşı savaşa bir gün bile ara vermiyor, en gerici zümrelerin tehlikeli plânlarını durmadan açığa vuruyoruz. Bu tip savaşta kardeş partilerle deney değiş tokuşu Kanada komünistlerinin pratiğinde bir gelenek halini alıyor. Bu deney, komünist ve işçi partilerinin ne bütünüyle emperyalizm bakımından, ne de onun en güçlü halkasını oluşturan ABD bakımından hiç de hayale kapılmadıklarını gösteriyor.

Bu böyleyken, son zamanlarda uluslararası komünist hareketinde «Amerikan emperyalizmini süslemenin yeni varyantı»nın belirdiği, Amerikan emperyalizminin «orta» ve «küçük» partnörleri üzerinde ve aynı zamanda bazı gerikalmış ülkeler üzerinde politik, askersel ve ekonomik dikta uygulama yeteneğinin unutulduğu yolundaki ileri-geri demeçler ne kadar hayret uyandırsa yeridir. Bunlar uydurmadır. Komünistler Amerikan emperyalizmini süslememişlerdir ve süslemiyorlar. Tersine, bu konuda herkesten önce komünistler uyanık davranılmasını salık veriyorlar. Çünkü ABD'nin büyük askersel ve ekonomik gücünü kurduğunu gözönünde bulunduruyor ve bunun halkların başına büyük felâketler getirebileceğini anlıyorlar. Fakat komünistler şunu da görüyorlar: Sosyalist ülkelerin birleşik gücü, ABD'de en gerici çevrelerin saldırgan coşku ve ataklığını ön-lüyor, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının ve diğer demokratik güçlerin gide-rek güçlenen savaşı da Vaşington'un kendi iradesini bağlaşıklarına ve eşlikçilerine bile dayatma olanaklarını daha fazla sınırlıyor. Bunu gör-miyenler gerçeği sayılamazlar.

Aşırılıklar daima tartışma götürür. Örneğin, ABD emperyalizmini her şeye yetebilecek kadar güçlü ve dediği dedik, öte yandan diğer bazı ülkelerin emperyalizmini, Kanada emperyalizmini örneğin, hafife almak, «Sam Amca»nın bütün buyuruklarını ses çıkarmadan yerine getiren «kısa pantolonlu çocuk» saymak doğru mudur? Bizce doğru değildir. Bu gibi görüşler, ulusal tekellerle Amerikan tekellerinin birbirinin aynı sınıfsal özlüğünü görmemek, birinciler, üzerindeki darbeleri zayıflatmak ve yalnız ikinciler üzerinde yoğunlaştırmak gibi bir gafflete yol açabilir. Böyle bir

taktik de, büyük ulusal burjuvazinin yararına olur ve emekçilerin mevzilerini değil, bu burjuvazinin mevzilerini güçlendirir.

Kanada komünistleri, Kanada emperyalizmine karşı, ABD emperyalizmine karşı ve dünya emperyalizmine karşı savaşıyorlar. Biz, hangi biçimde belirlirse, belirsin, emperyalizmin her yerde saldırgan ve gerici cibiliyetini koruduğu görüşünü çıkış noktası yapıyoruz. Fakat biz şunu da açıkça görüyoruz: İç politik ve sosyal-ekonomik güçlüklerin arttığı, emperyalistler arasındaki çelişkilerin sertleştiği ve kapitalizmin «üçüncü dünya» stratejisinin iflâs ettiği koşullar altında, burjuva hükümetleri sosyalizme karşı açık serüvenlere girişmeyi göze almıyor, sosyalist ülkelerin gerçekçi önerilerini kabule daha yatkın oluyorlar.

Örneğin Kanada hükümetini ele alalım. Başbakan P. Trüdo 1974 yılındaki federal seçim kampanyası sırasında defalarca uluslararası yumuşamadan söz etti. Kanada Avrup Güvenlik ve İşbirliği Toplantısı'na da katılıyor (kaldı ki biz hükümetimizin bu toplantı çalışmalarına daha aktif olarak katılabileceği kanısındayız).

Emperyalist devletlerin, uluslararası ilişkilerde yumuşama politikasına karşı cepheden hücumlara geçmekten sakındıkları, fakat bu süreci durdurmaya çalıştıkları da gerçektir. Yoksa, güvenlik ve işbirliği amaçlı dayanışma toplantısının ikinci safhasında göze çarpan sürünceme taktiği başka türlü açıklanamaz. Bu toplantıda, nice Batı devletleri delegeleri kendi memleketleri önce sosyalist ülkelerden ideolojik alanda ödünler koparma yolunu tutmuş, yumuşamanın karşılığı olarak egemen devletlerin sınırlarının burjuva görüş, norm ve alışkanlıklarının dalmasına açık tutulmasını istemeye kalkışmışlardır.

Burjuvazinin övgücüler i örgütlü ve örgütsüz, ultimatomlu ve «saygılı» önerilerde bulunarak, barış içinde yanyana yaşamaya yanaşmanın koşulu olarak ideolojik savaşa son verilmesini istiyorlar. Sosyalist ülkeler ekonomisinin istikrarlı gelişmesi ile sermayenin hüküm sürdüğü ülkelerdeki iktisadi düşüş arasındaki açık karışıklık, sosyalizmin mânevi üstünlüğü, bilimsel komünizmin utkusal ilerleyişi, tekelci burjuvaziyi, Sovyetler Birliğine ve öteki sosyalist ülkelere karşı, komünist ve işçi partilerine karşı ideolojik kışkırtmaları artırmak zorunda bırakıyor. Düşmanlarımızın niyeti, besbelli ki, sosyal ilerilik uğrunda savaşmakta olan güçlere burjuva dünya görüşünü dayatmak, onları ideolojik ve teorik bakımdan silâhsızlandırmaktır. Bundan ötürü, şimdi anti-komünistlerin ve Sovyet düşmanlarının bu çabalarını sıfıra indirmek üzere, ideolojik taarruz strateji ve taktiğinin elbirliğiyle işlenmesi komünistler için çok önemlidir.

İki sistem arasında ideolojik alanda savaşın devamı kaçınılmazdır. Bilindiği gibi, uluslararası ilişkileri ideolojiler açısından ele almayı bur-

juva bilginleri de reddetmiyorlar. Ama ideolojik prensiplerin pazarlık konusu olabileceğini, sosyalist ülkelerin politik ve ekonomik uzlaşmalar karşılığında Marksist-Leninist prensiplerden vazgeçeceklerini düşünenler derinden derine yanılıyorlar.

Geriçi güçler barışa ve uluslararası yumuşamaya karşı direnişlerinde Maoistler tarafından destekleniyorlar. Bunlar işleri hep cepheleşmeye doğru, uluslararası gerginliği korumaya doğru yokuşa sürüyorlar. Zira «soğuk harp» koşullarını canlandırdıkları takdirde, tuttukları hegemonyacı siyaset hattını, pratik olarak bütün komşu devletlere karşı çılgınca toprak iddialarını daha kolay gizliyelebileceklerini düşünüyorlar. Pekin'in yakın geçmişte savurduğu kehanet, yani SSCB ile ABD arasında harbin kaçınılmaz olduğu savı en kötü kışkırtmadır, ve kendi sahiplerini utandırsa gerektir. Gerçek devrimciler hiç bir zaman harpten yarar beklememişlerdir ve beklemezler, çünkü harpler halk yığınlarına sayısız felâketler getirir, üretim güçlerini yokeder. Komünistlerin sözü şudur: «Harp bizim düşmanımızdır. Biz, bundan böyle, birbirinden ayrı sosyal sistemlerin, kendi üstünlüklerini savaş alanlarında değil, ilerilik yolundaki yarışmada, halkların yaşama düzeyini yükseltmede göstermelerini istiyoruz.»⁽³⁾ Bu yargı, 1957 yılında kabul ve ilân edilen «Barış Manifesti»nde yazılıdır ve bunu imzalayanlar arasında Çin Komünist Partisi de vardır. Maoistlerin, açık kötücüllüğe, yani iki büyük devlet arasında bir «büyük harp» çıkacağı ümidine dayanan şimdiki tutumları, sosyalizm konusunda, sosyalizmin kalesi Sovyetler Birliği konusunda saldırgan plânlardan vazgeçmemiş olan en gerici emperyalist çevrelerin çıkarlarına tıpatıp uygun düşmektedir.

Marksist-Leninistler dünyadaki olumlu gelişmelerin ve öncelikle yumuşamanın sosyal dönüşümler uğrundaki savaşa elverişli yeni olanaklar yarattığı tezini savunuyorlar. Bu tez, tekellere ve gericiilere karşı geniş toplumsal çevrelerde anlayışla karşılanıyor ve destek görüyor. Tek tek ülkelerin ve tüm bağlaşımların dış politika stratejisi, uluslararası alanda sınıf savaşının bir ifadesi ve biçimidir. Uluslararası hayattaki değişimler ülkelerin iç gelişmesine, iç değişimler de uluslararası atmosfere gitgide daha büyük ölçüde yansıyor. Kapitalist toplumun günlük hayatının önemli ve ayrılmaz bir parçası olarak, ilerici sosyal dönüşümler için savaş, birbirine örülen iç ve dış koşulların etkisi altında oluyor.

Barış ve yumuşama, Kanada'nın bağımsız bir dış politika gütmesi için savaşan bütün yurtseverlerin durumunu sağlamlaştırıyor, işçi sınıfını ve demokratik hareketi daha da güçlendiriyor. Uluslararası gerginliğin azaltılması, «soğuk harp»ten ve cepheleşmeden görüşmelere doğru yöneliş, bölgesel harplere yol açan tehlikeyi gizleyen anlaşmazlık durumları sayı-

(3) «Barış, demokrasi ve sosyalizm uğrunda savaş programı» Moskova, 1961, s. 30.

sının azalması, bütünüyle, memleketimizin koşullarında, bize, sanayi, doğal zenginlikler ve enerji kaynakları üzerinde ulusal kontrolün artırılması için, ABD'nin «kollarından» kurtulmak için savaş olanağı veriyor.

Şu veya bu kapitalist ülkenin dış politikasında, NATO'nun askersel örgütünden çıkmasıyla, yada bu örgütte katılımını sınırlamasıyla, ABD ile yapılmış eşitsiz anlaşmaları düzeltme çabalarıyla kendini gösteren değişimler genellikle sancısız geçmiyor. Böyle bir adım atmış olan memleketin içinde, bu değişimler, harp aleyhtarı psikolojinin güçlenmesine hız veriyor, toplumun en önemli gereksinmelerinin giderilmesi için savaşan güçlerin koalisyonunu genişletiyor.

Uluslararası yumuşama koşulları, sosyal ilerleme tempolarını hızlandırıyor. Şu olaya dikkatinizi çekmek isteriz: 1973 yılı ortalarında, yumuşamanın, emperyalizme karşı savaşı zayıflatacağı, devrimci dönüşümleri aksatacağı ve dünyada sosyal-politik statükoya yol açacağı endişeleri vardı ve komünist hareketi saflarında da bu endişeleri paylaşılanlar eksik değildi. Aradan gayet kısa bir tarihsel süre, ancak iki yıl geçti. Ama ne görüyoruz? Protekiz'de ve Yunanistan'da durum kökten değişti; her iki ülkede de halklar faşist rejim zincirlerini kırdılar.

Mozambik ve Angola tam ulusal özgürlük yoluna girdiler. Gine-Bisau bağımsız bir devlet oldu. Kamboçya, Oman, Rodezya, Namibiya'da kurtuluş hareketleri birbiri ardınca başarıya ulaşıyor. Güney Afrika Cumhuriyeti'nde aparteyd sistemine ağır darbeler indiriliyor. İspanya'da demokratik hareket görölmedik ölçüler alıyor ... Peki, bu sosyal statüko mudur?

Öte yandan, bazı belirli kayıplara uğradığımız da bir gerçektir. Şili'de devrimin geçici yenilgesini kalplerimizde derin bir acı ve öfkeyle karşılamış bulunuyoruz. Ne var ki, devrimin böyle gerilemeleri bile, emperyalizmin genel durumunu asla hafifletmiyor. Kaldı ki, devrimci dönüşümleri amaçlayan savaşçıların bütün birlikleri, bu durumdan gereken dersleri çıkarıyorlar. S. Allende hükümetinin devrilmesinde CIA'nin ve çokuluslu uluslu tekellerin oynadıkları rolün açığa vurulması, emperyalizmin karşıdevrim ihracı ödevini verdiği çevrelerin eylemlerini güçleştiriyor. Vaşington özel servislerinin S. Allende hükümetini devirmeye hazırlandıkları dönemde Amerikanın Şili elçisi olan N. Deyvis'in Afrika Sorunları Devlet Sekreterliği yardımcılığına atanmasının, Afrika Birliği Örgütü üyesi 43 devlet tarafından oybirliğiyle protesto edilmiş olması dikkate değer. Bu protesto, halkların ve hükümetlerin uyanıklığının arttığını gösteriyor.

Emperyalizm ve gericilik, kendi ülkelerinin halk yığınları üzerindeki egemenliklerini güçlendirmek ve sürdürmek için uluslararası gerginlikten yararlanmışlardır. Emperyalizm ve gericilik, yabancı ülkelerde iç savaşlara müdahale edecek devrimci çıkışları boğmuşlar, eski sömürge halklarına ait olan bütün hammadde kaynakları üzerindeki kontrollerini koru-

mak ümidiyle, boyuna yeni-sömürgecilik tohumları ekmışlerdir. Politik iklimde, yumuşamanın etkisi altında oluşan değişimler, devrimci güçlere, tekelci sermayenin mevzilerine karşı daha başarılı hücumlara geçebilecekleri bir sosyal-politik çıkış alanı elde etmenin yollarını arama ve bulma olanakları veriyor. Portekiz ve Yunanistandaki olayların süratli ve âni görünüşlü gelişmesi, bu ülkelere şimdiye kadar kaş altından bakan emperyalist strateji uzmanlarını tetikt bulunup dikkatli olmaya yöneltti. Uluslararası yumuşamanın, Portekiz ve Yunanistan komünistlerinin enerjik savaşının bu olayları etkilediğini ve çabuklaştırdığını artık herhalde onlar da hesaba katmaktadırlar.

Tekeller emekçilerin yeni baskısı karşısında gerilemektedir. Bugün, emekçilerin menfaatlerine uygun olan millileştirme gibi, bankaların ve korporasyonların her şeye egemen durumlarının sınırlandırılması gibi, işletme yönetimine işçilerin de katılmaları gibi, gerikalmış bölgelerin her bakımdan geliştirilmesi gibi anti-monopolist ve genel demokratik istekler ön plânda yer alıyor. İşçi sınıfının ve bu sınıfın partilerinin, bir zamanlar yönetici zümrelerin «özel çevre» benimsedikleri politika, ekonomi ve kültür alanlarında gitgide gözle görülür bir hal alan baskısı devam etmekle kalmıyacak, durmadan da güçlenecektir.

Tekellerin durumlarının hâlâ epey sağlam olduğu Kanada'nın ve diğer ülkelerin deneyinin gösterdiği üzere, temeli sosyal-politik dönüşümlere ve sosyalizme yol açabilecek köklü demokratik reformlar için savaş, bugünkü koşullarda, anti-emperyalist eylemlerin birleştirilmesi için önemli bir araç olmakta devam ediyor. V. İ. Lenin reformlar ile reformizm arasındaki ayrımı belirterek şunları yazıyor: «Biz bağımsız bir politika güdüyor, ve yalnız, devrimci savaşın menfaatlerine *kesinlikle* elverişli olan, proletaryanın bağımsızlığını, bilinçliliğini ve savaş yeteneğini *kesinlikle* yükselten reformlar için şiarlar ileri sürüyoruz. Ve daima yarım-yamalak, daima ikiyüzlü, daima burjuva veya polis ilmkleriyle donanmış tepeden reformları ancak böyle bir taktikle *zararsız hale getiriyoruz.*» ⁽⁴⁾

Son yıllarda Kanada'da ve diğer kapitalist ülkelerde yürütülen seçmönü kampanyalarında, komünist ve işçi partileri (çoğun sosyalistlerle elele vererek), halk yığınları arasında olumlu yankılar uyandıran reformlar için geniş programlar önerdiler. İşçi sınıfı ve bağlaşıkları, temelli dönüşümler için mücadele ederek, politik savaşta deney ediniyorlar. V. İ. Lenin, bize, emperyalizme karşı savaşmayı *becermek*, devrimci gelişmeye ve sosyalizmin oluşmasına yardım etmeyi *becermek* gibi ikili bir ödevi yerine getirmemizi vasiyet etti. ⁽⁵⁾ İşçi sınıfı ve bağlaşıkları, bu ödevin yerine getirilmesine ilişkin çeşitli yöntemleri kavramakta yeni büyük başarılarla ulaşılar.

(4) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 13, s. 263.

Anti-monopolist görüşlerin genişlemesi, sınıf savaşının yeni gelişimi emperyalistleri endişeye düşürüyor. Onlar artık «hür dünya»nın güvenliğini, «Batı demokratik kurumları»nın sağlamlığını tehdit eden tehlikeyi «Sovyetler Birliğinin saldırıya geçmesi olanağı»nda değil (sanki bu uydurma tehlike evvelce varmış gibi!), emekçi yığınlarının «güdülmeye boyun eğmeyişlerinde», burjuva toplumuna karşı «sosyal dürüstlük» ve «sadakat» duygusunu yitirmiş olmalarında görüyorlar.

İşte bundan ötürüdür ki, emperyalizmin ideologları, burjuva toplumundaki sallantılı sosyal durum sorununu görmek ve bundan çıkış çaresi aramak üzere, kapitalist memleketler liderleri arasında yüksek düzeyde bir danışma toplantısı yapılması fikrini ileri sürüyorlar. Bu plânı düşleyenlerden biri de tanınmış anti-komünistlerden biri olan Z. Brzesinski'dir. Ona göre, «demokratik kurumlar»ı sağlamlaştırmak için, giderek güçlenen iç çelişkileri yumuşatmak için gereken tedbirler alınmayacak olursa, bu durumdan «komünistler yararlanabilirler». Örgütlü komünist hareketinin gitgide artan gücü ve etkisi karşısında duyulan korku, en değişik burjuva partilerini aralarında eylembirliği yapmaya yöneltiyor. Bu partiler, düne kadar kutsal saydıkları prensipleri çiğnemekten de çekinmiyorlar. Emperyalist kampındaki, Sovyet düşmanlarının anti-komünistlerin kampındaki bu eğilime, işçi sınıfı ve bütün demokratik güçler, elbette birbirlerine daha çok yaklaşıp, saflarındaki birliği daha da güçlendirerek karşı koyacaklardır.

Bugün her kapitalist ülkede bütün anti-monopolist güçlerin, uluslararası çapta bütün anti-emperyalist güçlerin birliği her zamankinden daha önemli ve gereklidir. Bu hedefe ulaşma bakımından, isabetli ve doğru şartların, iyi düşünülmüş ve tam ve kesin olarak belirlenmiş programların olağanüstü büyük önemi vardır. Olayların hızla gelişmesi birçok komünist ve işçi partilerinin daha keskin taktik ödevler belirleyip, uygulamaya geçmesini gerektiriyor. Doğal olarak, taktik ve strateji sorununu, şu veya bu şiarı ileri sürme sorununu her parti kendi başına kararlaştırıp çözüyor. Ne var ki, gelişmenin ana hattını uluslararası yumuşamanın oluşturduğu şimdiki durumun yeniliği, emekçi yığınlarının güvenlik, işbirliğini artırmak, gelişmeyi hızlandırmak uğrundaki savaş için komünistlerin bilimsel temele dayanan teorik bir plâtfomu elbirliğiyle hazırlamaları gerektiğini ortaya koyuyor. Ve doğaldır ki, anti-monopolist savaşta yeni elverişli koşullardan ustalıkla yararlanma büyük bir devrimci deney ve hüner gerektiriyor.

Geçenlerde Batı Avrupanın şimdiki ekonomik bunalımdan çıkış yollarına ilişkin bazı öneriler ileri sürüldü. Bunların içeriğini biz de öğrendik. Önerilen plânın ağırlık noktasını «Avrupanın basık tavanlı şimdiki kapitalist yapısı»na, «bunalımdan çıkış olanağı yaratacak» bir başka «yapılış» verme fikri oluşturuyor. Avrupanın bu yeni yapılışının özel bir rol

oynaması, hertürlü hegemonizme karşı savaşıması düşünölüyor. Ne var ki, bu plân hazırlıyanların «Kuzey Amerikan hegemonyasına» karşı savaşıırken, bir yandan Avrupa'ya özel bir rol vermeye çalışmaları, bu Avrupa'nın «üçüncü dünya» ile özel ilişkileri olmasını istemeleri gözden kaçmayan bir noktadır.

V. İ. Lenin daha 1916 yılında işçi partilerini bir «Avrupa şovenizmi» tehlikesine karşı uyarıyordu. Bu şovenizmin virüsüne kendini kaptırmak, anti-emperyalist savaşta bütün kıtaların sosyal ilerlik savaşçılarının devrimci enerji ve potansiyelini hesaba katmamak, objektif olarak işçi sınıfının düşmanlarının ekmeğine yağ sürmek anlamına gelir ve anti-monopolist ve anti-emperyalist güçlerin birleşmesine değil, bölünüp parçalanmasına yardım etmek olur.

Şıarların ve taktiğin kararlaştırılması, bunların değışen duruma göre ayarlanması, komünist ve işçi partilerinin klavuz edindikleri değışmez kuraldır. Bu şıarlardan biri (barış uğrunda savaş) özellikle önemli ve günceldir. Bu şıar, insanları, gericiliğe ve saldırganlık plânlarına karşı, demokrasi ve sosyalizm için savaşa seferber ediyor. Bu şıarın doğruluk ve güncelliğini, Avrupa komünist ve işçi partileri arasında yapılacak yeni konferansın konu seçimi de pekiştiriyor. Bilindiği üzere, bu konferansın konusu «Avrupada barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme uğrunda savaş»tır. Bu konferans yalnız Avrupada değil, öteki katlarda da, halkların barış uğrundaki savaşında yeni bir aşama olacak, uluslararası gerginliğin azalmasına dönüşsüz bir karakter kazandırmak üzere geniş yığınların savaşa seferber edilmesinde büyük bir rol oynayacaktır. Bu ödevi yerine getirmenin değışmez koşulu, komünist ve işçi partilerinin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temeli üzerinde eylembirliğini dah fazla artırmak ve güçlendirmektir.

Avrupa komünist ve işçi partileri konferansının Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde yapılması kararlaştırılmış olması da anlamlıdır. 1975'te Alman faşizmi üzerinde kazanılan utkunun 30. yıldönümü kutlanmaktadır. Bu tarihsel utku sonucunda sosyalizm, emekçi insanın yarınlara güvenle baktığı ve kendi hayatının efendisi olduğu devletlerin dünya sistemi halini almıştır. Sosyalist topluluk içinde halklar ve devletler arasında yeni tip ilişkiler, proletarya enternasyonalizmi prensipleri, savaşkan dayanışma, kardeşçe yardımlaşma ve birbirini destekleme temeline dayanan ilişkiler kurulduğundan beri sosyalizmin itibarı alabildiğine artmaktadır.

Komünist ve işçi partilerinin bölgesel danışma toplantılarının, ikili ve çokyanlı görüşmelerinin önemi büyüktür. Saffarımızın daha kenetli birlik ve topluluğu, yeryüzünde güçler dengesinin barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yararına daha fazla değışmesinin önemli etkenidir. Kanada Komünist Partisi, 1974 Mayısında yapılan son kongresinde de belirtildiği gibi, daha sonra bir de uluslararası komünist partileri danışma toplan-

tısı yapılmasından yanadır. Bizce, bir yeni uluslararası danışma toplantısı, Marksist-Leninistlerin son forumunun yapıldığı 1969 yılından sonraki uluslararası gelişme sonucunda ortaya çıkan problemleri görüşme konusu yapabilir.

1950 ve 1960 yıllarında yapılan komünist ve işçi partileri uluslararası danışma toplantıları, insanlığın barış ve sosyal ilerlik savaşı bakımından tarihsel bir önem taşıyordu. 1970 yıllarında dünya gelişme sürecinde daha büyük bir hızlanma olduğu ve bu sürecin halkalarını oluşturan problemlerden çoğunun daha da karmaşıklaştığı göze çarpıyor. Marksist-Leninist partilerin geleceğe inanış iyimserliğiyle dolgun kolektif düşünüş ve görüşü, devrimci savaş ve yeni hayat kuruculuğu yolunu gerektiği gibi aydınlatacaktır. Komünistlerin enternasyonal ödevi, barış, güvenlik, uluslararası yumuşama ve sosyal ilerleme savaşçılarının ellerinde tuttıkları tarihsel girişimi daha da pekiştirmektir. Komünistler bu ödevi elbette yerine getireceklerdir.

Amerikan emperyalizmi ve Batı Avrupanın yazgısı

Knud Espersen

Danimarka Komünist Partisi Başkanı

Batı Avrupa Komünist ve işçi partileri, yayınladıkları ortak bildiri (Ocak 1975), Amerikan emperyalizminin hegemonist savlarını şiddetle protesto ettiler ve halkları, emekçi yığınlarını ve bütün demokratik güçleri ABD'nin emperyalist politikasına karşı direnmek üzere birleşmeye ve kendi memleketlerinin ulusal özgürlüğünü savunmaya çağıldılar.

Bu toplu aksiyonun politik güncelliğinden Danimarka komünistlerinin kuşkusu yoktur. Memleketimizin, NATO'ya katılmakla zaten sakatlanan bağımsızlığı, AET'ye girmesiyle çeşitli toplumsal alanlarda daha çok sınırlandı. Çoğu Amerikan kökenli olan çokuluslu korporasyonlar, Roma Antlaşması'nın hükümlerini kendi mevzilerini daha da güçlendirmek için kullanma olanağını buldular. Bununla her şeyden önce sermaye hareketi serbestliğini ve korporasyonların hukuk statüsünü kastediyor, yani memleketimizde yabancı tekellerin eylemi üzerinde kontrol hakkından hükümeti yoksun eden ilkesel normlar olduğunu söylemek istiyoruz. Gerçek odur ki, Batı Avrupa devletlerinin hayatının bütün alanlarında Amerikan yayılmasının sonuçları günden güne daha kuvvetle hissedilmektedir.

ABD'nin Batı Avrupaya akını geçmişte başladı ve şimdi dünya emperyalizminin bu iki merkezi arasındaki bağıntı ve karşılıklı ilişkiler karmaşık kompleksi çerçevesinde gelişme gösteriyor. Ortada Amerika ve Avrupa tekellerinin ortak çıkarları temeline dayanan kendine özgü bir transatlantik sınıfsal bağlaşma sözkonusudur. Fakat öte yandan bunların rekabet savaşında sürekli olarak gayet ciddi çelişkiler doğuyor. Son yıllarda bu çelişkiler öylesine sertleşti ki, tekелci burjuvazinin kendi ideologları ve politikacıları bile atlantik birliğinin çıkmaza girdiğinden ve bu çelişkilerden bir çıkış yolu aranması gereğinden söz etmeye başladılar.

Doğal olarak, kapitalizmin temel çelişkisinin (emek ile sermaye arasındaki çatışma) gelişmesi, yığınların anti-monopolist savaşının genişleyip yaygınlaşması Batı Avrupanın sosyal-politik yazgısı bakımından belirleyici bir önem taşıyor. Bu savaş, «yerli» tekeller ve yabancı tekeller ayırımı yapmadan, tekелci sermayenin egemenliğine karşı yöneltiliyor. Şunu da belirtelim ki, onyıllardan beri, Batı Avrupa ülkelerinde tekелci burjuvazi egemenliğinin korunmasını ABD emperyalizmi etkenlikle destekliyor ve bir yere kadar da güven altına alıyor.

İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra, Batı Avrupaya Amerikan ekonomik ve politik akını yoğun bir nitelik aldı. Marşal Planı'nın kabul edil-

diği ve NATO'nun meydana getirildiği iki yıl içinde (1948 ve 1949), ABD emperyalizmi Batı Avrupada yayılışının süratle büyümesini sağlayan bir mekanizm yaratmaya muvaffak oldu. Batı Avrupa ülkelerinin harp sonrası iktisadi kalkınma stratejisine yön veren kararlar, bu ülkelerin başkentlerinde değil, Vaşington'da alınıyordu. Avrupanın Atlantik Paktı ilişkileriyle bağlı 13 devleti, dış politika alanında ulusal egemenliklerinin önemli bir bölümünü kaybettiler. Bu ülkelerin iç politik hayatına aktif Amerikan müdahalesi de bir kural halini aldı. (1)

Gerçekte bu iş Batı Avrupa devletlerinin ulusal bağımsızlığını sınırlama yoluna döktü. Yüzyıldan fazla bir zamandır kendi sömürge imparatorlukları içinde halkların özgürlüğünü çiğneyen memleketler de bu kurbanlar arasına düştüler. Bunun, Asya ve Afrikada ulusal kurtuluş güçlerinin Avrupa sömürgeciliği boyunduruğunu kırma savaşında kesin başarılarla yaklaştıkları bir sıraya rastlaması, bu kurbanlar arasında saydığımız Batı Avrupa ülkelerinin egemen sınıfları için tarihin acı bir alayı oldu.

Gerçekten de, Batı Avrupa sömürgeciliğin başlıca öznesi olma rolünü, bu eski rolünü büyük ölçüde yitirdi (bu rolü ABD'ye kaptırdı) ve aynı zamanda Amerikan emperyalizminin yayılışının hedeflerinden, yayılış alanlarından biri haline geldi. Danimarkayı dolaysız olarak ilgilendiren bir örnek bu bakımdan çok ibret vericidir: Danimarka hükümeti daha 1951'de Vaşington'la üsler için bir antlaşma imzaladı. Bu antlaşma gereğince, ABD Grönland'da geniş haklar elde etti. Bu yılın başında da, Danimarka yönetici çevreleri ile Amerikan sermaye çevreleri arasında yapılan bir dizi imtiyaz anlaşmalarına dayanılarak, Grönland ahalisinin iradesi ve menfaatleri zerrece dikkate alınmaksızın, dünyanın bu en büyük adasının doğal zenginliklerinin önemli bir bölümü işletilmek üzere bir grup çokuluslu tekele peşkeş çekildi. Danimarkanın kendi doğal kaynakları, bu arada Kuzey Denizi'ne yakın bölgelerdeki petrolü de, bundan birkaç yıl önce, büyük yerli gemi sahipleri ile birkaç Amerikan petrol korporasyonu tarafından oluşturulan konsorsiyumun eline geçti. Amerikan sermayesi, hükümet üzerinde aldatıcı vaatlerle beslenen etken bir baskı uyguluyarak, Danimarkadan bu ödünü koparmaya muvaffak oldu.

Harpten sonraki onyıllar içinde, V. İ. Lenin'in tanımlamasına göre «emperyalizmin en önemli ekonomik temellerinden biri» (2) olan sermaye

(1) Bu gerçeği Atlantik'in her iki yanındaki burjuva propagandası onyıllar boyunca «komünistlerin uydurması» diye reddediyordu. Fakat ABD Dışişleri Bakanlığı'nın bu yılın başında «1948 Batı Avrupası» başlığı altında yayımladığı dokümanlar bu tartışmalı gerçeği yeniden doğruluyor. Bu yayında, örneğin, ABD Ulusal Güvenlik Konseyi raporunun «el eden gelen her çareye başvurularak İtalyan sol sosyalistlerini komünistlerden koparma çabalarına devam edilmesi» tavsiyesine işaret ediliyor. Bak: International Herald Tribune. February 13, 1975.

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 27, s. 397.

ihracı alanında bazı değişiklikler oldu. Bu değişiklikler, şimdi Batı Avrupa ABD'nin başlıca yatırım alanı haline getirdi (çoysa daha önceleri emperyalist devletler için sömürgeler ve bağımlı ülkeler yatırım alanıydı).⁽³⁾

Aslına bakılırsa, ABD'nin Batı Avrupayı kendine bağlama ve sömürme isteğini gizliyen felsefe de sömürgecilerin kitabından alınmaydı. Batı Avrupa halklarının kendi problemleriyle başa çıkmaktan âciz oldukları tezi bu felsefenin temelini oluştuyordu. Ve bu felsefe, kıtamızın batı kesiminin işlerinde güya Amerikanın aktif bir rol oynamasının zorunlu olduğunu kanıtlayan üç gerekçeyle geliştiriliyordu.

Birincisi, Batı Avrupanın askersel bakımdan zayıf olduğu, kendi savununu sağlayamayacağı savına dayanıyordu. Ve bundan, Batı Avrupa «savunma problemi»nin ancak ABD'nin yardımıyla çözülebileceği, yani Batı Avrupada Pentagon'un yönetimi ve kontrolü altında Amerikan «silâhlı birlikleri bulundurma» ve buradaki Amerikan askersel üslerini ve donatımını korumanın zorunlu olduğu sonucu çıkarılıyordu. Bu gibi tedbirleri gerektirecek, zorunlu kılacak her hangi bir reel tehlike olmadığı için de, bu tehlike doğrudan doğruya uyduruldu. Böylece de «Sovyet tehlikesi» efsanesi doğdu. Artık eşi görülmedik bir yalan ve korkutma kampanyası başladı. Danimarkada 1948 yılı Paskalya günlerinde radar ekranlarında görülen kazların burjuva enformasyon organları tarafından «Sovyet uçakları» diye duyurulduğu, Eresun yanında Kopenhag üzerine çöken yoğun sisin de Danimarkalıları «Sovyet donanmasının hücumunu gizliyen duman perdesi» olarak gösterildiği hatırlardadır. Danimarkada bu hazin «paskalya paniği»ni yaratmada kullanılan yöntemler, NATO'nun varlığını, yani son çözümde ABD'nin askersel-politik hegemonyasını haklı göstermek gibi açık bir amaçla diğer Batı Avrupa ülkelerinde de şu veya bu biçimde uygulandı.

Sözde «Sovyet tehlikesi»ne dayanan ve daha doğuşunda gerçeklere ters düşen kanıt, şimdi Sovyetler Birliğinin ve diğer sosyalist topluluk ülkelerinin girişken barış politikasıyla garantilenerek gerginliğin azaltılması dönümünün gerçekleştirildiği günümüzde büsbütün saçmaladı. Uluslararası havanın yumuşaması, özellikle Avrupada ve Sovyet-Amerikan ilişkileri

(3) İkinci Dünya Savaşı öncesinde yabancı ülkelere çıkarılan sermayenin % 68'i sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde yapılan yatırımlardı. (G. Lewis. Debtor and Creditor Countries, 1938, 1944. Washington, Brookings Institution, 1945). 1970 yılları başında yabancı ülkelerdeki yatırımların tam aynı orandaki bölümü artık gelişmiş kapitalist memleketlere düşüyordu. Bunlar arasında Batı Avrupa öne çıktı. Örneğin 1973'te Batı Avrupa devletlerinde nice işletmeler üzerinde kontrol sağlayan Amerikan dolaysız özel yatırımları 3 milyar doları buldu (gelişme halindeki ülkelerde 1,2 milyar dolar). (Survey of current Business. No. 8, p. 11. August 1974, Tables 10 A, 10 B, pp. 18 and 20).

alanında gözle görülür bir hal alan ferahlama, elbette, Batı Avrupa ülkelerinde bütün kıta çapında bir kollektif güvenlik sistemi yaratılması gerektiği kanısının günden güne daha geniş ölçüde yayılmasına yol açtı. Netekim böyle de oldu. Bu durum, doğal olarak, Batı Avrupalının «savunma problemi»ne yepyeni bir anlam veriyor ve kıtamızın bu kesimini Birleşik Amerikaya bağlamanın ana askersel-politik mekanizması olan NATO'yu günden güne daha çok zamanını yaşamış bir varlık haline getiriyor.

ABD'nin Batı Avrupalının işlerine karışmasını haklı göstermek için vaktiyle uydurulan ikinci gerekçe, bu kesimde yer alan ülkelerin iç hayatındaki sert çatışmaların ve aralarındaki anlaşmazlıkların ancak katı bir politik yönetimle başa çıkılabilecek bir kararsızlık durumu yarattığı sayıydı. Ve bu gerekçeyi uyduranlara göre, değil mi ki Batı Avrupa kendi başına böyle bir yönetim sağlayamazdı, o halde «doğallıkla» ABD yardımı koşmalıydı.

Gerçekteyse, harpten hemen sonraki durumda, Batı Avrupada, genei anti-faşist savaş içinde birleşen ulusal güçler arasında geniş bir işbirliği göze çarpıyordu. Bu işbirliği, kararlı bir sosyal-politik ilerleme için iyi koşullar yaratıyordu. Ne var ki, ABD'nin desteğine dayanan yersel gerici çok geçmeden bunu baltaladı.

Şimdiki koşullarda, bir hayli güçlenen Batı Avrupa burjuvazisi bakımından bile, yüksek «politik yönetim» için ABD'nin çağırılması fikri saçma görünüyor. Demokratik güçler içinse, bu doğrudan doğruya bir kışkırtıdır. Örneğin Yunanistanda, NATO'ca hazırlanan «Promete» plânının bu memlekette askersel-faşist hükümet devirmesine temel olmasıyla patlak veren 1967 Nisan olayları, Amerikan emperyalizminin bu yeltenişlerinin demokrasi için ne büyük bir tehlike olduğunu gösterme bakımından kuya yer bırakmayan bir uyarıydı. Böyle bir olanağın kötü belirtilerini, NATO'nun isteğiyle halk hareketleri militanları için geniş bir gizli dosyalar sisteminin yaratıldığı, «Promete»ye benzer hazırlık plânlarının işlendiği Danimarka'da da görüyoruz.

Nihayet, üçüncü gerekçe olarak da, Batı Avrupalının kendi ekonomisini süratle kaldırmak ve modernleştirmek için ne sermayeye, ne de teknik alışkanlıklara sahip olduğu, dolayısıyla bu kıta için kalkınma ve ilerleme bakımından ancak en zengin kapitalist memleket sıfatıyla ABD'nin biricik ümit kaynağı olabileceği düşüncesi yayılıyordu. Ama bu Batı Avrupalının yoksulluğu savları, Vaşington'un bu kesimdeki ülkelere askersel harcamaları artırmalarını istemesine engel olmuş değildir. Yalnız bu kanıt bile, Amerikan ekonomik özgecilik görüşünün ne kadar samimi olduğunu göstermeye yeterlidir.

Bu kanıt, bir yandan Batı Avrupalının ekonomik kalkınması, öte yandan

Birleşik Amerikanın kendi ekonomisinin gitgide gözle görülür bir hal alan zayıflıkları bakımından özden yoksundur. Emperyalizmde politik ve ekonomik gelişmede giderek artan istikrarsızlık kanununun eylemi kendi sonuçlarını verdi. Batı Avrupanın ekonomik gücü, dünya kapitalist ekonomisinde ABD'nin nispi payının düşmesine sebep olan etkenlerden birini oluşturacak kadar arttı. ABD'nin bu nispi payı, 1940'ların sonundan 1970'lerin başına kadar ihracat hacmi itibariyle % 24'ten 14'e düştü. (4)

Bütün bunlar, ABD'nin Batı Avrupaya emperyalistçe akınını kolaylaştırmak için ortaya atılan belirli doktrin ve ideolojik yargıların saçmalığını kanıtlamakla kalmadı. Her şeyden önce, dünyanın bu kesiminde Amerikan egemenliğinin yapısını temelinden sarsan ve Batı Avrupa devletlerine ve halklarına Okyanus-ötesi diktadan kurtulmaları için, kendi ulusal bağımsızlıklarını genişletip güçlendirmeleri için yeni olanaklar veren reel değişimler oldu. Ne var ki, yalnız bu olanakların genişlediğinden söz etmek gerçek durumu sadece tekyanlı olarak değerlendirmek olur. Zira Amerikan emperyalizminin varlığından ileri gelen tehlikeler de büyümüşür. Bu tehlikeler son zamanlarda Batı Avrupada kuvvetle hissedilmektedir.

Batı Avrupa üzerinde Amerikan baskısının şimdiki artışı bir yere kadar da sermaye dünyasında bunalım durumlarının şiddetlenmesiyle ilişkilidir.

ABD kendi ekonomik güçlüklerinin önemli bir bölümünü Batı Avrupanın üzerine yıkmaya çalışıyor. Örneğin, dünyanın sosyalist olmayan kesiminin bütün ülkeleri, bu arada Batı Avrupa ülkeleri de, Viyetnamdaki Amerikan saldırısı için belirli ödemelere katlanmak zorunda kaldılar; çünkü kapitalist döviz-finance sisteminin iflâsının temel nedenlerinden biri ABD'nin ödeme dengesinde işte bu saldırı yüzünden meydana gelen büyük açıkta gizleniyordu.

Vaşington'un «Avrupa yılı» adı verilen diplomatik kampanya çerçevesindeki çabaları, kapitalist dünyada ABD'nin sarsılan ekonomik durumunu sağlamlaştırma ve politik itibarını kurtarma isteğinden ileri geliyordu. Bununla birlikte, Batı Avrupa ülkelerinden, askersel harcamalarını artırmaları, Amerikayla ticarete ve ekonomik ilişkilerde ödünler vermeleri ve Atlantik Birliği'ne sadakatlerini tazelemeleri isteniyordu. Bu sadakat tazeleme işi, uzun uzadıya propagandası yapılan ve NATO'ya yeni bir yaşama gücü aşılmasını amaçlayan belgenin imzalanması biçiminde gerçekleştirilmeliydi. Bu önerilere karşı tepkiler gecikmedi. Batı Avrupa başkentlerinde bir muhalefet belirdi. Ve anlaşmazlıkların yatıştırılması için büyük çabalar harcandı.

Yakın-Doğuda 1973 Ekim ayındaki silâhlı çatışma sırasında Vaşington'un bilinen davranışları yüzünden ortaya çıkan durum işi çığrından

(4) U. N. Monthly Bulletin of Statistics. October 1969, November 1974, December 1974.

çıkardı. ABD Akdenizdeki silâhlı güçlerini beklemedik bir alârm durumuna, Avrupadaki asker ve silâh aktarma üslerini de eyleme geçirerek NATO bağlaşıklarını bir olupbitti karşısında bıraktı. Bu bir gerçeği ortaya koyuyordu: Demek ki, Batı Avrupa önceden hiçbir haber verilmeden ve kendisiyle danışılmadan, her an, Birleşik Amerikanın en düşüncesiz bir askersel serüvenine sürüklenebilirdi. Bu durum elbette Atlantik Birliği'ndeki çatlaklıkların daha da genişlemesine yol açacaktı. Netekim açtı. Buna karşın, Birleşik Amerika, gün geçtikçe, isteklerinin yerine getirilmesi için Batı Avrupayı daha büyük bir ısrarla zorluyordu. 1973 güzünde Amerika Dışişleri Bakanlığına Batı Avrupanın karşı-önerilerini sunmaya giden Danimarka Dışişleri Bakanı, basında da bildirildiği üzere, gayet soğuk karşılandı.

O zamandan beri durum değişir gibi oldu. 1974 Haziranında Brüksel'de Atlantik Birliği'ni pekiştiren bir bildiri imzalandı. Burjuva basını, anlaşmazlıkların yerini artık yapıcı davranışlarla çıkarları uyumlaştırma çabalarının aldığını yazıyor. Londra'da çıkan «The Economist» dergisine göre, Vaşington, «Birleşik Amerikayla AET'nin artık birbirlerine çatmaz olmalarından memnun»dur. ⁽⁵⁾ Bunun Batı Avrupanın yararına olup olmadığı ayrı sorundur. Zira Amerikan-Batı Avrupa çatışmalarının dış belirtilerinin azalması, bunların yumuşamış olmasından değil, kapitalist dünyada bunalımın şiddetlenmesi koşullarında ABD emperyalizminin Batı Avrupayı yeniden bağımlılık kısıracına alabilmiş olmasından ileri geliyor. Sermaye dünyasında ekonomik güçlüklerin üstüste gelmesi, özellikle enerji krizi, Batı Avrupa ekonomisinin birçok zayıflıklarını ortaya çıkardı. Bu zayıflıkların kuvvetle hissedildiği memleketlerden biri de Danimarka oldu. Sosyal-demokratların «refah devleti» diye göklere çıkardıkları memleket yığınsal işsizlik ülkesine döndü. ⁽⁶⁾ Ödeme dengesi açığı, dış borçlar ve enflasyon korkunç ölçülere vardı; uzun yılların yönetsel-politik «istikrar»ının yerini de, hem sosyal-demokratları, hem de geleneksel burjuva partilerini etkileyen derin politik bunalım aldı.

Batı Avrupa ekonomisinin bağımlı niteliği, yakıt-hammadde sağlama açısından sağlıksız durumu, Amerikan konjonktüründeki düşüşlere karşı aşırı duyarlılığı, tek tek ve bütünüyle, ABD tarafından, kendisine tekrar «kuvvet pozisyonu»ndan konuşmaya başlama olanağı veren koşullar olarak değerlendiriliyor.

Son aylarda, Vaşington'un resmi bildirimlerinde, Birleşik Amerikanın rolü, bütün burjuva devletlerinin kabul etmeleri gereken önderlik rolü olarak tekrar tekrar belirtiliyordu. ABD'nin girişimiyle ve onun baskısı altında bir

⁽⁵⁾ «The Economist», February 15–21, 1975, p. 62.

⁽⁶⁾ İşsizliğin ölçülere $\frac{0}{100}$ 13 olarak belirleniyor. Ama bu gösterge yalnız işsizlik yardımı sistemi çerçevesinde ödenek alanları kapsıyor. Gerçekte, iş bulamayanların çoğu (özellikle gençler ve kadınlar) bu sistemle öngörülen yardımdan yararlanmıyorlar.

Uluslararası Enerji Ajansı kurulmuştu. Bu ajans, kapitalist devletlerin petrol üreticisi ülkelere karşı yönelik tekcephe örgütüydü. Ve gerçekte, ulusal kurtuluş hareketine karşı savaş için, ABD'nin kanadı altında bir kolektif sömürgecilik stratejisinin yeni biçiminden başka bir şey değildi. Özellikle Kıbrıs olaylarının ışığı altında ve bu olayların sonuçları fonu üzerinde daha da derinleşen ve gözle görülür bir hal alan NATO'nun bunalımı, Vaşington'un bu emperyalist bloku canlandırmasına engel olmadı.

ABD silâhlanmanın yeni yükünü Batı Avrupa ülkelerinin sırtına sarmaya çalışıyor. Bunun sonucu olarak, önümüzdeki mali yıl için, eğitim ve sosyal gereksinmeler ödeneklerinden kısıntı pahasına, askersel bütçenin $\frac{0}{10}$ 23 oranında artırılması öngörülüyor. Silâh üreten Amerikan «General Dynamics» ve «Northrop» tekelleri, Danimarka, Norveç, Belçika ve Hollanda'ya, bu ülkeler halklarının şiddetli protestolarına karşın, 350 harp uçağı satabilmek için, İşveç ve Fransa büyük sermayesiyle kıyasıya bir rekabete girişmiş bulunuyorlar.

Birleşik Amerikanın bütün «Batı dünyası» üzerinde tekrar hegemonya kurma emelleri beslediği apaçık ortadadır. Bu durum, Birleşik Amerikanın emperyalist yayılışının genişlemesiyle bağlı yeni tehlikeler yaratıyor.

ABD'nin Batı Avrupa ülkelerinin yazgısına buyruk olma pervasızlığı, halk yığınları arasında, kamuoyunda hoşnutsuzluk ve homurtular uyandırıyor. Bu taban üzerinde Amerikan aleyhtarı gayet belirgin birçok ideolojik-politik akım ortaya çıkıyor. Buna, temsilcileri «Amerikanizm» standart ve simgelerinin durmaksızın yayılmasından endişe duyan, Avrupa kültürü gelenek ve biçimlerinin korunmasını ve bir an önce yeniden canlandırılmasını propaganda eden kendine özgü romantik ekolü örnek gösterebiliriz. Bunun bir diğeri de «teknokratik» akımdır. Bu akım, tersine, örgüt ve teknoloji alanlarında ABD'den gerikalmışlık durumunun giderilmesi ve bu suretle Amerikan yayılışına karşı daha etkin bir direniş gösterilebilmesi için, Batı Avrupa tarafından Amerikan örgüt metotları ve teknoloji tarzlarının bir an önce öğrenilip benimsenmesinde ısrar ediyor. Bunlara karşılık, çokuluslu korporasyonların egemenliğine son vermek için savaştan işçi hareketi elbette bambaşka bir karakter taşıyor ve çok daha yüksek bir örgütlülük düzeyinde olduğu görülüyor.

Enerji krizinin gelişmesiyle ilgili olarak, Kopenhag ve Orhus üniversitelerinde sosyolojik araştırmalar yapıldı. Bu araştırmalar, Danimarka halkının $\frac{9}{10}$ 73'ünün petrol tekellerinin millileştirilmesini istediğini gösterdi. (?) Bu sonuç, memleketin hiç de hayırına olmıyan Amerikan sermayesinin eylemine ne kadar yaygın bir hoşnutsuzluk uyandırdığını ortaya koyuyor.

ABD tekellerinin egemenliği Batı Avrupa burjuvazisi için artık çoktandır önemli bir tedirginlik etkenidir. Bundan ötürü, burjuvazinin nice grup-

(?) «Fagbladet», 25. Oktober 1974.

ları, ABD diktasından duyulan hoşnutsuzluğu (elbette kendi çıkarlarına) desteklemeye hazırdırlar. Bu burjuva grupları, romantik akımdan da, «teknokratlar»ın formüllerinden de hoşlanıyorlar. Fakat en çok, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun kişiliğinde Birleşik Amerikaya ters düşen bir ekonomik ve politik etken yaratılması denemelerine önem veriyorlar.

Bu koşullarda biz komünistlere önemli bir ödev düşüyor. Bu herşeyden önce, ABD emperyalizmine karşı savaşta bizim tutumumuzu halk yığınlarına açıklama ve kavratma ödevidir. Kaldı ki, karşıımızdaki sınıf düşmanlarının propagandası, komünistlerin «genellikle anti-amerikanizm»den hareket ettikleri fikrini ısrarla yaymaya çalışıyor. Oysa böyle bir milliyetçi siyaset hattının komünist hareketinin iç niteliğine yabancı olduğunu belirtmek bile gereksizdir. ABD tekeli sermayesi ile Batı Avrupa arasındaki çatışmada Marksist-Leninistler için haklı ve haksız taraf diye bir ayırım yoktur. Bu emperyalistlerarası bir çelişmedir. Ve biz, bununla, ancak emperyalizmi bütünüyle zayıflatan, «yerli» ve «yabancı» tekellerin egemenliğine karşı yürütülen demokratik savaşın geliştirilmesi uğrunda daha elverişli koşullar yaratan bir etken saydığımız için ilgiliz.

Batı Avrupayı boyunduruğa vurma amaçlı Amerikan yeltenişlerine karşı olan toplumsal akımlara gelince, biz bunların yersel tekeli burjuvazinin çıkarlarıyla sık sık suyuüne çıkan ilişkisini de gözönünde bulunduruyoruz. Fakat bu akımlar çeşitli sosyal güçleri kapsıyor. Bundan ötürü de, burada, ulusal bağımsızlığın savunulması adına ve ABD'nin emperyalist diktasına karşı direniş için geniş bir hareket yaratılmasına yardım edebilecek bir açıklama çalışması alanı açılıyor.

Ulusal bağımsızlık, bizim bu alanda yürüttüğümüz savaş saptayan programın herkesçe benimsenen ilk isteğidir. Bu istek, gerçekleştirilmesi için daha iyi olanaklar yaratmakta olan uluslararası yumuşama koşullarında özellikle reel bir anlam ve önem kazanıyor. Giderek, yöneticileri geleneksel olarak «atlantizm» ortamı üzerinde yer alan birçok sosyal-demokrat partilerinde, son yıllarda belirli değişimler göze çarptığı söylenebilir. Danimarka sosyal-demokrasisinde, geçmişteki tutumun tersine, NATO'ya karşı çıkan bir akım meydana gelmiş bulunuyor. Sosyal-Demokrat Partisinin dış politika ve ulusal güvenlik sorunları komisyonu tarafından 1973 Ocak ayında yayımlanan memorandumda aşağıdaki satırların yer alması gayet anlamlıdır. Memorandumda şöyle deniliyor: «Komisyonumuza göre, gayet somut konuşmak gerekirse, doğallıkla, Avrupanın, kolektif güvenlik sistemi yardımıyla, ergeç Amerikan etkisinden kurtulması zorunluğuydu. Komisyonumuz, böyle bir kolektif güvenlik sisteminin gerçekleştirilebileceği ve bunun ancak Amerikan etkisinden kurtulduğumuz takdirde yaratılabileceği kanısındadır.»⁽⁸⁾

⁽⁸⁾ L. Budtz og S. Christensen. Udenrigspolitisk set med Socialdemokratiske øjne. Kobenhavn, 1974, side 95.

Fakat bu emeller ve bunların gerçekleştirilmesi yolunda gitgide artan olanaklar çerçevesi içinde, son çözümde burjuvaziyle emekçi yığınlarının sınıfsal çıkarları arasındaki temel ayrılığa ilişkin görüş ayrılımları ortamı da korunmaktadır. Öyle ki, burjuva eğilimi gelecekte Batı Avrupanın Birleşik Amerikadan da, Sovyetler Birliğinden de «aynı uzaklık»ta bulunmasının sağlanmasında direnmeyi öngörüyor. Ve bu eğilim, çoğun, «iki süper devlet» görüşüne dayanılarak kanıtlanmak isteniyor. O görüş ki, Maoçu varyantıyla artık inanılmaz ölçüde şişirilmiş, Batı ve Kuzey Avrupa ülkeleri için saçmalıkta 1948 yılının «paskalya paniği»nden ayrımı olmayan bir «Sovyet askersel tehlikesi» uyduracak kadar, bir de bununla ilgili ilençler yağdıracak kadar ileri gitmiş bulunuyor.

Bu psikoz ve bu gibi görüşler neyi amaçlıyor ve nelere yol açıyor? Belli ki, bunlar, yalnız Batı Avrupayı bugün, Avrupada sağlam bir barış ve güvenliğe doğru ilerlemeyi sağlayan sosyalist komşularından koparma, dolayısıyla eninde sonunda ABD'yle «savunma bağlaşması»nın, ama içinde Batı Avrupanın bağımlı genç partnör rolüne zorlanmıyacağı bir bağlaşmanın yeni biçimlerini arama denemeleridir.

Bu sorunda, Avrupada barışı iyice güçlendirme etkeni olarak SSCB ve bütün sosyalist topluluk ülkeleriyle aktif işbirliği yapılmasında direnen komünistlerin tutumu, ulusal bağımsızlık amaçlı demokratik hareket programının önemli bir ögesi olabilir ve olmalıdır.

Komünistlerin diğer bir isteği de, çokuluslu korporasyonların dizginlenmesi ve bunların, yani gerçekte Amerikan sermayesinin Batı Avrupa ekonomisini sömürmesine son verilmesidir. Giderek, hükümetler bile, bazan bu korporasyonların eyleminden, örneğin yersel vergileri ödemekten kaçınma yeltenişlerinden hoşnut olmadıklarını gösteriyorlar. Fakat burjuvazi için, burjuvazinin temsilcileri için, bu iş çoğu kez çokuluslu tekellerle parasal ilişkilerini ayarlama denemeleriyle sınırlı kalıyor. Oysa işçi sınıfının menfaatleri bu probleme daha derinlemesine bir yaklaşım gerektiriyor. Zira Amerikan sermayesinin az gelişmiş ülkelerden Batı Avrupaya yönelmesinin temel nedenleri arasında, burada aynı zamanda vasıflı ve daha ucuz işgücü araması belirleyici bir yer tutuyor. Bunun için, Batı Avrupa ülkelerinde Amerikan ekonomik varlığının tüm yapısı, iş ücretlerinde hissedilir bir artışa yol vermemeye, işçi ve sendika hareketine karşı amansız bir direniş göstermeye dayanıyor. Bu, ulusal ekonominin kurtuluşu uğrunda savaşı komünistlerin gözden kaçırmadıkları sorunun ilkesel yanısıdır.

1973 yılında, «Hope Computer» Amerikan kumpanyasının Danimarkadaki kolunun, olağan pratikten yancızmesi, yani sendikayla toplu sözleşme imzalamayı reddetmesi sırasında, Danimarka işçi hareketi bu konuda sert bir ibret dersi aldı. Bu bir başka bakımdan da ibret verici bir olaydı. Öyle ki, bu olayın gelişmesinde burjuva adliyesinin sınıfsal karakteri açık ortaya çıktı: Bir sendika militanı, işçileri savunduğundan, ötürü, ey-

lemi kanunu çiğneme suçu sayılarak yargılandı ve cezaya çarptırıldı. Öte yandan, bu olayda, Danimarka sendika hareketi kendi gerçek gücünü de ortaya koydu. Bütün memlekette işçiler Amerikan firmasının tutumunu protestoya giriştiler. Sonuç olarak, firma toplu sözleşme imzalamak ve hizmetindeki personelin sendikaya girmelerine izin vermek zorunda kaldı. Cezaya çarptırılan sendika militanı da serbest bırakıldı. Danimarka komünistleri yerli ve yabancı büyük sermayeye karşı savaşta edinilen bu deneye büyük bir önem veriyorlar.

Komünistlerin sözkonusu istekleri, çözüme kavuşturulması gereğini bütün Batı Avrupa demokratik güçlerinin şu veya bu ölçüde anlayıp kabul ettikleri sorunlar çerçevesinden çıkmıyor. Bunlar genel ulusal karakterli isteklerdir. Bundan ötürü de halkın eylemlerinin birleştirilmesinde bir omurga hizmeti görebilirler. Fakat buraya kadar söylediklerimizden anlaşıldığı üzere, bu isteklerin yerine getirilmesi için savaşta bile, sınıfsal çelişkilerden doğan ayrılıkları dikkate almamız, bu yolda ortaya çıkan problemlerin emekçi halkın menfaatlerine uygun olarak çözülmesi için özel bir çaba göstermemiz gerekmektedir.

Amerikan emperyalizmine karşı savaşın sınıfsal bakış açısı her durumda son derece önemlidir; çünkü savaşın perspektiflerini de, etkinliği hakkında fikir verebilecek kriteriumlarını da hep bu açı belirlemektedir. Biz, Marksist-Leninistler, genel demokratik savaşta her gelişmenin, proletaryanın ve emekçi yığınlarının sosyal ve politik mevzilerini sağlamlaştırdığını, sınıf düşmanlarımızın mevzilerini zayıflattığını anlıyoruz. Somut durumda, bu Amerikan emperyalizmine karşı aktif direnişin tabanında, onun sınıfsal bağlaştığı olan Batı Avrupa tekelci sermayesine karşı daha başarılı savaş olanağının da yattığı anlamına gelir. Demek oluyor ki, Batı Avrupanın yalnız ekonomik ve politik yazgısıyla değil, aynı zamanda sosyal yazgısıyla bağlı problemler, ABD emperyalistlerine karşı ulusal direniş içinde çözüme kavuşturulacaktır.

Günümüzde ideolojik çalışmalar

Verner Lamberts

*Alman Sosyalist Birlik Partisi Politbüro üyesi
ve Merkez Komitesi Sekreteri*

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nde gelişmiş sosyalist toplum kuruluşunda yeni safhanın başlangıcı olan ASBP VIII. Kongresi (1971), partinin ideolojik eyleminin daha geniş ölçüde yayılması ve yetkinleştirilmesi gerektiğini önemle belirtti. ASBP MK Birinci Sekreteri E. Honeker yoldaş Kongre'de, «Bizim için, emekçilerin sosyalist bilinci, onların yaratıcı etkenliğinin temelidir» dedi. ⁽¹⁾

Partimiz, ideolojik çalışmayı bütün yönetim eyleminin canalcı noktası, özü sayıyor ve bu yargıda Marksist-Leninist öğretiye, kardeş partilerin deneyine ve kendi öz deneyine dayanıyor.

Bilimsel komünizmin doğuşunu müjdeliyen «Komünist Partisi Manifesti»nde, K. Marks ve F. Engels komünistler için şöyle diyorlar: «onlar, teorik bakımdan proletaryanın öteki yığınınından üstün durumdadırlar; proletarya hareketinin koşullarını, gidişini ve genel sonuçlarını belirler». ⁽²⁾ Komünistlerin, işçi sınıfına ve bağlaşıklarına sömürücü düzeni devirmede ve komünist toplumu kurmada önder olma hak ve yetenekleri, her şeyden önce, partinin bütün eylemlerinde tarihsel gelişmenin yasallıklarını bilimsel-teorik olarak tanımaya dayanmasından ileri geliyor. K. Marks ve F. Engels bir yandan partinin yönetmenlik ödevini nasıl yerine getirmesi gerektiğini ve getirmekte olduğunu şöyle belirtiyorlardı: Parti önce işçi sınıfı ve bağlaşıkları arasında bilimsel dünya görüşünü tanıtip yayar, kendi görüş ve kanılarını emekçi yığınlarının bilincine maleder, yani politik eyleminin her yanına sinen bir ideolojik çalışma yürütür.

Kapitalizmin emperyalizm safhasına geçmesi döneminde, partinin bu işlevi etrafında, her soydan ve boydan oportünistlerle Marksistler arasında çetin bir savaş başladı. Alman sosyal-demokrasisi ve diğer birçok sosyal-demokrat partileri Birinci Dünya Harbi öncesinde bir bunalıma düştüler, harpten sonra da işçi sınıfına ihanet ederek devrimci karakterlerini büsbütün yitirdiler. Onların bu bunalım ve ihaneti, devrimci teoriyi hafife almalarıyla, gerek parti içinde, gerekse işçi yığınları arasında ideolojik çalışmayı önemsemezlikle atbaşı gidiyordu. V. İ. Lenin'in ve Bolşeviklerin yeni tipten partiyi yaratma yolundaki savaşı, Marksist teorinin aklıklığını koruma ve savunma ve bu teoriyi daha da geliştirme amacı

⁽¹⁾ Alman Sosyalist Birlik Partisinin VIII. Kongresi. Moskova, 1972, s. 91.

⁽²⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 4, s. 437.

gözetilerek yürütülüyordu. Bolşevik Partisi, ideolojik çalışmaya, emekçilerde sosyalist bilincin geliştirilmesine olağanüstü önem veriyordu.

V. İ. Lenin'in yönetmenliği altında uluslararası işçi hareketinde Marksist teorinin rolünü ve itibarını yeniden canlandıran Komünist Enternasyonal, partinin eyleminde ideolojik çalışmanın yerini şöyle belirledi: «Sorun ... tüm işçi sınıfının kendi komünist öncüsü düzeyine yükseltilmesidir.»⁽³⁾ Komünist ve işçi hareketi tarihi, sınıf savaşında, ancak ideolojik ve teorik savaşın politik ve ekonomik savaşla sınıksız bağlı olarak yürütüldüğü, partice bütün sınıf savaşları biçimleri aynı derecede kavranıp benimsendiği takdirde, başarı ve utkulara ulaşılabildiğini gösteriyor.

Bu yargı, böylece, işçi sınıfının politik iktidarı elde etmesinden sonraki dönem için de o derece geçerlidir. İşçi sınıfının politik iktidarı elde etmesinden sonra, ideolojik çalışma birçok bakımdan giderek daha da büyük bir önem ve yeni ölçüler alıyor, çünkü o zaman işçi sınıfının tarihsel ödevinin yapıcı yanı, yani yeni toplumu kurma, halkın ve her emekçi insanın bütün yaşam koşullarını değiştirme ve yenileme dâvası ön plâna çıkıyor. Politik iktidarı ele geçirmede burjuvazinin tersine, işçi sınıfı bu egemenliği kapitalist üretim ilişkileri artık oluştuktan, yani mülkiyet ilişkileri genellikle feodal düzenin bağrında oluştuktan sonra ve toplumun ekonomik temellerinin devrim yoluyla yeniden kurulması henüz başlamadan önce elde ediyor; çünkü sosyalist üretim ilişkileri, yani sosyalist mülkiyet ilişkileri sömürücü düzenin bağrında doğmıyor. Sosyalist üretim tarzının, işçilerin ve köylülerin politik egemenliği temeli üzerinde bütün emekçilerin amaca yönelik ve bilinçli eylemleriyle plânlı olarak yaratılması gereği bundan ileri geliyor. Bunun başarılması olanaklıdır, zira yığınları yöneten Marksist-Leninist parti teorik bakımdan hazırlıklıdır, olayların gerekli objektif akış tarzını bilmekte, toplumsal gelişmenin objektif yasallıklarını anlamakta ve kendi anlayışını yığınlara da kavratıp benimsemektedir.

Yeni toplumsal ilişkiler bir kere ortaya çıktıktan sonra, artık yığınların bilincine belirleyici damgasını vurur; çünkü «bilinç hiç bir zaman algılanan varoluştan başka bir şey olmaz; insanların varoluşu ise yaşamlarının reel sürecidir».⁽⁴⁾ Bu böyle olsa da, sosyalist mülkiyet ilişkilerinin, sosyalist üretim ilişkilerinin kurulmasından sonra da, partinin ideolojik çalışması öneminden hiç bir şey yitirmez. Sosyalist bilinç özlük bakımından bilimsel bilinçtir. Bu bilinç öyle kendiliğinden gelme olarak, olağan deneye dayanarak meydana gelivermez; partinin ideolojik eylemiyle ulaşılan bilimsel bir hazırlık ister. Yeni bilincin oluşmasının iki yanı arasındaki ilişkiyi, L. İ. Brejnev yoldaş, SBKP XXIV. Kongresinde okuduğu raporda şöyle belirtmişti: «Sovyet insanların moral-politik nitelikleri tüm sosyalist yaşam tarzımızla, toplumumuzda tüm işlerin gidişiyle, fakat her

⁽³⁾ Komünist Enternasyonalı'nın İkinci Kongresi. Moskova, 1934, s. 482.

⁽⁴⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 3, s. 25.

şeyden önce partinin, bütün parti örgütlerinin amaca yönelik azimli ideolojik-eğitimsel çalışmasıyla oluşuyor.» ⁽⁵⁾

İşte bundan ötürü aşağıdaki hususlar eskiden olduğu gibi bugün de partinin değişmez ödevleridir:

- Bilgi hazinesini teorik bilgiyle zenginleştirmek, emekçilerin ve öncelikle işçi sınıfının bütün deneyini bilimsel bakımdan zenginleştirmek;
- Parti kadrolarını bu bilgilerle donatmak;
- İşçi sınıfı arasında, halk arasında, bilimsel dünya görüşünü partinin bütün gücüyle yaymak ve böylelikle yığınların bilincini bilimin ulaştığı yeni başarılarla zenginleştirmek.

Bu ödevler, sosyalizm kuruluşunun bütün aşamalarında partinin dikkat merkezinde yer alır ve üstelik bunların önemi artar. V. İ. Lenin Marksizmin ana hükümlerinden birini şöyle belirtiyordu: «Tarihsel eylemler ne kadar geniş ve bunların atılım gücü ne kadar büyük olursa, bu eylemlere katılanların sayısı da o kadar büyük olur; ve tersine, yapmak istediğimiz dönüşüm ne kadar daha köklüyse, buna karşı o kadar büyük bir ilgi ve bilinçli yönelim uyandırılmalı, bu gereklığe yeni yeni milyonları ve on milyonları inandırmalıyız. ⁽⁶⁾

İşte bugün ASBP'nin deneyi de bu yargıyı defalarca doğrulamaktadır.

Demek ki, sosyalist toplumun kuruluşu boyunca Marksist-Leninist partinin ideolojik çalışmasını sürekli yetkinleştirmek objektif bir zorunluktur. Sosyalizmin ekonomik kanunları gibi, bu objektif zorunluk da hafife alınamaz, küçümsenemez, bundan kaçınmak veya bununla « oynamak » olmaz.

ASBP otuz yıla yakın savaşı boyunca sözkonusu prensipler gereğince ardıcıl bir eylem gösterebilmek için büyük çabalar harcadı. Kendi sorunlarını çözmek zorunda kaldığı ortamı oluşturan dünkü ve bugünkü özel koşullar, daha başlangıçtan itibaren, ideolojik çalışmanın kesin gereğini ve önemini apaçık ortaya koydu.

Halkın ilerilik yolundaki hareketi, ancak faşizmin bozucu ve çürütücü mânevi etkisinin bir an önce kökünü kazımakla, işçi yığınlarının sınıfsal bilincini ve bu yığınların bütün anti-faşist, demokratik güçlerle yaklaşmasını sağlamakla gerçekleştirebilirdi. 1946 yılında Alman Komünist Partisi ile Alman Sosyal-Demokrat Partisi'nin birleşmeleri sonucu olarak kurulan ASBP, o zamanlar, yığınların ideolojik bakımdan eğitimi gibi olağanüstü önemli ve karmaşık sorunla karşı karşıya bulunuyordu. Bu sorunları çözebilmek için, ASBP'nin saflarını süratle sıklaştırması, yeni tipten Leninci bir

⁽⁵⁾ «SBKP XXIV. Kongresi, c. 1, s. 108.

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 42, s. 140.

parti olması ve o zamanlar çoğunluğu yeterince deneyden yoksun olan parti üyelerinin ideolojik bilgi düzeyini kesinlikle yükseltmesi gerekiyordu. Her şeyden önce partide ve tüm işçi hareketinde günümüzün Marksizmi olarak Leninizm fikirlerinin iyice yerleşmesi, kök salması sağlanmalıydı.

Sosyal-demokratizmle, nasyonalizmle ve sekterlikle çetin bir fikir mücadelesi veren ASBP, parti yığınlarının Leninizmi benimsemelerini ve SBKP'nin dünya komünist hareketinin en deneyli ve savaş ateşlerinden geçerek en çok çeliklenmiş birliği olarak oynadığı rolü kavramalarını sağlamaya muvaffak oldu. ASBP ile SBKP arasında sarsılmaz kardeşlik birlik ve bağlaşması böylece oluştu ve pekişti. Bu birlik ve bağlaşma, daha sonra, halkımızın ve devletimizin hızlı tempolarla gelişmesinin sağlam temeli oldu.

Partimiz, E. Telman'ın vasiyetlerine sadık kalarak, Sovyetler Birliğine ve SBKP'ye olan münasebetin, her komünist için, devrim dâvasına inanmışlığın ve bağlılığın mihenktaşı olduğu kanısını her zaman belirtti ve bugün de belirtiyor. Doğal olarak, ASBP'nin sistemli örgütlü eğitim çalışmaları V. I. Lenin'in partisinin tarihini ve deneyini öğretmekle başlamıştı. (7) Marksizm-Leninizm klâsiklerinin en önemli temel yapıtları da o zaman öğretim programlarına alınmıştı.

Klâsiklerin yapıtlarının ve SBKP'nin deneyinin sistemli olarak öğrenilip benimsenmesi, partimizin, kısa diyebileceğimiz bir süre içinde, büyük pratik önemi olan ilkesel bir sorunu, işçi sınıfının ve bağlaşıklarının politik iktidarı ele geçirdikleri her memlekette, büyük bir rol oynadığı görülen sorunu çözmesine yardım etti. Bu sosyalizm kuruluşu genel yasallıkları ile ulusal özellikler arasındaki bağıntı sorunudur. O zamanlar, bazı parti örgütlerimizde «sosyalizmi kurmada Almanyaya özgü bir yol» bulma gereğinden söz edenler vardı. Bu tasarımı, gerçekte, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nden ve SSCB'de sosyalizm kuruluşu deneyinden çıkarılan ve herkeşçe kabul edilen derslerin uluslararası önemini tanımamak veya en azından küçümsemekle birdi. Öte yandan başka görüşler de ileri sürülüyor, kendi ülkemizin somut koşullarının dikkatle tahlil edilmesine ve özelliklerin dikkate alınmasına gerek olmadığını, SBKP'nin geçtiği yolu adım adım tekrarlamanın yeterli olacağını söyleyenler de çıkıyordu. Biz o «özel yol» tasarımlarını da, basmakalıp uygulama yanlısı görüşleri de Marksizm-Leninizmden ödün verme olarak bir kenara ittik; Marksizm-Leninizmin olağanüstü önemli istemini, yani klâsiklerin oluşturdukları genel hükümlerin ve aynı zamanda SBKP'nin deneyinin her ülkenin somut koşullarına yaratımla uygulanmasını ve bununla birlikte genel yasallıkların en büyük ölçüde dikkate alınmasını kılavuz edinerek hareket ettik.

(7) Bu nokta parti yönetiminin 20 Eylül 1948 ve 4 Mayıs 1949 tarihli kararlarında dile getirildi.

Partimizin deneyi de gösteriyor ki, saflarımızda savaşkanlık yeteneği ve kenetli topluluk, komünistlerin klâsikler tarafından yaratılan yapıtları öğrenerek, kardeş partilerin ve kendi partimizin sahip bulundukları teorik bilgi hazinesinden en büyük ölçüde yararlanarak ve burjuva ideolojisinin sağ ve «sol» revizyonizm gibi bütün belirtileriyle savaşılarak teoriyi daha derinine benimsemeleri oranında artıyor ve güçleniyor. Bunun için, ASBP, komünistlerin, çalışma yerlerinde, kendi kesimlerinde günlük eylemler için yetenekli düzeye çıkarılmalarına, partisizlerle konuşmalar yapabilecek duruma gelmelerine ve onlarla yakın ilişkiler kurarak halk arasında Marksizm-Leninizm fikir ve yargılarını yaymalarına sürekli ve büyük bir özen gösteriyor.

V. İ. Lenin «bütün propaganda eylemi iktisadi kuruculuğun politik deneyi temeli üzerine oturtulmalıdır» der. ⁽⁸⁾ Partimiz yığınsal ajitasyon ve propaganda eyleminde Lenin'in bu direktifini kılavuz ediniyor. Partinin yığınlar arasındaki ideolojik çalışması, politik bilinci, emekçilerin iktisadi kuruculuğtaki günlük pratik deneyine bağlanmadan veya bu deneyden kopuk olarak oluşturma gibi bir amaç güdemaz ve gütmemelidir. İdeolojik çalışma yalnız ekonomik süreçleri ve karşılıklı ilişkileri açıklamayı da amaçlıyamaz ve amaçlaması doğru olmaz. İdeolojik çalışmanın ödevi, insan eyleminin en önemli alanında (maddi üretim) emekçilerin edindikleri deney temeli üzerinde, her günkü emek ile devrimci hareketin, emperyalizme karşı dünya ölçüsündeki savaşın, barışı ve sosyalizmi güçlendirme savaşının stratejik politik hedefleri arasındaki karşılıklı ilişkiyi ortaya çıkarmak ve göstermektir.

İnsanlar her günkü çalışmalarının politik anlam ve önemini ne kadar iyi kavrar ve bilincine varırlarsa, onlarda sosyalistçe çalışma, öğrenme ve yaşama emeli, politik gerekçelere dayalı olarak o oranda daha büyük bir güçle belirir. Partimiz, ideolojik çalışmada sorunun işte bu yanına büyük bir dikkatle eğiliyor. Çünkü insanların Marksist-Leninist öğretiyle donatılmış olmaları, bu çok önemli de olsa, yeterli değildir. Bu öğretiyle donanmış olmaktan başka, emekçilere kesin bir inanç ve güven aşılamak, eylemlere yöneltici politik etmenleri ve eylemin bilincine varma yeteneklerini geliştirmek, parti kararlarının yerine getirilmesi için, toplumun devrimci temeller üzerinde yeniden kurulmasında yeni pratik sonuçlara ulaşılmaları için yığınsal aksiyonlara istekle yönelmelerini sağlamak da gereklidir.

İktisadi kuruculuğun politik özlüğünü anlamak, yığınları, partinin gelişmiş sosyalist toplumu kurma yolunda belirlediği yeni adımların doğruluk ve gerekliliğini kavrama yeteneğine erdiliyor ve bu kuruculuğa bilinçle katılmalarını sağlıyor. İdeolojik çalışmaya bu gibi bir yaklaşım, partinin,

⁽⁸⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 407.

yığınların haddinden fazla önünde ileri giderek yığınlarla bağlarını kaybetme durumuna düşmekten kurtulmasını ve aynı zamanda yığınların gerisinde de kalmamasını sağlıyor.

ASBP deneyinin gösterdiği üzere, ajitasyon ve propagandanın etkinliği üzerinde, uzak vadeli hedeflerin yakın ve güncel ödevlerle doğru biçimde bağdaştırılması büyük bir etki yapıyor. Klâsiklerin yapıtlarını inceleme çalışmalarının partice şimdiki dönemde belirlenen sorunların çözümüne yardım edecek biçimde örgütlenmesi gerekiyor. Öte yandan, partinin, ortaya çıkan sorunları sürat ve isabetle açıklaması ve bu açıklamanın Marksizm-Leninizm temel teorik hükümlerine dayalı olmasına dikkat etmesi bir gereksinme oluyor. Bu da yığınların bizim bilimsel dünya görüşümüzü benimsemelerini kolaylaştırıyor.

Teorik bilgileri yayma ve günlük sorunları açıklama işi, ancak burjuva ideolojisine karşı yürütülen uzlaşmaz savaşla sıkıca bağlanabildiği zaman tam hedefine ulaşabiliyor. Partimizin deneyi, bu prensipin, sadece sosyalizm kuruluşu sürecinde ve uluslararası alanda yürütülen sınıf savaşında tek tek aşamalar veya durumlar için geçerli kalımsız bir şey olmadığını gösteriyor. Bu prensip, klâsiklerin bizim bilimsel dünya görüşümüzün temellerini belirledikleri zamanlardan tutan da dünya kapitalizmi üzerinde tam utkuya kadar, her zaman büyük bir önem taşımıştır ve bundan böyle de bu önemini koruyacaktır.

ASBP daha doğuşundan itibaren, fikir tartışmasına, düşman ideolojiyle savaşa çok büyük bir dikkat gösterdi, zira tecrübeli bir düşmanla, yani Alman emperyalizmiyle daima doğrudan doğruya ideolojik cepheleşme durumunda bulundu. İşimiz yalnız Hitler faşizminin zararlı ideolojik sonuçlarını gidermekten ibaret değildi. Bilindiği üzere, Batı Berlin sınırı 1961 yılına kadar açıktı; kapitalist dünyadan sosyalist dünyaya ve tersine, pasaportsuz ve vizesiz geçilebiliyordu. Bugün pratik olarak bütün Alman Demokratik Cumhuriyeti topraklarında sınıf düşmanımızın radyo ve televizyon yayınlarını dinleme ve seyretme olanağı vardır; bununla beraber anti-komünist ve anti-sovyetik yönelimli yayınların bazı alanlarda büyük bir ustalık ve incelikle yapılmakta olduğu da gözden kaçmamaktadır.

Şu var ki, bizim dünya görüşümüzü burjuva ideolojisiyle sürekli tartışma halinde propaganda etme gereğini koşullayan etken yalnızca ADC'nin tarihsel gelişme özelliklerinden ibaret değildir. Giderek bu etkenin kesin rolü oynadığı da söylenemez. Bu propaganda gerekliliği, sadece işçi sınıfının ve bağlaşıklarının politik iktidarı elde etmelerinden ve bu iktidarın yerleşmesinden sonra burjuva ve küçük burjuva psikoloji ve duyguları ile bunlara uygun gelenekler kalıntılarının da giderilmesi zarurluğundan da ileri gelmiyor (bilindiği gibi, bu, birkaç kuşağın yaşamını kapsayabilecek çokyanlı ve devamlı bir süreçtir). Burjuva ideolojisinin üstüne yürüme ge-

reklîgi, her şeyden önce, iki toplumsal sistem arasında ideoloji cephe-sinde verilen ve objektif olarak gitgide şiddetlenen savaştan ileri geliyor. Kapitalist ve sosyalist ülkeler arasındaki uluslararası ilişkilerde barış içinde yanyana yaşama prensiplerinin yerleşmesiyle atbaşı giden bu savaşta, bizler, kurulan ve kurulmakta olan reel sosyalizmin gücünü ve ortaya koy-duğu örneği en iyi ve en inandırıcı biçimde bulup sergilemeyi başarabil-diğimiz ölçüde, bunun sömürücü düzene üstünlüklerini gösterebildiğimiz, yani sosyalist topluluk ülkelerinde yaşayan insanların pratik deneyini bir ideolojik savaş silâhı haline getirebildiğimiz ölçüde büyük başarılar elde edebiliyoruz.

Partimiz, otuz yıla yakın gelişme yolu boyunca, SBKP'nin zengin dene-yinden yararlanarak, Merkez Komitemizin dolaysız yönetimi altındaki ça-lışmalarıyla, biçimleri ve yöntemleri öncü parti örgütlerinin yeni deneyiyle durmadan zenginleşen geniş kapsamlı bir ideolojik çalışma sistemi mey-dana getirdi.

Partimiz kadrolarımızın Marksist-Leninist yetişkinlik ve metanetine bü-yük bir dikkat gösteriyor. Memleketimizde işletme ve fabrikalardaki okul-lardan, il ve bölge okullarından ve «Karl Marks» Yüksek Parti Okulu'ndan oluşan parti okulları örgüsü bu amaca hizmet ediyor. İşte artık yirmibeş yıldır en çeşitli uygulamalarla bu okullarda parti eğitimi yapılıyor. Bu eğitim çoğu parti üyeleri için Marksizm-Leninizmi öğrenmenin esas biçimi oluyor. Marksist-Leninist toplum bilimi öğretimi, genel öğretim okulla-rında, aynı zamanda orta özel ve yüksek öğrenim okullarında önemli bir yer alıyor.

Yığınsal enformasyon araçları (basın, radyo ve televizyon), partimizin ideolojik çalışması bakımından çok büyük ve durmadan artan bir önem taşıyor. ASBP, yığınsal enformasyon araçlarına hiç bir zaman sınıf savaşı bakımından yan tutmayan ve uğraşı sadece eğlence veya çıplak enfor-masyon olan kurumlar gözüyle bakmış değildir. Tam tersine, ASBP, bun-ları her zaman partinin ve sosyalist devletin etkin silâhları olarak, emek-çilere objektif enformasyon veren ve emekçiler arasında bilimsel dünya görüşümüzü yayan araçlar olarak değerlendiriyor. Yığınsal enformasyon organlarının çalışmasında gerekli somut içeriğin genişliği ve anlatım araçlarının zenginliği kendi kendini amaçlamaz. Bunlara, dünya görüşü-müzü bütün belirtilerde (gerek güncel politik olayların analizi veya ateizmle ilgili bir rapor, gerekse ahlâki ve estetik görüşleri oluşturma amaçlı sanat yayınları) aktif olarak pekiştirmeye hizmet ödevi düşmek-tedir.

ASBP MK Politbürosu 1972 güzünde Parti VIII. Kongresi kararlarının yerine getirilmesi için ajitasyon ve propagandaya düşen görevlerle ilgili olarak geniş bir kararname kabul etti. Bu alanda edinilen deney genel-

leştirildi, bu işin gerek içeriğine, gerekse yöntemlerine ilişkin uzun vadeli ödevler formüle edildi. Kararname ve daha sonra Merkez Komitesinin örgütlediği ve hem bu belgenin açıklandığı, hem de belirlenen sorunların çözümü üzerinde deney ve görüş değiş tokuşu yapıldığı toplantı, bütün parti örgütlerinin eyleminde büyük bir rol oynadı.

Partimizin ve halkımızın hayatındaki iki büyük olay (ADC'nin 25. kuruluş yıldönümü ve Hitler faşizminden kurtuluşun 30. yıldönümü) için yapılan ideolojik hazırlık, ASBP VIII. Kongresinden sonraki ideolojik çalışmamızda yalnız nicel değişimler olduğuna değil, her şeyden önce nitel bir yükseliş kaydedildiğine tanıklık ediyor. Bu hazırlıkta ideolojik çalışmaya yöneltilen ve artan istemler de eskisinden daha büyük bir açıklıkla belirdi. Şimdiki dönemde dikkate alınması gereken bu istemleri başlıca üç neden koşulluyor:

Birincisi, bu istemlerin artması, ADC'de sosyalizmi kurma işinin yeni bir safhaya girmiş olmasından, gelişmiş sosyalist toplumu bundan öteye oluşturma sürecinin gerçekleştirilmekte olmasından ileri geliyor.

Bu aşamada, ekonomik ve sosyal-politik sorunların çözümü, partimizin eyleminde, *insanı, onun kültürünü ve mânevi olgunluğunu etraflıca geliştirmeye ilişkin çabalarla* daha sıkı biçimde örülüyor. Üretim güçlerinin gelişmesi, toplumsal ilişkilerin yetkinleşmesi ve kişinin etraflı gelişmesi günden güne daha belirgin bir süreç karakteri kazanıyor. Toplumumuzda, çeşitli alanlarda, örneğin yerli ağır sanayimizin hızlı tempolarla yaratıldığı sosyalizm kuruculuğunun ilk safhasında olduğu gibi, artık sorunların çözümünü zorlayıp hızlandırarak kayda değer bir ilerleme sağlanamaz. Bugün ilerlemenin koşulu, sosyalist toplumun tek tek alanları arasındaki çökyanlı karşılıklı ilişkiler bakımından tümel bir organizm olarak uyumlu gelişmesinin sağlanmasıdır.

ADC'de üretim gerçekte yalnız emek verimliliğini yükseltme yoluyla artırılabilir. Bu da zorunlu olarak bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılmasını gerektiriyor. Üretimi sağlayan bütün kollarla temelli bilimsel ve denetirel araştırma ve çalışmalar için gereken şartları yaratma gereği de bundan ileri geliyor. Yeni ulaşımları pratik çalışmaya süratle uygulamak ve yerleştirmek, işçiler ile aydın temsilcileri arasında sosyalist prensiplere dayalı sıkı bir yaratıcı işbirliği istiyor. Yeni teknolojik süreçlerin ve çağdaş tekniğin benimsenmesi, okulların sağlamakla ödevli olduğu daha yığinsal yüksek vasıflı kadrolar eğitilmesini gerektiriyor. Öte yandan, yeni teknolojinin etkinliği de, yalnız emeğin ve yönetimin bilimsellikle örgütlenmesine değil, aynı zamanda yeni tekniği benimseyip yerleştirmenin emekçilerin çalışma ve yaşama koşullarını ne kadar iyileştirdiğine, özellikle ağır ve sağlığa zararlı fiziksel çalışma hacmini nasıl azalttığına, emek sürecinin kendisini nasıl daha yaratımlı ve daha ilginç hale getir-

diğine bağlı bulunuyor. Bütün bunları dikkate almanın aynı zamanda büyük bir politik önemi de vardır, çünkü biz, böylece, bilimsel-teknik devrimin başarılarını sosyalizmin üstünlükleriyle organik biçimde bağdaştırmak suretiyle, ortaya çıkan problemleri emekçilerin yararına başarıyla çözebileceğimizi pratikte göstermiş oluyoruz.

Birbirine örülen problemleri böyle kısaca saymak bile, çeşitli toplumsal alanlar arasındaki ilişkilere bilinçli olarak yön vermenin genel ilerleme ve özellikle üretimi artırma ve emek verimliliğini yükseltme bakımından gitgide daha büyük bir önem kazandığını gösteriyor.

Bunun için, parti üyelerinin, yöneticilerinin ve olabildiğince büyük sayıda yurttaşın, işaret ettiğimiz bu karşılıklı ilişki ve yasallıklar bakımından esaslı bir bilgiyle donatılmış olmaları gerekiyor. Ancak bu takdirde, kadrolarımız, fabrika veya işletmede, şûrada, tarım kooperatifinde çalışırken, kararlar alabilecek durumda olacaklardır. Bunu ötürü, ideolojik eylem (her şeyden önce parti eğitiminde, politik kurslarda, seminerlerde vb.), esas itibarıyla sosyalist toplumun gelişme yasallıklarını açıklayıp kavratmaya yöneltiliyor. Ve bu konuda en çok ASBP VIII. Kongresince belirlenen ana sorunun iyice kavranmasına, yani halkın maddi ve kültürel yaşam düzeyini yükseltme süreci ile, emek verimliliğini yükseltme, toplumsal üretimin etkinliğini artırmadaki çokyanlı karşılıklı ilişkilerin, bunların birbirini koşulladığının anlaşılmasına önem veriliyor.

İkincisi, ASBP'nin ideolojik çalışmalarına karşı yeni istemler, Parti Sekizinci Kongresi'nden sonraki dönemde memleketimizin elde ettiği yeni uluslararası durumdan ileri geliyor. Bu durumu belirliyen etkenler arasında, ADC'nin sosyalist ülkeler topluluğu içindeki yerinin daha da sağlamlaşmasını, sosyalist ekonomik entegrasyon sürecine memleketimizin gitgide daha aktif biçimde katılmasını ve bir yandan da öteden beri süregelen emperyalist diplomatik ablukanın tamamen parçalanmasını ve artık dünyanın hemen hemen bütün ülkeleriyle devletlerarası ilişkiler kurmuş olmamızı sayabiliriz. Bu gelişme sadece yeni olanaklar açmakla kalmıyor, aynı zamanda enternasyonalist eğitime ilişkin yeni sorunlar getiriyor.

Yeni olanaklar, her şeyden önce şu gelişmede kendini gösteriyor: ADC'nin sosyalist ülkeler halkları kardeşlik ailesine mensup oluşu, yurttaşlarımız tarafından pratik eylemlerinde gitgide daha kuvvetle hissediliyor, bu mensubiyetin nimetleri onların her günkü yaşamında, ekonomik ilişkilerin gelişmesinde, heyetler halinde karşılıklı ziyaretlerde, deney değiş tokuşunda, turizmde vb. kendini gösteriyor. Anti-emperyalist savaşta dayanışma, birçok yurttaşımız için, özellikle gençlik için, az gelişmiş ülkelerin temsilcileriyle, emperyalist devletlerin genç komünistleriyle, hele Şili anti-faşistleriyle karşılaşma ve temaslara sıklaşmasından beri, artık

her zamankinden daha büyük bir canlılıkla ve doğrudan doğruya be-nimsenen bir dâva halini almış bulunuyor.

Sosyalist ekonomik entegrasyon, bütün kardeş ülkelerin gelişmeleri bakımından memleketimiz emekçilerinin sorumluluğunu da artırıyor ve bun-dan yeni ödevler doğuyor. İdeolojik çalışmanın bu bokımdan ödevi her yurttaşımızı bu sorumluluğun bilincine vardırmaktır. Bizim halk ekonomisi plânlarımız gitgide daha büyük ölçüde uluslararası çizgiler kazanıyor. Bu plânların yerine getirilmesi artık sadece «iç işimiz» değildir; bunların ye-rine getirilmesi artık mensubu olduğumuz tüm devletler topluluğunun ge-lişmesine yansımaktadır. Bu nedenle ajitasyon ve propagandada, bu topluluğun, bizim daha geniş sosyalist anayurdumuz olduğunun açıklan-ması büyük bir rol oynamaktadır. Bunun içindir ki, yığınsal enfremasyon organları kardeş ülkelerin hayatiyle ilgili materyallere birincil önem ver-mektedir.

ADC'nin bütün dünyayla diplomatik ilişkileri ve BMT üyeliğine kabul edilmiş olması, sosyalist devletler topluluğunun bileşen bir bölümü olarak memleketimizin sorumluluğunu gelişme halindeki ülkelerin anti-emperya-list hareketini destekleme sorumluluğunu artırıyor. Bunun için de, parti-miz, halkın bilincinde dayanışma düşünce ve duygularını daha çok pekiş-tirmeye çalışıyor.

Üçüncü neden, ASBP'nin ideolojik çalışmalarını yeni istemlerin nede-ni, kapitalist memleketlerle ilişkilerde barış içinde yanyana yaşama pren-siplerini pratik olarak gerçekleştirme süreci boyunca ideolojik sınıf sava-sının sertleşmesidir.

Barış içinde yanyana yaşama, kapitalist memleketlerde emekçi yığın-larının bilincini kuvvetle etkilemeye, kurulmuş ve kurulmakta olan sosya-lizm gerçeğinin geniş ölçüde yayılmasına olanak veriyor, öte yandan da karşıımızdaki sınıf düşmanlarımız ADC halkına karşı ideolojik kışkırtmalar için daha büyük olanaklar elde ediyorlar. Bunu bir örnekle kanıtlıyalım: Bilinen antlaşma ve anlaşmaların yürürlüğe girmesinden beri, 17 milyon nüfuslu ADC'ne her yıl kapitalist ülkelerden 7–8 milyon kişi geliyor (çoğu FAC ve Batı Berlin'den). Buna her yıl FAC ile Batı Berlin arasında ADC üzerinden seyahat eden 12 milyon kadar da transit yolcuyu katmalıyız. Beri yandan, 2,5 milyon kadar ADC yurttaşı her yıl kapitalist memleket-lere geziye gidiyor. Daha yukarıda, ideolojik düşmanlarımızın radyo ve televizyon yayınlarının pratik olarak ADC topraklarında izlenebildiğini söylemiştik. Buna karşılık, coğrafi nedenlerle, bizim televizyon program-larımız ve ultra-kısa radyo yayınlarımız FAC'nin yalnız bir kesiminden ye-terince izlenebiliyor.

Bu durum ASBP'nin ideolojik çalışmalarının önemini alabildiğine artırıyor. Çünkü düşman, kaba anti-komünizm ve anti-sovyetizm biçimlerinden

henüz tamamen vazgeçmiş olmasa da, artık ince ve kurnaz ideolojik kışkırtı biçimlerini yeğliyor. Bu düşman, çoğu kez sosyalizmi «iyileştirme» kaygısına düşmüş bir dost olarak görünüyor, artık kurulmuş ve kurulmakta olan sosyalizmde sadece bazı «düzeltmeler» («sol»dan veya «sağ»dan) yapılması gerektiğine âlemi inandırmaya çalışıyor. Ve kâh «bütün Almanya», kâh «bütün Avrupa»yı temsil maskesi takınarak güvenç kazanma peşinde koşuyor. Bu düşman artık kapitalizmin açıktan açığa savunmaz olmuş gibidir ve emperyalizmi açıkça savunmaktan büsbütün vazgeçmiş durumdadır. Hasmımız, gerek kendi egemenlik alanında, gerekse sosyalist devletlerde, ancak varolan yetersizlikleri gidermekten başka bir özeni olmadığı izlenimini uyandırmaya çalışıyor. Ama, onun mantığına göre, sosyalizmdeki yetersizlikleri giderme işi bu sistemin tümünden ortadan kaldırılmasını, «serbest pazar ekonomisi» koşullarındaysa sadece bazı kozmetik işlemler yapılmasını gerektirmektedir . . .

İşte bu yoldan ve soydan bütün burjuva teorilerinin etkisine kesinlikle karışıkoyabilmek ve demagogileri açığa vurabilmek üzere, memleketimiz işçi sınıfı ve bütün emekçileri, sosyalizmin gelişme kanunlarını ve aynı zamanda kapitalist devletlerdeki gerçek durumu temelli olarak bilmelidirler.

Partinin ideolojik çalışması konusunda, dünya devrim sürecinin gelişmesinde çağdaş aşamanın özelliklerinden ileri gelen daha yüksek istemler, her şeyden önce, hem emekçilerin giderek artan manevi gereksinmelerini, hem de sınır ötesi çağdaş propagandanın karakteristik özelliklerini dikkate alması gereken ajitasyon ve propagandamızın daha yüksek düzeyde olmasını gerektiriyor. ASBP MK Politbürosunun yukarıda sözünü ettiğimiz kararnamesinde, ideolojik çalışmanın etkinliğini kesinlikle yükseltmeye, bu çalışmanın bütün yanları arasında uyumlu bir etkileşme sağlamaya yönelik tedbirler belirlenmiş bulunmaktadır.

Bu iş, bugün, bir memleket çerçevesini elbette fazlasiyle aşan ve sosyalist topluluk devletleri kardeş partileri arasında ideolojik alanda daha sıkı bir işbirliğini kaçınılmazlıkla zorunlu kılan bir sorundur. ASBP'nin ideolojik çalışmasına yönelik yeni istemler nasıl ulusal özelliklerden değil de sosyalist topluluğumuzun bütün ülkeleri ve halkları için ortak gelişme süreçlerinden doğuyorsa, toplum bilimi araştırmalarında da, propaganda, ajitasyon, parti eğitimi ve yığınsal enformasyon araçlarıyla çalışmalar alanında da kardeş partilerin çabalarını daha çok uyumlaştırmak sadece arzu edilir bir sorun değil, kaçınılmaz bir zorunluktur.

Deney, ideolojik çalışmada entegrasyonu geliştirmenin, ülkelerimizden her birinin izole çabalarından daha yüksek nitel sonuçlar verdiğini gösteriyor. Bu nedenle, ASBP, ideolojik alanda kardeş partilerin ikili ve çokyanlı işbirliğini genişletmeye ve daha büyük bir yeğinlikle geliştirmeye yardım eden bütün girişimleri vargüçüyle destekliyor.

Biz, sosyalist ülkelerin hemen hemen bütün kardeş partileriyle antlaşma ve anlaşmalar imzalamış bulunuyoruz. Son yıllarda kardeş partiler merkez komiteleri sekreterleri arasında ideolojik ve uluslararası sorunlar üzerinde yapılan danışma toplantı ve görüşmelerine büyük bir değer veriyoruz. Politik alanda hâlâ savaş vermekte olan komünist ve işçi partilerinin deneyini de değerli buluyoruz.

Biz, tüm sosyalist devletler topluluğu komünistlerinin birleşik ideolojik gücüne dayanarak elbirliği ve uyumlu hareket ederek, Marksizm-Leninizm temeli üzerinde ideolojik birliğimizi güçlendirerek, sosyalizmin ideolojik taarruzunu daha da genişleteceğiz.

Komünistlerin fabrikalarda çalışmaları

Rene Urbani

*Lüksemburg Komünist Partisi
MK Sekreterliği ve Yürütme Komitesi üyesi*

Birçok kapitalist ülkeler kardeş partilerinin sanayi işletmelerindeki çalışmalarına hız verdikleri göze çarpıyor. Bu gelişme neden ileri geliyor ve komünistleri hangi yeni problemlerle karşı karşıya getiriyor?

Bu bir okuyucu sorunudur. Bu gibi materyalleri yayımlamaya devam ederek, şimdi Lüksemburg komünistlerinin deneyi üstüne bir yazı sunuyoruz.

Komünistler, fabrikalardaki çalışmalara, her zaman, yığınlar arasında etkilerini güçlendirme savaşında en önemli ve birçok bakımdan da belirleyici bir eylem doğrultusu gözüyle bakmışlardır. Bu da doğaldır. Çünkü emek ile sermayenin çıkarları asıl işletmelerde her gün çarpışır durur. Buralarda işçiler kapitalist sömürünün artışı ve şiddetlenmesini doğrudan doğruya sırtlarında hissederler. Onların, doğal hakları için başvuracakları en etkin savaş araçlarına ilişkin tasarıları buralarda oluşmaya başlar, ve politik yolun seçimi, yani devrimci Marksist-Leninist partilerinin öncülük ettiği ardıcıl savaş yolunu mu tutacakları, yoksa sosyal partnör-lük dedikleri teslimiyet fikirlerine ve pratiğine, sosyal-demokratik oportünizme ve aşırı sol serüvenciliğe mi kapılacakları sorunu da daha çok buralarda belirlenip, kararlaştırılır. Komünistler için aynı zamanda işçi sınıfının eylembirliğinin öncelikle işletmelerde oluşması ve somut ifadesini bulması da önemlidir. V. İ. Lenin'in bir fabrika veya işletme işçilerinin haklı istekleri ve iç üretimsel problemlerinin hak gözetimiyle çözümü uğrundaki birlikte eylemlerine ilkel birleşme belirtisi gözüyle baktığı ve bunlarda aynı zamanda bütün sömürülen sınıfın sömürücüler sınıfına karşı savaşta ulaşacağı daha geniş birliğin temelini gördüğü hatırlardadır. Komünistlerin kuruluşlardaki etkilerini güçlendirmek için daimi bir özen göstermelerinin başka belirgin bir nedeni de, işçi sınıfı öncüsünün durumunun bu sınıfın esas yığınının biriktiği yerde doğallıkla en güçlü olması gereğidir.

Lüksemburg komünistleri bünün bunları kendi pratik çalışmalarında dikkate alıyorlar. Bunları, 1974 yılı sonunda yapılan ve özellikle partinin kuruluşlardaki çalışmaları konusuna hasredilen genel konferansımızda biz de yeniden iyice gözden geçirmiş bulunuyoruz. LKP'nin bu olağanüstü

önemli yönde dünkü ve bugünkü eyleminin etraflı analizi bir yandan da şunu gösterdi: İşçi sınıfının dâvası uğrunda savaşı giderek artan ve daha karmaşık bir hal alan sorunları, partiyi, fabrika ve işletmelerde etkisini kesinlikle artırma ve çalışmasının geleneksel biçim ve yöntemlerini yeni tarzda çözümleme gereğiyle karşı karşıya getirmektedir.

LKP geçmişde de parti eyleminin buyanını elbette küçümsememiş ve üstelik buna daima büyük önem vermiştir. Gerçekte, partimizin bütün tarihi, büyük sanayi kuruluşlarındaki işçi sınıfının savaşıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Sınıf çarpışmalarının yönetiminde edinilen deney, komünistlerin geniş emekçi yığınları arasında ve özellikle işletmelerde itibar ve güven kazanması yaratmıştır. LKP üyelerinin % 80'inin sanayi işçileri olması rastgele değildir.

LKP Şubat ayındaki büyük endüstri kuruluşları üretim konseyleri (kurulları) seçimlerinde büyük bir başarı elde etti. Öyle ki, bu konseylere seçilen komünistlerin sayısı, memleketimizin seçim tarihinde görülmedik bir rekora ulaştı. Komünistlerin en büyük 6 çelik işletmesinin 4'ünde üretim konseyleri yönetim kuruluna seçilmesi bunun örneğidir. Şunu da ödemle belirtelim ki, en büyük iki maden işletmesinin üretim konseylerine komünistler ilk kez seçildiler. Birçok parti militanı, işçilerin güvenini kazandıkları ve işçi haklarını her günkü çalışmalar içinde özveriyle savun-
dukları atelyelerin üretim konseylerine girdiler.

Fabrika ve işletmelerde partimizin etkisinin artması, bir yandan da LKP militanlarının sendika birliği savaşındaki önemli katkılarına dayanıyor. 1956 yılında komünistlerin yönetimindeki Lüksemburg Hür Sendikalar Birliği ile sosyalistlerin yönettiği Lüksemburg Sendikalar Birliği bir araya gelerek Genel Sendikalar Birliği'ni meydana getirdiler. Emekçilerin yığın örgütleri içinde komünistlerle sosyalistlerin pratik işbirliği, işletmelerdeki işçilerin doğal hakları uğrunda savaş birliğini güçlendirerek değerli sonuçlar veriyor. Netekim, 9 Ekim 1973 günü, târife anlaşmaları hazırlığıyla ilgili olarak, bütün büyük ve orta fabrika ve işletmelerdeki iş bırakımı, başkentte de işçi isteklerini desteklemek üzere 40 bin kişinin katılımıyla yapılan miting her zaman anılacak önemde bir olaydır. Ölçüleri bakımından emekçilerin 1920–1930 yıllarındaki aksiyonlarını hatırlatan bu çıkışın girişimcileri komünistlerdi. Ve beklenen sonuçlar da gecikmedi. Son çözümde, işletmelerin sahipleri gerilemek zorunda kaldılar. En önemlisi, işçiler arasındaki birliğin, yani doğrudan doğruya karşılarındaki pataranları gerilemek zorunda bırakmakla kalmayıp, ayrıca devletin genel politikası üzerinde de etki yapabilen birliğin gücünü anladılar (1974 Mayısındaki parlâmento seçimlerinde, ilk defa olarak, elli yılı aşkın bir zamandır iktidarda bulunan tutucu Hristiyan-Sosyal Halk Partisi'nin işbaşından uzaklaştırılması olayı, bir yere kadar da işçi hareketindeki bu gelişmeyle bağlıdır). İşçilerinin birliğinin giderek güçlendiğinin bir göstergesi de, yuka-

rıda sözünü ettiğimiz Şubat ayındaki üretim konseyleri seçimleridir. Bu seçimlerde, komünistlerin, sosyalistlerin ve partisizlerin Genel Sendika Birliği büyük bir başarıya ulaştı ve ileri mevzilerini sağlamlaştırebildi.

Son yılların deneyi, sendika örgütlerinde komünistler ne kadar daha ilkeselbir durum ve tutum aldılarsa, fabrika ve işletmelerdeki işçiler arasında birliğin etkinlik ve gerçek gücünün de o oranda daha büyük olduğunu apaçık ortaya koyuyor. Bunu böylece belirtmek gerekiyor, zira parti çalışmalarında, bazan, sendikalarda partinin itibarını artırmak için sadece komünistlerin özverili çalışmasının yeterli olduğu gibi düşüncelerle karşılaşyoruz. Oysaki, emekçilerin birleşik eylemlerinin bütün eylemsel başarılarına, öncelikle yalnız komünistler özveriyle savaşmış oldukları için değil, aynı zamanda işçi sınıfının en yığınsal örgütü sıfatıyla sendikaların üstelendikleri ödevi yapmalarını sağlamak üzere en ardıcıl biçimde savaştıkları, onların eylemlerini somut isteklerin gerçekleştirilmesi uğrunda savaşa yönettikleri için ulaşılabildiği; buna karşılık sosyalist sendika önderlerinin genellikle hayata geçirilmesi yolları ve süreleri bakımından epeyce belirsiz sosyal reform programları ileri sürmekle sınırlı kaldıkları apaçık ortadadır. Demek oluyor ki, partinin işletmelerdeki etkisinin artmasının en önemli koşullarından birinin, yani *bizim yaratabildiğimiz olanığın*, bu çabada LKP XXI. Kongresi (Mart 1973) hükümleri gereğince hareket etmemiz olduğunu söyleyebiliriz. Zira kongrenin bununla ilgili yargısı şudur: «Sendikalar bir düzen etkeni» olarak kapitalist egemenlik sisteminin arabasına koşulmalarına yol vermemeli, işçi sınıfının istek ve haklarını ardıcıl olarak, başlıbaşına ve gerçek sınıfsal mevzilerden hareket ederek savunmalıdırlar. Onlara bu yolda olanca güçleriyle yardım etmek komünistlerin boyun borcudur. Sendikalar, pratikte devlet-tekel kapitalizmi içinde sendika hareketini eritme anlamına gelen sözde reformlarla oyalanmalarına, günlük sendikal sorunlardan ve iş ücretlerinin artırılmasını sağlama mücadelesinden dikkatlerinin saptırılmasına göz yummamalıdırlar.»⁽¹⁾

Parti genel konferansımız, bu başarıları saptadıktan sonra, daha önceki çabaların bir yere kadarki tekyanlı karakterine de işaret etti. Görüşmeler sırasında, bir özeleştirici olarak, son yıllarda sendikalarda çalışma ve sosyalistlerle işbirliği yapma olanaklarını gözetirken, doğrudan doğruya işletmelerde partinin örgütünü güçlendirme ve ideolojik etkisini genişletme sorunlarını önemli derecede ihmal ettiğimiz de belirtildi. Sendika birliğine saygının yanlış anlaşılması, aynı zamanda sırf sendikal çalışmanın fabrika ve işletmelerde komünist partisinin başlıbaşına aktif eylemini geliştirmenin yerini tutabileceği yollu sakat düşünceler, bazı hallerde parti örgütlerinin hayatında durgunluğa yol açtı.

(1) Aktionseinheit für sozialen und demokratischen Fortschritt in Luxemburg. Bericht des Zentralkomitees an den 21. Kongreß der Kommunistischen Partei Luxemburgs, S. 17.

Bu da endişeye değer bazı belirtiler doğurdu: Demek ki, sosyalistler ile komünistler arasındaki ilkesel ayrımları işçiler her zaman iyice kavrayamıyorlardı. Oysa, sosyalistlerle sıkı işbirliği bu ayrımların kavranmasında herhalde tam bir açıklık gerektiriyordu. İşaret ettiğimiz endişe konusu belirtiler yukarıda sözünü ettiğimiz parlamento seçimlerinde de kendini gösterdi: Sosyalist Partisi, nice komünistlerin oylarından Komünist Partisi'ni yoksun etmeye ve bunları kendisi kazanmaya muvaffak oldu. Bu böyle oldu, çünkü bizler, sendika birliği savaşında elde edilen başarıları sosyalistlerin sırf kendi hizmetleri olarak göstermelerine seyirci kaldık. Yapılan mitinglerde başlıca konuşmaları sosyalist önderler yapıyorlardı. Bunların konuşmalarında, çoğun, LKP'nin durumunu zedeliyerek kendi partilerinin durumunu sağlamlaştırma çabaları gözden kaçmadığı halde, buna karşın, bizler, bu politik oyuna gereken enerjile karşı koymadık; birleşik sendikal eylemlerin bütün gerçek başarılarının ancak komünistlerin azim ve ilkesel tutumu sayesinde elde edebildiğini her zaman yeterli bir açıklıkla belirtmeye çalışmadık. Tek sözle, birlik adına yanlış anlaşılan «özveri» burada da kendini gösterdi.

Lüksemburg komünistleri işletmelerdeki çalışmalarını artırırken bu deneyi gözönünde bulunduruyor, işçi sınıfının birliğinin ancak Komünist Partisi'nin sağlamlaşması oranında güçlendiğini iyice anlıyorlar. Genel parti konferansımız da, işte bu olağanüstü önemli Marksist-Leninist görüşten hareket ederek, fabrika ve işletmelerde komünistlerin etkisinin artırılmasına ilişkin pratik tedbirleri belirlemiş bulunuyor.

Örgütlenme bakımından, doğrudan doğruya işletmelerde eski parti gruplarının güçlendirilmesi ve yenilerinin meydana getirilmesi sözkonusuydu. Bugün artık en büyük altı çelik işletmesinin beşinde ve aynı zamanda maden işleme kombinasında başlıbaşına ve geneleksel endüstri merkezlerindeki konum yerleri parti gruplarıyla paralel olarak çalışan büyük hücreler meydana getirmiş bulunuyor. Örgütsel yapılışın yetkinleştirilmesi, şimdiye kadarki taban örgütlerinin bölünmesi ve büyük işletmelerin atelyelerinde, ayrı ayrı kesimlerinde ve aynı zamanda orta sanayi kuruluşlarında başlıbaşına parti grupları bulunması için yeni hücreler kurulması bir zorunluk sayılıyor (bizde bu hücreler en az üç komünistle oluşturuyor). Üretim alanında kurulan parti hücrelerinin ödevleri LKP Tüzüğü ile belirlenmiş bulunuyor; her şeyden önce doğrudan doğruya işyerinde emekçilerin menfaatlerinin savunulması öngörülmüştür.

Bu örgütsel yetkinleştirme tedbirleriyle ilgili olarak, sosyaldemokrat sendika önderleri, bizleri, sendikaların eylemini tekrarlamakla ve giderek işçi sınıfının birliğini parçalamaya çalışmakla suçlamaya kalkıştılar. Biz kendilerine sükûnetle şu cevabı verdik: Komünistler sendikaların güçlendirilmesi ve sendikal birliğin sağlamlaştırılması dâvasına önemli bir katkıda bulunmakla beraber, kendilerini, işçi sınıfı devrimci partisinin savaşçıları

olarak üsteledikleri ödevleri yerine getirme borcundan azatlanmış sayamazlar. Üretim alanındaki parti hücreleri, sendika hareketinin ekonomik ve politik isteklerinin gerçekleştirilmesine yardım etmekle beraber, LKP Tüzüğü'nün de öngördüğü üzere, işçi sınıfının ve tüm halkın menfaatlerine ve eylemlerine ilişkin sorunların çözümünde bütün parti politikasının işlenme ve uygulanmasına katılmakla, parti politikasını ve şiarlarını propaganda etmekle, komünistlerin politik, ideolojik ve kültürel düzeylerini yükseltmekle, partiye yeni üyeler çekmek ve parti basınına yeni okurlar kazandırmakla görevlidirler.

Bu Tüzük istemlerinin yerine getirilmesi, komünistlerin işletmelerdeki çalışmalarının güçlendirilmesi «alt kademeler»de sosyalistlerle işbirliği yapmamıza hiç de engel olmuyor. Tersine, bu işbirliğinin yeni bir düzeye çıkarılmasına buna daha büyük bir ilkesellik kazandırılmasına elverişli olanaklar yaratıyor. Zira dürüst ve açık karşılıklı ilişkilere ancak işçilerin somut istekleri uğrındaki savaşın temel olabileceği söz götürmez.

İşbirliği politik oyun değildir. İşbirliği ancak işçi yığınlarının eylemde birliği için çalışmalara dayalı olduğu zaman gerçek işbirliğidir. V. İ. Lenin köklü politik görüş ayrılıkları olduğu zaman bile bu birliğe ulaşılabilceği kanısını belirterek şöyle diyor: «Bu politik görüş ayrılıklarını gayet iyi kavrayan bilinçli işçiler, buna karşın, işçilerin büyük çoğunluğuyla birlikte, en ertelenmez ve işçilerin menfaatlerine en yakın sorunlarda eylembirliği istiyor ve bunda ısrar ediyorlar.»⁽²⁾

Bizi, bazan, işletmelerdeki sendikal çalışma arkadaşlarımız olan sosyalistlerle aramıza bir «duvar çekme»ye çalışmakla suçlayanlar oluyor. Oysa biz hiç de böyle de şey düşünmüyoruz. Bu bakımdan, LKP XXI. Kongresince hazırlanan sosyal ve demokratik dönüşümler programı, partinin Lüksemburg'ta sol güçlerin ortak eylemlerine temel olabileceğini önerdiği program ilgiye değer. Ne var ki, pratik işbirliğine hazır olmak, sosyalistleri, görüşleri ve pratik adımları (sendikalarda ve sendikalar dışında) bakımından, bu görüş ve adımlar işçilerin eylembirliğine zarar verdikçe ve buna yanlış yön verdikçe, açıkça eleştirme ödevinden komünistleri alıkoymaz. V. İ. Lenin şöyle der: «Ortak eylemler için güçlerin birleştirilmesi herhalde gereklidir . . . Fakat bu, partisel mensubiyeti kaldırmaz, tersine, zorunlu kılar.»⁽³⁾

İşletmelerde meydana getirilen parti hücrelerinin ana ödevi, işçi sınıfının çeşitli örgütlerinin birleşik eylemlerinde bizim partisel mensubiyet dediğimiz bu görüş ve tutum ayrılığımızı yığınlara maletmektir. Demek oluyor ki, burada, örgütsel tedbir olsun diye örgütsel tedbir değil, bu tedbirlerin partinin fabrika ve işletmelerdeki ideolojik eylemini iyice canlandırmakla daha sıkı biçimde bağlanması sözkonusudur.

⁽²⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 44, s. 404.

⁽³⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 22, s. 211.

İşletmelerde çalışan parti kadrolarından istemlerin bir hayli artırılması gereği de bundan ileri geliyor. Bugün parti militanlarının sadece en önemlignölük üretim problemlerini iyi bilmeleri yeterli değildir. Bu problemlerin memleket ve dünya genel durumuyla karşılıklı ilişkisini açıklama hüneri, tekellere karşı, barış, demokrasi ve sosyalizm için mücadeleye ilişkin genel parti programının anlamını herkese kavratma ustalığı da önemli bir gerekseme olarak beliriyor. Biz burjuvazinin kaçamaklı manevralarını her zamankinden büyük bir titizlikle açıklamak, reformizme, oportünizme ve bütün biçimleriyle anti-komünizme etkili olarak karşı koymak zorundayız.

Bu zorunluk, eğer işçi sınıfının belirli katmanlarına bazı maddi ödümler verme politikasıyla, eskisinden daha büyük bir kıvraklıkla uyguladığı bu politikayla, iktidardaki burjuvazinin, sürdürdüğü sistem için normal işlevli bir görünüş yaratmayı öğrendiğini dikkate alacak olursak, bize ağır ödevler yüklüyor. Patronlar işçilerin yalnız artan maddi gereksimlerini değil, manevi gereksimlerini de dikkate alıyor, her şeye başvurarak işletmelerde «partnörölük» atmosferinin egemen olduğı süsünü veriyor, «insan ilişkileri» problemline büyük bir dikkatle eğiliyorlar. Bu çaba, daha çok işçilere ve işçi temsilcilerine gösterilen kişisel saygı gibi, «demokratik işbirliği» çağrısı gib, alıp yürüyen ve güya birtürlü açıklanamayan ve giderilmesi de olanaksız görünen bunalım ve enflasyon karşısında «menfaatlerin birliğı» teranesi gibi demagojilerde kendini gösteriyor. Yönetici mühendisinden olağan ustasına kadar büyük endüstri kadroları, işçilerin sınıf bilincinin yükselişine karşılık bir «yığınsal psikoloji» oluşturma metotlarını öğretmeyi amaçlayan özel kurslardan geçiriliyor. Yeni biçimleri içinde reformizm ve sosyal partnörölük fikirlerini yayma çabalarının istenilen sonuçları vermediğı ve işçi sınıfının savaş manevralarını kıramadığı yerlerde, daha çok «sol» serüvenci Troçkist ve Maoist grupların parçalayıcı baltalama eylemini desteklemeye önem veriliyor. Bu mücadeleden olarak, «sol» sektörlerin, her şeyden önce komünistlere ve sendikal birliğe karşı yönetilen propaganda materyalleri yayımlama ve yaymada paraya acımadıkları, büyük harcamalara girdikleri göze çarpıyor. Burjuvazi, bu Troçkist ve Maoist grupların, bu sektörlerin, istediğı kargaşayı yaratabileceklerini, bir korkutma etkeni olarak işçiler üzerinde etki yapabileceklerini ve sınıf savaşını açık doğrultusundan saptırmaya yardım edebileceklerini umuyor.

Bunun için, biz, işletmelerde sendikal eylemle uğraşan militanlarımızı, Marksist-Leninist bilgilerini iyice derinleştirmeye yöneltme çabasındayız. Bu elbette gerçekleştirilmesi kolay iş değildir. Yoldaşlarımızın günlük işleri ağırdır. Ama bunsuz olmaz, bu bilgi derinleştirme işine de mutlaka vakit ve olanak bulunacaktır.

İşletmelerde meydana getirilen ve getirilmekte olan parti grup-

ları, şimdi parti üyelerinin, özellikle aralarında birçok işçinin bulunduğu gençlerin politik eğitimine büyük bir önem veriyorlar. Parti eğitim sistemi içinde, iki haftada bir, dinlenme günleri, örgütlenen derslerde, düzenli olarak devam edenlerin aktifliği önemli derecede güçleniyor. Bu da parti yöneticilerinin, bu arada LKP Başkanı'nın, sık sık raporlar okumalarından, görüşmelere etkenlikle katılmalarından ileri geliyor. Memnuniyetle kaydetmeliyiz ki, bu derslerimize birçok genç işçi devam ediyor. İşletmelerdeki politik ve ideolojik çalışmanın iyileştirilmesi sayesinde, son aylarda, işçi sınıfı genç kuşağı temsilcilerinin partimiz saflarına katılmalarında kayda değer bir artış göze çarpıyor.

Partimiz legal çalışmakta olsa da, işletmelerde toplantılar düzenlemesi, beyanname dağıtması vb. yasaklanmıştır. Bundan ötürü, fabrika ve işletme parti örgütleri, komünistlerin dikkatini, daha çok, çalışma arkadaşlarıyla parti politikasına ilişkin konuşmalar üzerinde, saflarımıza yeni üyeler kazanma işi üzerinde yoğunlaştırmaya çalışıyorlar. Fabrika ve işletmenin kapısında küçük beyannameler dağıtma pratiği iyi sonuçlar veriyor. Biz bu yolla parti günlük gazetesinin en çetin ve güncel problemlere (örneğin târife anlaşmalarının imzalanması gibi) ilişkin köşelerini de beyanname eki olarak yayma olanağı buluyoruz. Bu eklerin bizim koşullarımız için 40 bin gibi büyük bir tirajla yayılması emekçilerimiz tarafından büyük bir ilgiyle karşılandığını gösteriyor. Partimiz, ayrıca, her biri somut bir fabrikanın işçilerinin problemlerini ele alan dört gazete çıkarıyor. Bu gazetelerle de LKP'nin politikası açıklanıyor ve emekçilerimizin doğrudan doğruya işyerlerinde karşılaştıkları güçlüklerle, problemlere değiniliyor.

Komünistlerin fabrika ve işletmelerdeki ideolojik etkisini artırmasının çok önemli bir başka yanı da şudur: Komünistlerin görüş ve tutumunun partisel ayrılığı, yönettikleri sınıf savaşının dünya çapındaki sınıf savaşıyla dolaysız olarak ve her zamankinden daha büyük ölçüde bağlanmasında da ifadesini bulmalı ve kendini göstermelidir. Uluslararası konsernlerin her şeye egemen durumu ve aynı zamanda kapitalizmin istikrarsızlığının büyümesi karşısında, uluslararası anti-komünizmin giderek şiddetlenen hücumları karşısında, uluslararası alanda emek ile sermayenin, sosyalizm ile emperyalizmin iki karşıt toplumsal sistem olarak birbirinin karşısında yer aldıklarını ve tarihsel girişimi sapasağlam elinde bulunduran reel sosyalizmin, kurulmuş ve kurulmakta olan sosyalizmin, her günkü çalışmalarında emekçilerin durumunu güçlendirdiğini bütün fabrika ve işletmelerdeki işçilere anlatmanın, onları bunun bilincine erdirmenin çok büyük bir önemi vardır. Anti-sovyetizmi ve anti-komünizmi açığa vurmak, bugün emekçilerin birliğini gerçekleştirmede başlıca engellerden birini ortadan kaldırmak demektir. LKP Merkez Komitesinin XXI. Kongreye sunduğu hesapverme raporunda şöyle deniliyor: «Emekçiler, reel sosyalizmin ulaştığı büyük başarıları ne kadar öğrenir ve bilin-

cine varırlarsa, bu sistemin tarihsel önemini ve yaşamsal gücünü o kadar iyi anlamakta, kendi güçlerine güven bilinci o kadar daha çok artmakta ve kapitalist sömürü sistemine karşı savaş için saflarını o kadar daha çok sıklaştırmaktadırlar.» ⁽⁴⁾

İşletmelerde çalışmalarımızı artırmamız ve güçlendirmemiz, aynı zamanda partimizin tüm örgütsel, politik ve ideolojik eylem düzeyini yükseltme anlamına geliyor. Bu, parti tarafından, kendisine düşen tarihsel ödevin ve işçi sınıfının öncüsü olma sorununun bilincine varmanın yeni bir düzeyidir. Ve Lüksemburg komünistleri, bu ödevi inançla, barış, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde başarının bu ödevin başarısına bağlı olduğunu bilerek, yerine getireceklerdir.

⁽⁴⁾ Aktionseinheit für sozialen und demokratischen Fortschritt in Luxemburg. Bericht des Zentralkomitees an den 21. Kongreß der Kommunistischen Partei Luxemburgs, S. 38.

Sosyalizm ve bilim

Naço Papazov

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti

Bilim, Teknik İlerleme ve Yüksek Öğretim

Komitesi Başkanı

Bugün dünyayı ve dünyanın gelişme kanunlarını tanıma ve çözme alanında büyük bir devrime tanık oluyoruz. Kibernetik, enformasyon teorisi, nükleer enerji bilimi, lazer tekniği, moleküler biyoloji çağdaş bilimin öncü kollarından sadece bazılarıdır. Bunlar insanın elinde dünyayı değiştirmeye yarayan güçlü birer araçtır. Bilimdeki devrim, teknikte oluşan ve üretimin gelişmesinde temelli bir dönüme olanak veren bilimsel-teknik devrimi gündeme getiren büyük değişimlerle bağlıdır.

Marksistler şunu gözönünde bulunduruyorlar: Bilim, gelişmenin kendi öz mantığına tabi olur, fakat aynı zamanda Marksizm-Leninizm, gerçekliğin olgularına tamamiyle uygun olarak, bilim ile toplum arasındaki organik ilişkiyi, bilimin üretimde ve toplumsal yaşamdaki gelişme karakter ve derecesine bağlılığını da görür ve bilimsel edinimdeki ilerlemeye toplumsal ilerlemenin bir parçası gözüyle bakar.

Bilim ile toplum arasındaki diyalektik bağ sorunu zamanımızda bambaşka bir keskinlik ve güncellik kazanıyor. Bilim artık insanın bütün maddi ve mânevi hayat alanlarına dalıyor, dolaysız üretimsel güç haline geliyor. Olaylar ve kanıtlar, kapitalizmin, bilimsel-teknik devrime gereken yayılma çevrenini verebilecek, bu devrimin meyvalarından halkın ve toplumsal ilerlemenin menfaatine yararlanılmasını sağlayabilecek durumda olmadığını gösteriyor. Bu da, kapitalizmin, vaktiyle K. Marks'ın dediği üzere, «bilimi başlıbaşına bir üretim gücü sayarak emekten ayırması ve sermayenin hizmetine koşması»ndan ⁽¹⁾ ileri geliyor. Doğaldır ki, kapitalizm bilimin gelişmesini durdurmuyor, fakat onun tekyanlı hale gelmesi, özellikle bilimsel araştırmaların askerselleşmesi, gericiliğin gereksinmelerine göre yön alması koşullarını yaratıyor, temelli, pratik ve deneysel araştırmalar arasında oransızlığa yol açıyor. Tekellerin elinde bilim eninde sonunda sosyal sarsıntılara, enflasyona ve işsizliğin artmasına hizmet ediyor. Bu suretle, emperyalizm, bilimin uyumlu gelişmesini ve bunun sonuçlarından amaca uygunlukla yararlanılmasını sağlamaktan âciz bir düzen olarak kendi içyüzünü ortaya koyuyor ve hak ettiği hükmü kendisi vermiş oluyor. Bilimi ve ulaştığı başarıları «dünyanın başı üstünde Damokles Kılıcı'na çeviren» ⁽²⁾ başkası değil, emperyalizmin ta kendisidir.

⁽¹⁾ K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 23, s. 374.

Burjuva ideologlarının ve zamanımız revizyonistlerinin savlarının tersine olarak, devlet-tekel kapitalizmi ve bilimsel-teknik devrim uzlaşmaz bir zıtlıkla çatışık bulunuyorlar. Ortaya «bilimsel-teknik devrimin bulgusu olan olağanüstü olanaklar ile bunların tüm toplumun yararına kullanılması yolunda kapitalizmin yarattığı engeller arasında bir çelişki» çıkıyor. ⁽²⁾

Burjuva ideologlarının kapitalist dünyada keskin sosyal ve diğer çelişkiler olduğunu büsbütün inkârâ yeltendikleri zamanlar artık tarihe karıştı. 1957 yılında dünyamızın ilk Sovyet yapma uydusunun uzaya fırlatılıp yö-rüngeye oturtulması, eskiden suskunlukla geçirilmek istenen birçok problemin artık açıkça konuşulmaya başlanması zorunluğunu ortaya çıkardı. Ve o zaman artık burjuva toplumunun bilim yardımıyla sağıtılmasına yönelik bol vaitli programlar hazırlanması moda oluverdi. Burjuva ideologları geleceğin kapitalizmin olduğunu savlıyor ve sosyalizme geçilmesine hiç bir gerek görmüyorlardı. Onlara göre, kapitalizm, iç evrim-sel süreçler sonucunda ve bilimsel-teknik devrim sayesinde kendi kendi-yeni bir düzene dönüşecek ve bu düzende artık insanlığı ilgilendiren bütün problemler çözüme kavuşturulacaktı. Ne var ki, 1970'lerin başından beri, bu burjuva sözcüleri, sosyal problemlerin keskinleşmesini engellemekten bilimin âciz olduğunu sık sık itiraf ediyor, yazılarında kapitalist toplum ile doğa arasında bir çelişki olduğunu dile getiriyorlar. Bütün bunlar rastgele değildir. Bilim hiç bir zaman kapitalizmin illetlerini bir dokunuşta sağıtıverecek sihirli araç değildi, değildir ve olamaz.

Toplumsal hayatın bu alanında da, tarih, en inandırıcı biçimde sosyalizmden yana sözünü söylemiş bulunuyor. V. İ. Lenin, sosyalizmin kendi iç niteliği bakımından bilimden ayıramıyacağını söyler ve şöyle devam eder: «Bilimi, burjuva zincirlerinden, sermayeye bağılıktan, menfur kapitalist açgözlülüğün çıkarına sermayeye kölelik etmekten ancak sosyalizm kurtaracaktır.» ⁽³⁾ Üretim alanında, sosyal ilişkiler alanında, kültür ve eğitimde sosyalist toplumun çözüme kavuşturmakta olduğu ilkesel bakımdan yeni sorunlar, bilimin rolünü ve bu arada onun dünya görüşü ve metodolojik bakımdan temeli olan Marksist-Leninist felsefenin rolünü alabildiğine yükseltiyor. Sosyalizm, bilimin gelişmesini köstekleyen güçleri ve uzlaşmaz zıtlıkları bir kenara itiyor, gideriyor, bilimsel yaratıcılığın toplum yararına serpilip gelişmesi için elverişli koşullar yaratıyor.

Bilimin rolü, sosyalist toplumun gelişkinlik ve olgunluğu oranında artıyor. Komünizme yaklaşıldıkça, bilim, kesin bir sosyal, ekonomik ve teknik ilerleme etkenine dönüşüyor. Tarihin diyalektiği öyledir ki, bilim başka

(2) T. Jivkov, Emeğin yüksek toplumsal verimliliğine dair, Sofya, Partizdat 1974, s. 13.

(3) Komünist ve İşçi Partilerinin Uluslararası Danışma Toplantısı. Moskova, 1969, s. 18.

(4) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 36, s. 381.

koşullarda değil, ancak sosyalizm koşullarında, bütün toplumsal gelişme üzerinde, yani üretimin gelişmesi, toplumsal ilişkilerin gelişmesi ve insanın gelişmesinde kudretli bir devrimcileştirici güce dönüşür.

Sosyalizm toplumun hayatında bilime bu yeni ilkesel rolü, her şeyden önce, bilimin üretim güçlerinde olağanüstü büyük bir gelişme sağlamakla ödevli olduğu için verir. Bu olmadıkça, yeni toplumun, tarihsel ödevini, yani insanı tamamiyle özgürlüğe kavuşturma, onun gitgide artan gereksemelerini giderme ödevini yerine getiremez. En yeni bilimsel-teknik gelişmelere göre bir maddi-teknik temel yaratmak, sosyalist ülkelerin birinci dereceli ödevlerinden biridir. Bu da anlaşılır şeydir. Zira, Lenin'in işaret ettiği gibi, daha yüksek emek verimliliği, yeni toplumsal düzenin üstün gelmesinin ana koşulu ve kesin etkenidir.

Sosyalizm, üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyet temeli üzerinde, emeğin ve üretimin bütün toplum ölçüsünde plânlı bilimsel örgütünü gerçekleştiriyor. Böylesi, kapitalizm koşullarında, ilkesel bakımdan olanaksızdır. Bu örgüt, bilimin ve tekniğin gelişmesiyle paralel olarak yetkinleştiriliyor. Bugün sosyalist ülkelerde, örneğin elektronik hesap tekniği ve üretimde komple otomasyon temeline dayanan otomatik enformasyon ve yönetim sistemleri yaratılmasına ilişkin programlara böylesine önem verilmesi rastgele değildir. Bu teknik ve otomasyon, sosyalizm ve komünizm koşullarında, emeğin karakterinde ve üretim güçlerinin en önemli organik parçası olarak insanın gelişmesinde temelli değişimlere yol açmaktadır.

Bütün bunlar, sosyalizmde bilime neden ötürü böylesine büyük bir ilgi ve dikkat gösterildiğinin anlaşılmasına yardım ediyor. Tüm maddi üretim sisteminin ardıcıl çabalar harcanarak yetkinleştirilmesiyle, mamullerin teknik düzeyinin ve niteliğinin yükseltilmesiyle bağlı olan büyük ve karmaşık sorunların çözümü bilimin daha hızlı ve plânlı gelişmesini gerektiriyor. Sosyalist ülkelerin ve özellikle Sovyetler Birliğinin pratiği, devrimin üstün gelmesinden sonra bu alanda gerçek bir nitel sıçrama yapıldığını gösteriyor. Aslına bakılırsa, bilimin yeni yapısı, yani temelli ve deneysel araştırmaların, bilimin yeni dallarının tam ve dolgun gelişmesini sağlayan yapı oluşuyor, bilimsel-teknik başarıların üretimde süratle uygulanması ve benimsenmesi koşulları yaratılıyor.

Sosyalizm ve bilim, insanlık tarihinde toplumsal gelişme bilimsellikle algılanan ve ayarlanan bir süreç olarak ve objektif yasallıkların istemlerine uygunlukla ilk defa gerçekleştirilmekte olduğu için de birbirinden ayrılmaz. İçinde bulunduğumuz aşamda, sosyalist toplumun yönetimine bilimsel yaklaşımın rolü ölçülemeyecek derecede büyüyor. Bu da üretimin gelişmesine ve toplumsal ilişkilerin yetkinleştirilmesine ilişkin nitel bakımdan yeni sorunların varlığından ileri geliyor.

Bütün bunlar, sosyalizm koşullarında sosyal bilimlerin rolünü alabildiğine artırıyor. Son yıllarda, kapitalist ülkelerde de sosyolojinin «revalorizasyon»undan (değerini yükseltme) gitgide daha sık söz edilmesi dikkate değer. Fakat kapitalizm, toplum gelişmesinin temel yasallıklarını bulup ortaya çıkaran bilim dallarının ilerlemesini sağlama yeteneğinden yoksundur.

Sosyalizmde, bilim, yalnız üretimi değil, insanı da entelektüelleştiriyor, emekçilerin uyumlu gelişmesini ve komünist eğitimini kolaylaştırıyor. Komünistlerin belgisi şudur: Her şey insan için, her şey insan adına. Bilim, yeni insanın oluşması, onun bütünsel ve çokyanlı gelişmesi koşulları ve yasallıklarının araştırılmasında önemli bir rol oynuyor. İnsanın komple biçimde incelenmesinde, Marksist-Leninist felsefe metodolojik temeli üzerinde hem sosyal bilimlerin, hem de doğabilimlerin katılımı vardır.

Sosyalizmin üstünlüğü aynı zamanda bilimi kölelikten kurtarmasında, onu insanlık tarihinin gerçek devinim gücü haline getirmesindedir. Bilimin geleceği sosyalizm ve komünizmle kopmaz biçimde bağlıdır. K. Marks'ın dediği gibi, «bilim, gerçek rolünü ancak Emek Cumhuriyeti'nde oynayabilir». (5)

Sosyalist ülkelerin yüksek bir ekonomik ve bilimsel-teknik gelişme hızı sağladıkları herkesçe biliniyor. 1960 yılları başında, bazı burjuva fütürologlarının, Sovyetler Birliği'nin ve genellikle sosyalist sistemin «ekonomik gelişmesinde devamlı bir yavaşlama» görüleceği yolundaki öngörülerini gerçekleştirmedi. Sosyalizm hem bilimsel-teknik ilerleme alanında, halk ekonomisinin teknik bakımdan yeniden kurulması alanında kapitalizme üstünlüğünü bir kez daha gösterdi.

Bu üstünlük, bilim ve tekniğin en önemli başarılarından yararlanmada bir kıyaslama yapıldığı zaman, daha büyük bir açıklıkla kendini gösteriyor. Böyle bir kıyaslamanın objektif olabilmesi için, üretim güçleri düzeyinde tarihsel olarak beliren ayrımların etkisi dışında hesap yapmak gerekir. Bu kıyaslama, genellikle bilimsel ulaşımlardan yararlanmayı karakterize eden göstergeler, insan başına gayrisafi ulusal gelir (GSUG) düzeyiyle karşılaştırılmak suretiyle yapılabilir. Bu takdirde, her şeyden önce, toplumsal sistemlerin ayrılığından ileri gelen etkenlerin etkisi giderilebilir. Bu hususta ABD'nin 1964 yılı verilerini 100 kabul edersek, kapitalist ve sosyalist ülkeler için, aşağıdaki cetvelde görülen verileri elde ederiz (6) (+ nispi artış yüzdesi; – nispi geri kalma yüzdesi):

(5) K. Marks ve F. Engels, Eserler, c. 17, s. 559.

(6) Bu hesaplama Çekoslovakya Bilimler Akademisine bağlı Felsefe ve Sosyoloji Enstitüsü bilginleri tarafından yapılmıştır. Bak: Sovyet-Çekoslovak ortak araştırması: İnsan-bilim-teknik Moskova, Politizdat, 1973, S. 123–124.

	Kapitalist ülkeler					Sosyalist ülkeler				
	Büyük Britanya	Fransa	FAC	İtalya	Belçika	SSCB	Polonya	ÇSSC	Macaristan	Bulgaristan
GSUG'den bilim ve araştırmalar için yapılan harcamaların insan başına GSUG düzeyi bakımından nispi düzeyi	+ 20	— 7	— 31	— 47	— 42	+ 104	+ 43	+ 61	+ 28	+ 57
İnsan başına GSUG düzeyi bakımından, araştırma alanındaki bilgin ve uzmanların genel nüfus içindeki nispi payı	+ 45	— 11	— 17	— 65	— 10	+ 113	+ 46	+ 67	+ 2	+ 75
İnsan başına GSUG düzeyi bakımından, mühendislerin genel nüfus içindeki nispi payı	+ 11	+ 18	+ 5	+ 20	— 11	+ 61	+ 35	+ 43	+ 45	—
İnsan başına GSUG düzeyi bakımından, yeğin ekonomik gelişme elemanlarının nispi katkısı	— 7	+ 39	+ 32	+ 20	+ 25	+ 33	—	+ 35	—	—
İnsan başına GSUG düzeyi bakımından, üniversite öğrencilerinin genel nüfus içindeki nispi payı	— 41	— 32	— 52	— 36	— 39	+ 78	+ 21	+ 6	— 20	+ 86
İnsan başına GSUG düzeyi bakımından, her kademedен öğretim üyelerinin genel nüfus içindeki nispi payı	— 14	— 5	— 11	+ 7	— 2	+ 10	+ 13	+ 5	+ 2	+ 38
İnsan başına GSUG düzeyi bakımından, eğitim-öğretim harcamalarının nispi düzeyi	+ 20	— 7	— 12	+ 36	+ 6	+ 71	+ 50	+ 28	+ 15	+ 37

Cetvelden çıkarılan sonuçlar, Avrupa kapitalist ülkelerinin bilimsel-teknik devrimin meyvalarından yararlanma bakımından Birleşik Amerika'dan bir kural olarak geri kaldıklarını, sosyalist ülkelerin ise Birleşik Amerikanın düzeyini aştığını gösteriyor.

SSCB bilim düzeyine ilişkin harcamaların nispi payı bakımından daha 1930 yıllarında öne geçmiş bulunuyor. 1967'de bütün dünyada bilim alanında çalışmış olan 2 milyon 230 bin uzmanın 770 bini (yüzde 33,5'i) Sovyetler Birliğinden, 166 bini (yüzde 7,2'si) öteki EYK ülkelerinden, 537 bini (yüzde 23,4'ü) Birleşik Amerikadan, 250 bini (yüzde 10,9'u) Batı Avrupa'dandır. Sosyalist ülkeler ABD üretici güçlerinin düzeyine ulaştıkları zaman, dünya biliminin gelişmesindeki katkıları daha büyük olacaktır. (7)

Kısa bir tarihsel dönem içinde bilim ve tekniğin gelişmesinde büyük bir sıçrama yapmış olan ve bilimsel-teknik bakımdan en ileri ülkelerden biri haline gelen Sovyetler Birliğinin deneyi yeni toplumun üstünlüğüne en parlak biçimde tanıklık ediyor. Zamanımızda dünyanın ilk sosyalist ülkesi bilimsel-teknik devrimin gerçek öncüsüdür, çünkü bu ülkede yaratılan toplumsal düzenin olgunluğu ve ekonomik potansiyelin kudreti, bilimsel-teknik ilerlemenin en dolgun ve engelsiz biçimde yaygınlaşmasına ve bu ileriliğin bütün ulaşımlarından halkın menfaatine yararlanılmasına olanak veriyor. Öteki sosyalist ülkeler de Sovyetler Birliğinin peşinden yürüyorlar.

Zamanımızda bilimsel-teknik devrimin gelişme tempo ve yönlerini gözden geçirirken, iki karşıt sosyal sistemin başlangıç ortamını dikkate almazlık edemeyiz. Bu gerçeği görmezlikten gelmeye yeltenmek, Marksist bilimle ilişkin kesilmesi, objektif analizin «yekpâre endüstriyel» veya «post-endüstriyel» toplum sözde teorileriyle değiştirilmesi anlamına gelir.

Bir yandan Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin deneyi de, bilimsel-teknik ilerleme yolundaki engelleri yalnız sosyalizmin kaldırdığını, bilimsel yaratıcılığa gelişip yaygınlaşma olanağını, araştırmalar alanında yeni toplumun yasallıklarına ve bilimin kendi iç mantığına tıpatıp uygun bakımdan yeni örgüt koşullarını yalnız sosyalizmin yarattığını inandırıcı biçimde gösteriyor.

Memleketimizde bilim cephesinin yenibaştan kurulmasına 1944 yılı anti-faşist Eylül ayaklanmasının etkisinden hemen sonra girişildi. Birkaç yıl boyunca, Bulgaristan Bilimler Akademisi sistemi içinde 30 kadar temel doğabilim ve sosyalbilim enstitüsü meydana getirildi. Bilim metodolojisi, Marksist-Leninist teori temeli üzerinde, diyalektik ve tarihsel materyalizm temeli üzerinde yeniden kuruldu. Partimizin kuşkusuz büyük bir başarı olarak, eski aydınların ezici çoğunluğu sosyalizmden yana geçti, Marksizm-Leninizm fikirlerini ve metodolojisini benimsedi. Ve sosyalist aydınlar yığını geniş ölçülerde oluşmaya başladı. Bulgaristan Bilimler Akade-

(7) Bak: İnsan-Bilim-Teknik, Moskova, 1973, s. 125.

misi, Georgi Dimitrov'un deyimiyle, özü ve eylem biçimleri bakımından, görevi bakımından yeni «en yüksek kurumumuz» olarak belirdi. Bugün akademinin kadrosunda 65 kadar enstitü, lâboratuvar ve diğer bilim halkaları vardır. Memleketimizde bilimsel çalışma sosyalizmin güçlü bağlaştığı haline gelmiş bulunuyor. Sovyetler Birliğinin ortaya koyduğu örneği izliyerek ve onun güçlü desteğine dayanarak, biz bu alanda gerçek bir mucize yaratmış bulunuyoruz.

Bulgaristanda gelişmiş sosyalist toplumu kurma çalışmaları, bilimsel-teknik devrimi geniş ölçüde geliştirip yaygınlaştırma çalışmalarıyla atbaşı gidiyor. Bunu dikkate alan partimiz, ardıcıl bir tutumla, sosyalizmin üstünlüklerini bilimsel-teknik devrimin başarılarıyla organik olarak bağdaştırma yolundan yürüyor. Todor Jivkov yoldaşın dediği gibi, biz «ulusumuzu teknik bir ulus, komünist bir ulus haline getirmek» ⁽⁸⁾ gibi soylu bir hedef güdüyoruz.

Şunu özellikle belirtelim ki, biz bilimi insan adına geliştiriyor, bilimsel-teknik ilerlemeyi insan adına yaygınlaştırıyoruz. Bununla birlikte, Lenin'in yargısını, yani bizden önce dünya kültürünün yarattıkları arasında en iyi ve en ileri ne varsa alıp, halkın hizmetine koşmamız gerektiği düşüncesini kılavuz ediniyoruz. Bulgaristan Komünist Partisi X. Kongresi'nin (1971) kararlarını yerine getirme cümlesinden olarak, BKP MK Aralık (1972) Plenumu, halkın hayat seviyesini daha fazla yükseltmeyi öngören bir program hazırladı. Bu programda bilime önemli bir yer ayrılıyor.

Halk egemenliği yıllarında, memleketimizde bilimin gelenekleri yalnız korumakla kalmadı, aynı zamanda geliştirildi. Birçok alanda, ulusal gerekseme özelliklerimize ve yersel özelliklere uygun yeni bilim kolları ve yönleri meydana getirildi. Memleketimiz, fizik-kimya mekaniği, biyo-fizik, biyo-mekanik, teknik kibernetik, biyonomi ⁽⁹⁾, ergonomi ⁽¹⁰⁾ vb. gibi ara bilim dalları çevresinin genişletilmesinde de önemli başarılar kaydetti. Önemli üretim, ekonomi ve yönetim problemlerinin komple biçimde incelenmesi alanı epeyce genişledi.

BKP MK tarihsel Nisan Plenumu'ndan (1956) sonra, memleketimizde sosyal bilimler hızlı tempolarla gelişmeye başladı. Birçok sosyal bilimin başlıbaşına (ayrı kurumsal) gelişme yolu ve tarzı belirlendi. Bu dönemde Todor Jivkov yoldaş başta olmak üzere BKP Merkez Komitesi, nice olgunlaşmış yaşamsal problemlerin çözümü için büyük bir teorik çalışma yaptı. Memlekette somut sosyolojik, ekonomik vb. araştırmalara girişildi, doğrudan doğruya bilimsel toplum yönetimiyle (sosyoloji, sosyal öngörü, yö-

⁽⁸⁾ T. Jivkov, Seçilmiş eserler, c. 7, s. 20.

⁽⁹⁾ Kibernetiğin hayatın yasallıklarıyla uğraşan kolu.

⁽¹⁰⁾ Emek araçlarını ve çevresini insana uyarlama yoluyla en iyi çalışma koşulları yaratma bilimi.

netim teorisi vb.) bağılı doğrultular geliştirildi. Bilimin ve tüm toplumsal pratiğin dünya görüşü ve metodolojik temeli olarak diyalektik ve tarihsel materyalizmin geliştirilmesi üzerinde büyük bir dikkatle duruldu.

Son yıllarda bilimsel-teknik başarılarından üretim pratiğinde yararlanılması çalışmalarına olağanüstü önem veriliyor. Memlekette 230 kadar özel örgüt (başarılarından yararlanma merkezleri, geliştirme ve yerleştirme istasyonları, bilimsel-üretimsel, birlikler, enstitüler vb.) bu sorunun çözümü üzerinde çalışıyor. Bu örgütlerde temel yapısal halkalar komple teknoloji, yapım ve proje kolektifleri olup, bunlar yeni teknolojilerin, rekonstrüksiyon projelerinin, makineleştirme ve otomasyonun belirlenmesi ve yerleştirilmesiyle uğraşmaktadır. Büyük komple sorunların çözümüyle görevli kolektifler de bu temel üzerinde oluşmaktadır.

Bulgaristan'da sosyalist devrimin büyük kazanımlarından biri, gelişmiş sosyalist toplumu kurma aşamasında büyük ve karmaşık sorunları çözmeye ve dünya bilim ve teknik ilerleme cephesinde memleketimize yaraşık bir yer sağlama yeteneğine sahip bilim kadroları yetiştirmiş olmasıdır. Şimdi memleketimizde her 10 bin nüfusa, bilimsel araştırma ve deneysel çalışmayla uğraşan 79 kişi düşüyor. Çalışan nüfusun yaklaşık olarak % 1,3'ü bilim işçisidir. 1945 yılında memleketimizde ancak 2 bin kişi bilim alanında çalışıyordu: bunların (yüksek okullar öğretim üyeleri de içinde) 575'i bilim işçisiydi. 1974 yılında bilim alanında çalışanlar sayısı 66 bini buldu. Bunların (üniversiteler öğretim üyeleri de içinde) 17,5 bini bilim işçisidir ve hepsi başlıca bilimsel, eğitimsel ve deneysel eylem alanlarına hemen hemen eşit ölçüde dağılmış durumdadır.

Memleketimizde bütün sosyalizm kuruluşu dönemi boyunca, BKP, halk arasından gelen, ona canla başla bağılı olup, sadakatle hizmet eden bilimsel-teknik kadrolar yetiştirme yolundan yürüdü. 9 Eylül 1944'ten sonra, parti, devlet, halk ve bilim arasında sağlam bir birlik ve bağlaşmanın temeli atıldığı dönemde, biz eğitim ve öğretimi geliştirmek için de büyük bir çalışma yaptık. Bu çalışma tam bir başarıyla sonuçlandı. Öyle ki, hem memlekette okur-yazar olmıyan bırakmadık, hem de genellikle kısa bir süre içinde ortaokul düzeyinde zorunlu öğrenime geçmeye, yüksek öğrenimi geliştirmeye muvaffak olduk.

BKP, bilimsel-teknik aydınların, bilimsel dünya görüşü olarak, hayatın sınavından geçmiş metodoloji olarak Marksist-Leninist teoriyi yaratımla benimsemelerine özel bir önem veriyor. Bizim aydınlarımız, partimizin politikası etrafında birleşik ve yekpâre kenetli bir topluluk meydana getiriyorlar. Bilginlerimiz, ideolojik çalışmalara, burjuva ideolojisinin içyüzünü açığa vurma çabalarına, Marksizm-Leninizmi yaratımla geliştirmeye ve pratikte uygulamaya etkenlikle katılıyorlar. Bilimin kadro potansiyelini geliştirmenin yanı sıra, araştırmalar için gerekli maddi-teknik temeli yaratma ve geliştirmeye de büyük bir dikkat gösteriliyor. Araştırma çalış-

masını gereken teknik araçlarla donatmayı geliştirme programı başarıyla uyguluyor.

Sosyalist devlet, bilimin durmaksızın büyüyen rolünü gözönünde bulundurarak, daha ileri doğru geliştirilmesi için önemli miktarda ödenek ayırıyor. 1973 yılında bilim için yapılan harcamalar ulusal gelirin % 2,1'ini buluyordu (1971 yılında % 1,94'ü, 1965'te % 1,1'i kadardı). Devlet, bilim işçilerinin yaşama koşullarını iyileştirmek için elden geldiğince çaba harcıyor. Memlekette, bilimsel-teknik ilerlemeyi gerçekleştirmekte olan kadroların maddi ve mânevi teşviki için tümel bir sistem uygulanıyor.

Kardeş sosyalist ülkelerin, özellikle Sovyetler Birliğinin bilim ve teknik ilerleme alanındaki deneyini incelemeye ve bu deneyden yaratımla yararlanmaya da büyük bir önem veriyoruz. Hayat, milliyetçiliğin bir alanda da giderilmesi olanaksız zararlar verdiğini gösteriyor. BKP, enternasyonal ödevine, kendi ülkesinin menfaatlerine sadakatle, bilimsel-teknik ilerleme alanında da sosyalist entegrasyon yolundan yürüyor.

Bilindiği üzere, ayrımlaşma ve entegrasyon (bütünleşme) sürecinin etkisi altında, çağdaş bilimde boyuna yeni bilim kolları, alanları ve doğrultuları ortaya çıkıyor. Bunun sonucu olarak, şimdiki bilim cephesi 2.000 kadar bilim kolunu ve dalını kapsıyor. Ve şöyle bir soru doğuyor: Bulgaristan gibi küçük bir memleketin bütün bilim kollarını geliştirmesi gerekli midir? Elbette değildir ve böyle bir zorunluluk da yoktur. Gerekli değildir, çünkü bunu başarabilecek maddi olanaklara, para ve kadro kaynaklarına sahip değiliz. Zorunlu değildir, çünkü her şeyden önce Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle uluslararası bilimsel-teknik işbirliği yapma olanağı vardır. En uygun yol, bilim cephesini oluşturma ve geliştirmede seçme stratejisine bağlı kalma yoludur. Bu yol, 1) bizde yapılmaya olanağı bulunan araştırmaların, memleketimiz için yaşamsal önemdeki deney ve geleneklerin maddi bakımdan desteklenmesini; 2) başka ülkelerin ilerici deneyinin sürat ve etkinlikle uygulanmasını, sosyalist ülkelerle sıkı bir entegrasyonu sağlamaktadır. Biz bu stratejik görüşü kılavuz edinecek, bilim cephemizi, bilimsel çalışmada ayrımlaşma ve bütünleşme süreçlerine, temelli, pratik ve deneysel araştırmalarda kooperatifleşme süreçlerine uygun olan özel bir yapılaş gözeterek kuruyoruz.

Kardeş sosyalist ülkelerle durmadan genişleyen bilimsel-teknik işbirliği sosyalizm kuruluşunda önemli bir yer alıyor. Bu işbirliği, 1970 yıllarında, «Sosyalist Ekonomik Entegrasyon Komple Programı»nın kabulünün başlangıç olduğu yeni ve daha yüksek bir safhaya girdi. Bu gelişme, bilimsel-teknik potansiyelin büyümesi üzerinde güçlü bir etki yapıyor, birçok önemli bilimsel-teknik ilerleme probleminin çözümüne yardım ediyor. Biz şimdiye kadar 52 çokyanlı bilimsel-teknik işbirliği anlaşması imzalamış bulunuyoruz. Bu anlaşmalar temeli üzerinde, partnörlerimizle birlikte, halk

ekonomisinin geliştirilmesi bakımından büyük bir önemi olan 300'den fazla konu üzerinde çalışmaktayız.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Sovyetler Birliği'yle geniş ölçüde işbirliği yapıyor. Sovyetler Birliğinin gösterdiği destek ve etraflı yardımın, ulusumuzun süratli gelişmesi bakımından, bilimsel-teknik kadrolar yetiştirme bakımından, bilimsel-teknik ilerlemenin hızla gelişmesi bakımından kesin bir önemi vardır. Memleketimizde Sovyet projelerine göre 100'den fazla işyeri kuruldu ve Sovyet makine ve donatımlarıyla donatıldı. Yalnız sona ermekte olan altıncı beşyillik plân döneminde de böylece 150 işyeri daha kuruluyor. Memleketimize karşılıksız olarak 6 bini aşkın komple teknik dokümantasyon verildi. Sovyet yüksek okullarında 5 bin kadar Bulgar genci yüksek öğrenimini tamamladı. Çoğu bilim işçilerimiz Sovyetler Birliğinde ihtisas yaptılar. Bilim işçilerimiz ortak bilimsel yapıtlar meydana getiriyor, önemli bilimsel-teknik problemleri elbirliğiyle işliyorlar. İçinde bulunduğumuz beşyillik plân dönemi boyunca, ülkelerimiz, bilim ve teknik ilerlemede gelişme plânlarını tümüyle uyumlaştırıyorlar. Ortak araştırmalar ana konuları genellikle makine yapımı, enerji, elektro-teknik ve kimya sanayii kollarını ve diğer önemli ekonomi dallarını kapsıyor. Halen 41 Sovyet ve 13 Bulgar bakanlığı ve diğer daireleri doğrudan doğruya işbirliği yapıyorlar. Ortak çalışma plânları temeli üzerinde 100 Bulgar ve 163 Sovyet bilim örgütü düzenli bilimsel araştırma çalışmaları ve deneysel çalışmalar yürütüyorlar. Sosyal bilimlerin alanındaki işbirliği de geniş ölçüler alıyor. Bulgaristan ve SSCB bilimsel örgütlerinin eyleminde etkin bir ihtisaslaşma ve kooperatifleşmeye gitgide daha büyük bir önem veriliyor. Bütün bunlar, bilimsel araştırma çalışmalarında rasyonel olmayan tekrarlamalardan kaçınılmasına yardım ediyor, çeşitli yönlerdeki araştırmalar arasında doğru bir bağıntı sağlanmasına olanak veriyor, «araştırma-yerleştirme» çevriminin iyice kısıtlanması koşullarını yaratıyor.

BKP'nin ve sosyalist devletimizin, bilimi hızla geliştirmeyi öngören politikası yıldan yıla daha dolgun sonuçlar veriyor. Bilginlerimizin felsefe, matematik, atom fiziği, elektronik, organik sentez, biyo-kimya, tarih ve dilbilimi alanındaki önemli araştırmaları kabul görmüş ve uygulama alanına da geçmiş bulunuyor. Pratik olarak uygulanan ve benimsenen bilimsel-teknik ulaşımların sayısı durmadan artıyor. Öyle ki, 1974 yılında uygulamaya geçirilen mamul ve teknoloji sayısı 2.015'i buluyor (1973'te 1.838, 1972'de 1.460 ve 1971'de 960 kadardı). Buluşçuluk çalışmalarını teknik ilerlemede gitgide daha önemli bir yer alıyor. 1973 yılında 333 buluş pratikte uygulandı ve bunların genel ekonomik yararı 30 milyon levayı aştı. 1974 yılındaysa, genel ekonomik yararı 38 milyon levayı bulan 517 buluş uygulandı. Yabancı deneyden doğrudan doğruya yararlanmak suretiyle pratikte benimsenen mamuller ve teknolojilerin payı da artıyor.

Bulgar bilgin ve uzmanlarının birçok buluşu yabancı ülkelerde patent

belgesi almış bulunuyor. Bu cümleden olarak, memleketimiz, İngiltere'ye, FAC'ye ve Kanada'ya, elektro-çelik elde etmede kullanılan grafit elektrotları koruma siperi lisansı sattı. Bu buluşun uygulanması elektrot harcamalarını % 25 oranında azaltıyor. Yoğun elektrik akımıyla bakır iletme ve artırmada yeni metot da dünya teknik düzeyinde bir başarıdır ve büyük bir ekonomik yarar sağlamaktadır. Küçük bir rekonstrüksiyondan sonra bu metodun uygulanması, işletmenin üretim gücünün bir hayli artırılmasına olanak veriyor. Bu buluşun patenti ABD, Japonya, İtalya, Türkiye ve İspanya tarafından satın alındı. Bulgar bilgin ve mühendislerinin demir-çelik sanayiinde karşıt basıncla döküm metodu ve daha birçok işleri büyük bir ilgi uyandırıyor.

Bulgar bilginleri önemli uluslararası bilimsel program çalışmalarına (örneğin, uluslararası biyolojik program, «insan ve biyosfer» programı, Balkan Yarımadasının sismolojisi vb.) aktif olarak katılıyorlar. «İnterkosmos-8» yapma uydusunun bordasında Bulgar yapımı cihazlar da vardı. Bulgar filozof, tarihçi, ekonomist, dilci vb. bilgin ve uzmanlarının nice yapıtları uluslararası bir ün kazandı.

İleri ülkelerin ve her şeyden önce Sovyetler Birliğinin deney ve başarılarını etraflıca incelemek, hiç de yurt biliminin gelişmesini hafife alma veya Bulgar bilginlerinin katkısını küçümseme anlamına gelmez. Yabancı deneyden başarıyla yararlanabilmek için, önce kendi bilimimizde yüksek bir düzeye ulaşmalıyız.

Biz dikkatimizi bugün en çok bilimsel araştırma ve deneysel eylemin etkinliği ve bilimsel ulaşımların pratikte benimsenip uygulanması sorunları üzerinde yoğunlaştırıyoruz. Ulaşılan sonuçlardan geniş ölçüde yararlanma yolunda savaş, araştırmaların yüksek etkenliği için savaş, bütün bilimsel örgütlerimizin çalışmalarının esas içeriğidir. Bu amaçla, bilimsel-teknik gelişmeyi plânlama işi, «araştırma-üretim» çevrimine tek ve ayrılmaz bir süreç olarak yanışım temeline oturtuluyor. Gelecekte, araştırmaların sonuçlarını pratiğe yerleştirme ve çağdaş bilimsel temel üzerinde teknik çözümleri daha iyi örgütleme sorununu gitgide daha çok birinci plâna çıkarmayı öngörüyoruz. Bu sorunun çözümü, yeni plânlama, finans ve teşvik metotları, bütün örgütlerin ve özellikle uğraşı doğrudan doğruya yeni ulaşımları yerleştirmek olan örgütlerin çalışmasında yeni biçim ve metotlar uygulanmasını gerektiriyor.

Halkın hayat seviyesinin durmaksızın yükseltilmesi ve gelişmiş sosyalist toplumun kurulması yüksek emek verimliliğine bağlıdır. Bundan ötürü emek verimliliğini artırmak için savaş memleketimizde başta gelen sorundur. Bilimde ve teknik ilerlemede gelişmeyi, bilim kadrolarının eğitim ve kalifikasyonunu ve uluslararası bilimsel-teknik işbirliğini öngören bütün plânlar hep bu emek verimliliğini yükseltme açısından hazırlanıyor.

Sosyalist toplumumuz ne kadar gelişiyor ve olgunlaşıyorsa, dolaysız bir üretim gücü olarak, sosyal yönetimin bilimsel temeli ve partinin ideolojik çalışmasının dayanağı olarak bilimin rolü de o kadar artıyor. Buna uygun olarak da, bilimsel eylem örgütünü de yetkinleştirmek, bunun potansiyelini geliştirip zenginleştirmek gerekiyor.

Yazı Kurulu'muzun notu: Naço Papazov yoldaşın bu yazısında, bilimsel-teknik devrimi geliştirip yaygınlaştırmada değişik koşullar ve bu devrimin sosyalizmde ve kapitalizmdeki sonuçları gibi, sosyalizm dünyasında uluslararası bilimsel işbirliğinin önemi gibi, ulusal ekonomi ve kültürün gelişmesinde bilimsel-teknik ilerlemenin rolü gibi birçok önemli güncel probleme değiniliyor. Yazı Kurulumuz, bu yazıyı yayımlarken, okuyucularımızı da, bu sorunlarda, bilimsel-teknik devrimin başarılarını sosyalizmin üstünlükleriyle birleştirmeye ilişkin bütün temel problemler üzerinde düşüncelerini bildirmeye çağırıyor.

Eski ve yeni yanlarıyla anti-komünizm

Hans Adamo

Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu görevlisi

Anti-komünizmle savaş komünistlerin yeni sorunu değildir. Fakat anti-komünizmin kendisindeki değişimler, onun «teori» ve pratiğinin sürekli olarak incelenmesini gerektiriyor. Anti-komünizmin çağdaş görüşlerinin yürütülmesi komünistlerin önemli bir ödevidir.

FAC yirmi yıl boyunca Avrupada «soğuk harp»in ufunet noktası oldu. Bu yıllar içinde, HDB-HSB'nin iktidar döneminde, Alman toprağındaki ilk sosyalist devlet olan ADC'ye karşı öç alma fikirleriyle, emperyalist çevrelerin nefret duygularıyla dolgun Batı Alman anti-komünizmi alabilirdiğine taşkın ve atak bir karakter kazandı. Avrupada dünya emperyalizminin sosyalizme karşı savaştaki vurucu gücü olan bu anti-komünizm, bir şantaj ve «kuvvet politikası» aracı olarak, «bir yana itme» stratejisini haklı gösterme etkeni olarak kullanılıyor, Avrupa kıtasında uzun yıllar barışı tehdit ediyordu.

Memleketin iç politik hayatı üzerinde anti-komünizmin etkisi, 1956 Ağustosunda Almanya Komünist Partisi'nin yasak edilmesinde apaçık kendini gösterdi. Bu parti, Hitler faşizmine karşı canla başla savaşıyor, faşizmin ezilmesinden sonra da, ardıcıl olarak, Potsdam Anlaşması'na uygun olarak, Federal Cumhuriyetin demokratik ve anti-faşist gelişmesi için mücadele ediyordu. Gerici çevreler, özellikle HDB-HSB, AKP ve diğer demokratik örgütler üzerinde bugün de sürekli bir baskı yapıyor, komünistlere, sosyalistlere ve diğer demokratlara, işe alınmada her sağduyu sahibinin nefretle karşıladığı yasaklar uygulama metoduyla hareket ediyorlar.

Emperyalist «soğuk harp» politikasının başarısızlığa uğraması, kapitalizmin genel bunalımının derinleşmesi koşullarında, anti-komünizm ve aynı zamanda tüm burjuva ideolojisi, gitgide artan güçlüklerle karşılaşarak, artık taktiğini ve maskesini değiştirmek, güçler dengesinin değişmesine, yeni sınıf savaşı koşullarına kendini uydurma zorunda kaldı. Sosyalist topluluk ülkelerinin uluslararası alanda ve sosyal-ekonomik gelişme alanındaki başarıları, Marksist-Leninist dünya görüşünün giderek artan etkisi, bugün anti-komünizme karşı savaşın memleketimizde de AKP'nin sürekli olarak yürütmekte olduğu mücadelenin olanaklarını öncelikle belirliyen etkenlerdir.

AKP Yönetim Kurulu Plenumu'nun (Şubat 1975) belirttiği üzere, faşizm

üzerinde ilerici insanlığın otuzuncu yıldönümünü kutlamakta olduğu ut-kunun tarihsel ibret derslerinden biri de, «faşist ideolojinin ve diğer halk-lardan nefret duygusunun bütün artıklarının bertaraf edilmesi için, gençli-ğin eğitiminde ve tüm toplum hayatında hertürlü öcalma amaçlı tarih sahteciliklerine son verilmesi için, özgürlüğün sağlanması, demokrasi ve sosyal ilerleme fikirlerinin üstün gelmesi için, bütün demokratların anti-komünizme ve anti-sovyetizme karşı elbirliğiyle ve ardıcıl olarak savaşı-maları gereği»dir.

Geçen yıllarda emperyalist politika, zorkullanımla, harplerle sosyalizmi yoketmeyi amaçlıyor ve anti-komünizm de bu emellerin gerçekleştirilme-sine hizmet ediyordu. Sovyetler Birliğinden ve öteki sosyalist ülkelerden harp tehlikesi geldiği yolundaki yalanlara dayanan anti-komünizm, bo-yuna korku havası ve nükleer çatışma histerisi yaratarak, silâhlanma ya-rışını körükleyip duruyordu. Anti-komünist propagandanın bir diğer işlevi de, komünistlerin yönetimi altındaki ülkelerde açlık, yoksulluk ve korkunç baskılar hüküm sürdüğünü, bu ülkeler halklarının «kurtuluş»a susadıkla-rını «ispat» etmektir. Anti-komünizmin bu varyantı gericiilik arasında uzun yıllar belirleyici bir rol oynadı. Zamanla durum değişti. Sosyalist toplu-luğun söz götürmez başarıları ve güttüğü yapıcı barış politikası karşısın-da, gericiilik artık kaba ve saldırgan anti-komünizmle yığınları istediği gibi etkileyemez oldu.

Komünizmin eleştirmecileri, onun geleceği sorunu üzerinde daima bü-yük bir dikkatle durmuşlardır. «Komünist Partisi Manifesti»nin çıkmasın-dan hemen sonra anti-komünistler şunları yazmışlardır: «Komünizm bir yanıltıcıdır, her toplumun düşmanıdır. Bunlar (komünizm fikirleri – H. A.) sübjektif ve objektif olarak baştanbaşa hatalıdır, polisin yetkisi dahiline girer ve geleceği yoktur.»⁽¹⁾ Tarih bu kehanet hakkındaki hükmünü çok-tan vermiştir. Burjuva ideologları, yüzyıldan fazla bir zamandır propa-ganda edilen bu teze, yani komünizmin çıkar yol olmadığı, komünizm fikirlerinin başarısızlığa uğramasının kaçınılmazlığı tezine artık eskisi gibi belbağlıyamaz olmuşlardır.

Anti-komünizm, şimdi, çoğu sık sık reel sosyalizmin «ıslahçısı» pozunda görünen nice dönegin ve revizyonistin çok çeşitli uydurmalarıyla propa-ganda hazinesini beslemek zorunluğunu hissediyor. Bu dönemlere ve revizyonistlere göre, sosyalizm ancak «insan yüzlü» olabilirse geleceğine güvenebilir. Bunlar şimdi sosyalizmin «liberalleşme»sini istiyor, yeni sos-yalizm «modelleri» öneriyorlar. Döneklerin ve revizyonistlerin peşine takı-lan anti-komünistler, bu hareketleriyle, anti-komünist propagandanın ana tezlerinden birinin, yani komünizmin geleceği olmadığı tezinin suya düş-tüğünü belirlemiş olduklarının ayırımına varmıyorlar.

(1) Wermuth, Stieber. Die Kommunisten-Verschwörungen des neunzehn-ten Jahrhunderts. Berlin, 1853, 1. Teil, S. 3.

1973 yılı sonunda ve 1974'ün başında anti-komünistler propaganda- larında ağırlık noktasını değiştirerek, sosyalizmin geçmişi sorununu vur- gulamaya başladılar. Sosyalizmin ve her şeyden önce Sovyetler Birliğinin «kendi geçmişini bertaraf edemediği» savını ileri sürmeye koyuldular. Bugünkü anti-komünistlerin hareket tarzlarında belirli bir yasallık var. Öyle ki, sosyalizm ne kadar büyük başarılarla ulaşıyorsa, anti-komünist- lerin sosyalizmle mücadelelerinde sosyalist toplumun kendi gelişmesi bo- yunca karşılaştığı güçlükleri ve problemleri daha çok parmağa dolamaya çabaladıkları görülüyor.

Burjuva propaganda makinesinin yaydığı iftira, yani sosyalizmin kendi geçmişini bertaraf edemediği, aşamadığı iftirası, özellikle Soljenitsin'in yazılarında kötücül bir nitelik aldı. Bugün bu yalan, tüm kapitalist dün- yayı saran bir anti-komünist kampanya ölçülerine varmış bulunuyor. Fakat bu kampanyanın, dünya kamuoyunun ve özellikle emekçilerin dik- katini, kapitalizmin genel bunalımının problemlerinden ve sonuçlarından, kapitalist dünyayı kıvrandıran güçlüklerden, sosyalizmin bugünkü ger- çekliğinden elden geldiğince uzaklaştırmak amacıyla yürütüldüğü apaçık ortadadır. Anti-komünistlerin sosyalist ülkelere kötücül hücumlarının ne- deni, sosyalist toplumun geçmişte boğuştugu güçlükler değil, bugünkü ulaşımları ve başarılarıdır.

Anti-sovyetizmin bu varyantı ve aynı zamanda Sovyetler Birliğinin «sal- dırgan» olduğu yolunda anti-komünistlerce tekrarlanan, militarizasyonu ve emperyalizmin saldırgan aksiyonlarını haklı gösterme amacına hizmet eden savlar her şeyden önce dikkatleri başka yönle saptırma işlevini yerine getiriyor. «Dikkatleri saptırma» taktiği çağdaş anti-komünizmin propaganda hazinesine yasallıkla girmiş bulunuyor. Yığınları kapitalist sistemden yana çekme çabalarında gittikçe taş a çarpan burjuva ideo- lojisinin bunalımı bu taktikte beliyor.

Emperyalizm bu kampanyaya girişti, çünkü sosyalist ülkelerin istikrarlı ekonomik gelişmesi, hayat seviyesinin biteviye yükselmesi ve uluslararası alandaki başarıları ile kapitalist dünyanın istikrarsız, bunalımlı gelişmesi arasındaki temelli karşıtlık şimdiye kadar böylesine göze çarpar bir hal almış değildi. Bu koşullar altında, anti-komünizm, geniş yığınların sosya- lizme sempatilerinin artmasına ve Marksist-Leninist ideolojiye yönel- melerine elinden gelen her araçla engel olmaya çalışıyor. Partimizin Başkanı H. Mis, AKP Hamburg Kongresi'nde (1973) şunları belirtti: «Memleketimizin her yanına yayılan ve her biri bir utanmazlık örneği olan anti-sovyetik iftira dalgası, kabaran bu yeni anti-komünizm dalgası, yalnız ve yalnız sosyalizmin ilerlemesinin büyük sermayeye ne kadar bü- yük güçlükler çıkardığını gösteriyor. Sosyalizmin ileri hareketini elbette durduramayacak olan bu yalanlar kampanyası, memleketimiz emekçileri- nin kendi menfaatlerinin bilincine varmalarına engel olma ve ilerici ge-

lişmeyi köstekleme amacını güdüyor. Bütün halkımızın yararı ve selâmeti için bu gibi niyetlere kesinlikle karşıkoymak bizim bundan böyle de ödevimizdir.» ⁽²⁾

Burjuva ideologları ve anti-komünistler, sosyalizmin «aşılmadık geçmiş»inden söz etmekle, bu sistemin genellikle temel toplumsal problemleri çözme yeteneğinden yoksun olduğu gibi bir izlenim uyandırmaya çalışıyorlar. Sosyalizmin gelişmesinde bazı olumsuz durumlar, onun atılımlı ve karmaşık yükseliş süreciyle ilişkili güçlükler, artık düzeltilmiş veya başarıyla giderilmekte olan hatalar kasten şişiriliyor ve genellikle sosyalizmin iç nitelik çizgileri olarak gösterilmek isteniyor. Bunu başaramadıkları zaman da (zira sosyalizmin eksikliklerini ispatlamak üzere ileri sürdükleri «kanıtlar»a karşın, onun başarılarına topyekûn bir sünger çekme olanağı bulamıyorlar), anti-komünistler, bu başarıları sanki sosyalist üretim tarzının dışında bir şeymiş gibi göstermeye, bunları, erişildiği toplumsal koşullardan ayırmaya çalışıyorlar.

Sosyalizm problemsiz toplum değildir. Sosyalizmde çelişkilerin varlığı ve bunların nedenleri sosyalist ülkelerde açıkça tartışılıyor. Ne var ki, burjuva ideologları asıl bunu yok sayma veya yozlaştırma çabasıdadırlar. Burjuva ideologları, komünistlerin kendi güçlük ve kusurlarını gizlemediklerini, bunları cesaretle eleştirdiklerini ve ardıcıl çabalarla gidermeye çalıştıklarını suskunlukla geçiştirmek istiyorlar. Sosyalist ülkeler komünistlerinin kendi toplumlarının hayatını bütün yanlarıyla ciddi olarak tahlil ettikleri, bu tahlillerden çıkarılan sonuçların parti kongreleri kararlarına, parti dokümanlarına, devlet organlarının kararlarına yansıdığı gerçeği, her şeyden önce komünistlerin gücünü ve kendilerine güvenini, sosyalizmi daha ileri doğru geliştirmede sahip oldukları olanakları ortaya koyuyor.

Ve bu böyle olsa da, anti-komünist propaganda, sosyalist toplumun tarihsel yolunu bir başarısızlık ve hatalar zinciri olarak, komünistlerin politikasının «iflâsı» olarak göstermek için, ille de bunun temelsiz olduğunun «ispatlamak» için çabayı esirgemiyor. Bu propagandada, kapitalist ülkeler komünist partilerine kurulmuş bulunan reel sosyalim üstüne, bu reel sosyalizmin tarihsel deneyi, öncelikle Sovyetler Birliğinin deneyi üstüne bir tartışma dayatma ve bu tartışma yardımıyla komünistlerin arasını açma, uluslararası komünist hareketinin tek tek birlikleri arasına kama sokma emeli de önde gelen bir rol oynuyor. Bir yandan, reel sosyalizmin varlığını görmezlikten gelerek, genellikle sosyalizmi kayırmaya, sosyalizm için kafa yormaya gönüllü çıkanlar da eksik olmuyor. Bu gibi görüş ve tutumlar, anti-komünistler tarafından doğal bir «anlayış»la karşılıyor ve destekleniyor. Anti-komünistlerin Sovyetler Birliğine ve öteki

⁽²⁾ «Protokoll des Hamburger Parteitags der DKP», 1973, S. 33.

sosyalist ülkelere karşı giriştikleri kötücül hücumlara ve saçmasapan düşüncelere dayanan sahteciliklerine göz yummak şu veya bu partinin tutumunda bağımsızlığının bir belirtisi anlamına değil, doğrudan doğruya proletarya enternasyonalizmi prensiplerinden ödün verme anlamına gelir.

Bazan sosyalist ülkelere karşı «eleştirili dayanışma» prensipine göre, ayrı ayrı yaşama gerektiği gibi lâkırdılar da işitiliyor. Bu tutum birçok anlaşmazlığa yol açabilir, zira gerçekte dile getirdiği şey sosyalist ülkelerle dayanışma değil, onlarla ideolojik ve politik çatışmadır. Oysa bizim ödev bellediğimiz enternasyonalist tutumu, «eleştirili dayanışma» değil, ancak sosyalist ülkelerle giderek güçlenen sarsılmaz bir birlik yansıtabilir. Dayanışma kavramı devrimci işçi hareketine adamakıllı kök salmıştır ve bunun gayet açık kriteriyumları vardır. Bundan ötürü, bu kavrama anti-sosyalist ve anti-sovyetik vurgular katılmasına ve böylelikle anti-komünizm karşısında ödün verilmesine göz yumulamaz. Esasen, sınıf savaşının koşulları ve yasallıkları hakkında zaten idealize edilmiş, sosyalist toplum kuruluşunun gerçek problemlerinden uzak tasarımları olan bu «eleştirili dayanışma» görüşü yandaşlarının, bazan böylece ödün verecek hataya düştükleri görülmektedir.

Sovyetler Birliği, diğer sosyalist ülkeler, sınıf kardeşleriyle enternasyonal dayanışmaya daima sadık kalmışlar, her zaman özveriyle hareket etmiş, çıkar gözetmekten kaçınmış, halkların devrimci savaşına yardımcı hiç bir zaman her hangi bir peşin koşul veya pazarlığa bağlamamışlardır. Dayanışma kavramının açık bir sınıfsal içeriği vardır ve bunu yozlaştırıcı başka anlamlar kabul etmez.

Yukarıda sözünü ettiğimiz slogan, yani son zamanlarda anti-komünistlerin ileri sürdükleri sosyalizmi «iyileştirme» sloganı Federal Alman Cumhuriyeti'nde özel bir biçim alıyor. Bu sloganı, her şeyden önce, Alman toprağında kurulmuş sosyalist devlet olan Alman Demokratik Cumhuriyeti'ne karşı kullanıyorlar. Anti-komünizm uzun yıllar ADC'nin gelecekte başlıbaşına gelişmesi olanağını inkar ediyordu. Eski anti-komünist kehanet teranesi ADC'nin bir yıl bile zor tutunabileceğini savlıyordu. Ne var ki, 1970 yılları başında, bu memleketin başarılı gelişmesi, uluslararası itibarının yükselmesi, Avrupada barışın güçlenmesine katkıda bulunması karşısında o olumsuz kehanetlerin sahipleri ister istemez ağız değiştirdiler. Bir ara ADC'de sosyalizmin Marksizm prensiplerine ... uymadığını ispata kalkıştılar. Sonra burjuva ideolojisinin «sistematik-içkin gözlem ve analiz»e⁽³⁾ yönelişinde bir değişme daha görüldü. Bu defa ADC'de sosyalizmin «başarı şansı»ndan söz eden konuşmalar yapmaya ve giderek bunun «uyumlaşması» için tavsiyelerde bulunmaya başladılar. Anti-komünistler artık bu memlekette komünistler kendi parti teorilerini de-

(3) Hans Adamo, Das Fiasko der bürgerlichen «DDR-Forschung». – «Marxistische Blätter» N. 5, 1974, S. 56.

ğiştirdikleri ve «iktidarı ele geçirme ve güçlendirmeye değil, çağdaş endüstriyel devleti yönetmeye ve geliştirmeye önem verdikleri» (4) takdirde, sosyalizmin «daha etkin» olabileceğini söylüyorlardı.

Bu görüşün yandaşlarının her şeyden önce sosyalist ülkelerdeki demokratik santralizme ve Marksist-Leninist partinin yönetmenlik rolüne hücum etmeye çalışmalarında şaşılabacak bir şey olmasa gerektir. Onların teorisine göre, komünistler yenilgiyi kabul ettikleri ve kendi partilerini dağıttıkları takdirde, sosyalizm iyileşecektir.

Günümüzde, anti-komünizmin bir başka varyantı, yani sosyalist topluluk ülkelerinin, öncelikle Sovyetler Birliğinin dış politikasını yozlaştırıp değiştirmeye ilişkin varyant da geniş ölçüde yaygındır. Bu politika, objektif olarak dünyanın bütün barışsever güçlerinin dayanağı olduğu, işçi ve ulusal kurtuluş hareketini desteklemeye, sosyalist ve komünist toplumun kuruluşu için elverişli koşullar yaratmaya, sosyalist ülkelerin birliğini güçlendirmeye yönelik bulunduğundan, sınıf düşmanlarımız arasında çileden çıkararak bir nefret uyandırmıştır.

Sovyetler Birliği'nin dış politikasını her şeyden önce Moskova ile Vaşington arasındaki «yakınlaşma»nın Batı'yı «tehdit ettiği» yolunda uydurmalar ortaya atarak yozlaştırmaya çalışıyorlar. Son zamanlarda bu varyant HDB-HSB liderleri ve öncelikle ştraus tarafından harıl harıl propaganda ediliyor. Bunun yanışsıra, Sovyetler Birliğinin ve öteki sosyalist ülkelerin barışçı girişimlerinin anlamı üzerinde kalpazanlıklar yapıyor, Sovyet-Amerikan görüşmelerinin hedefleri, bu görüşmeler bir «uyuşma» gibi gösterilerek, yozlaştırılmak isteniyor.

Sovyet dış politikasını gözden düşürme çabalarında geniş ölçüde başvurulan biçimlerden biri de, bunu «imparatorluk» politikası olarak, «emperyalist» politika olarak gösterme yeltenişidir. Bu iftira, son yıllarda, yüzmilyonlarca insanın acılara ve yoksunluklara boğulmasında başlıca suçlunun emperyalizm olduğuna dünya halklarının giderek daha geniş ölçüde inanmalarına paralel olarak yayılıyordu.

Anti-komünizmin ideologları, işte bunu gözönünde bulundurarak, uluslararası alanda bir toplumsal düzen sıfatıyla emperyalizme özgü olan eylem tarzını sosyalizme maletmeye kalkıyorlar. Fakat yabancı topraklara dalma ve dünyada egemenlik kurma ruhunu doğuran emperyalizmin ta kendisidir. İnsanlığı korkunç harplere sürükliyen yine emperyalizmdir. Bütün bunların, insanların düşünme tarzını, her büyük memleketin dış politikasının mutlaka «yayılcı», «emperyalist» karakterli olduğu yönünde etkilemesi kaçınılmazdır.

Anti-komünistler bu yanlış düşünceden, bu saplantılardan iyice yarar-

(4) Yine arada, S. 57.

lanıyorlar. Onların iftira kampanyasına, bu saplantıları sivri ucu Sovyet dış politikasına karşı yöneltmiş bir «süper devletler teorisi» derecesine çıkarmış olan Maocu şovenistlerin büyük bir yardımı oluyor. Anti-komünistlerin bir özel hedefi de, yalnız SSCB'ye ve sosyalist topluluğun barış-sever dış politika hattına iftiralar atmak değil, aynı zamanda halkların yürüttükleri barış, güvenlik, silâhsızlanma ve uluslararası ilişkilerde yumuşama savaşında hangi toplumsal güçlerin ve devletlerin kendilerinden yana, hangilerinin bu savaşın düşmanı olduğunu anlamalarına elden geldiğince engel olmaktır.

FAC'de Sovyet dış politikasının hedefleri üzerinde sahteciliklere her şeyden önce aşırı saldırgan ve gerici büyük sermaye çevreleri başvuru-yorlar. Bu çevreler, uluslararası gerginliğin azaltılması sürecini durdurmak, imzalanmış bulunan ve uluslararası ilişkilerin iyileşmesine, harpten sonraki sınırların dokunulmazlığına hizmet eden antlaşmaları baltalamak istiyorlar. HDB-HSB yöneticileri, sosyalist ve kapitalist ülkeler arasındaki ilişkilerde gerginliğin azaltılmasını gayet olumsuz karşılıyorlar. Bu yöneticiler, ADC'nin uluslararası hukuk kurallarına göre tanınmış egemen bir devlet olduğu gerçeğini hâlâ içlerine sindiremiyorlar. Gericilik eskiden olduğu gibi bugün de, FAC'deki emperyalist düzene örnek gözüyle bakıyor, ADC'deki toplumsal düzenin bu örneğe göre değiştirilmesini, sözümona enformasyon ve fikirlerin «serbest değiş tokuş» unu, yani ADC'de ve öteki sosyalist ülkelerde emperyalist ideolojinin yayılması olanağını düşlüyor.

FAC'de büyük sermaye gerici çevreleri, kendi hedeflerine ulaşmada, Maocu yöneticilerin uluslararası gerginliğin azaltılmasına düşman politikasından da geniş ölçüde yararlanıyorlar. Ştraus, Pekin'de, «doğal yaşamsal hak» ve «Alman ulusunun birliği» sorunu üzerinde gösterilen «desteği» şükranla kabul ettiğini söylerken, bu deklârasyonların ardında hep o öç alma ruhu, yani saldırgan cibilliyetini öteden beri hep güya ulusun çıkarını gözeten «hayat sahası» ve «yaşamsal hak» istekleriyle maskeleyen geleneksel Alman intikamcılığı sırtıyor. AKP Alman ulusunun birliğini emperyalizmin kendisinin bozduğu kanısındadır ve bu kanıyı çıkış noktası yapmaktadır. Federal Cumhuriyet'in içinde de ulusun birliği yoktur ve olamaz, çünkü işçiler ile sermayecileri derin bir uçurum ayırmaktadır. ADC ile FAC arasındaki ilişkilere gelince, Moskova, Varşova ve Berlin Antlaşmaları ile varolan sınırlar pekiştirildikten ve toprak bütünlüğü statükosunun dokunulmazlığı tanındıktan sonra, her iki Alman devleti Birleşmiş Milletler Teşkilâtı'na kabul edildikten sonra, artık iki bağımsız devletin varolduğunu herkes kabul etmektedir. Bunlar kesin sınırlarla sonsasız olarak ayrılmışlardır. (5)

H. Mis AKP'nin Hamburg Kongresi'nde, komünistlerin ulusal çıkarları

(5) «Protokoll des Hamburger Parteitags der DKP», S. 41.

koruma konusunda derse gereksinimleri olmadığını belirtti. Gerçekten de, komünistler, hele artık yüz yıldır «ulus» sözcüğünü dilden düşürmeyen, ama yalnız kendi iktidarlarını ve kazançlarını düşünenlerden hiç de ders beklemiyorlar. Bugün «ulusun ve halkın birliği»nden dem vuranlar, pratikte FAC ekonomisine Amerikan büyük sermayesinin girmesini ve yerleşmesini teşvik ediyorlar. Aynı çevreler, memleketin köy ekonomisini AET'ye peşkeş çekiyor, Federal Cumhuriyet'in çıkarlarını NATO'nun saldırgan çıkarlarına bağlıyor ve feda ediyorlar. Onların milliyetçilik sloganları, yalnız memlekette sınıf savaşını körletmeye, ADC'ye karşı yöneltilmiş olan anti-komünizmi etkinleştirmeye hizmet ediyor. Hamburg Kongresi ruhunda düşünen AKP, memleketimizin bağımsız bir politika, dünyanın bütün ülkeleriyle iyi ilişkiler kurulmasına yönelik ve gerçek ulusal çıkarlarına uygun bir politika gütmesinden yanadır. Memleketin gerçek ulusal çıkarları, her şeyden önce, tekellerin egemenliğinin, özellikle Batı Avrupa halklarının hayatına hükmeden uluslararası konsernlerin egemenliğinin sınırlandırılmasını gerektiriyor. ⁽⁶⁾

Bugün her anti-sovyetik düşünce ve tutumu sünger gibi yutan anti-komünizmin gitgide daha sık ve daha büyük bir istekle solcu elemanların yardımına başvurması, anti-komünist strateji uzmanlarının güçlüklerinin arttığını ve bir bütün olarak burjuva ideolojisinin bir bunalım geçirmekte olduğunu gösteriyor. Son yıllarda FAC anarho-troçkist ve Maoist grupların giderek anti-komünizme daha önemli bir destek oldukları göze çarpıyor. Şimdi bunlar anti-komünizmin ayrılmaz bir bileşen parçasını oluşturuyor. Bunlardan bazılarının «sol» palavralar ardına gizlenmeleri ve sosyalist topluma «revizyonist» demeleri, diğerinin de onu «totaliter» olarak göstermeye yeltenmeleri önemli değildir. Berikiler de, ötekiler de, kurulmuş olan sosyalizme, reel sosyalizme karşı çıkıyor, gericilikle sarmaş dolaş oluyorlar. Ve kendi memleketlerinin yönetici çevreleri, Maocu gruplara da anarşistlere de destek oluyorlar.

Memleketimizde sahnelenen ve artık aylardır devam etmekte olan anarşist histeri açık bir anti-komünist karakter taşıyor. Anti-komünistler ve burjuva politikacıları, anarşist ve Maoist grupların eylemlerinin sistem için bir tehlike oluşturmadığını, ama bir yandan emekçilerin dikkatini toplumun enflasyon veya işsizlik gibi hayati problemlerinden uzaklaştırdığını, demokratlara karşı yeni bir kampanyaya, demokratik özgürlüklerin kısılması ve komünistlerin gerçek görüşlerinin tahrif edilmesi kampanyasına vesile olduğunu gayet iyi anlıyorlar. Küçük bir anarşist grubun «biz Kızıl Ordunun bir grubuyuz» diye göğsünü döğerek ortaya çıktığı zaman, gericilik, Sovyetler Birliği Silâhlı Kuvvetlerini gözden düşürmek üzere bir yeni deneme için bundan yararlanmakta gecikmedi. Ve hemen «Marksist-terör», «sosyalizm şebekesi» vb. gibi deyimleri piyasaya sürü-

⁽⁶⁾ Yine orada, S. 41.

verdi. HDB-HSB gerici liderlerinin taktiği, meydana gelen koşullarda bütün ilerici güçlerin üzerine yürümek üzere anarşist terörden yararlanmak ve ilerici güçleri bu anarşizmden sorumlu tutmaktır. Bununla ilgili olarak, AKP, küçük burjuva radikalizmine, Maoçu bölücülük politikasına karşı savaşı, FAC'de işçi hareketine zarar veren ve tekelci sermayenin ekmeğine yağ süren anarşistlerin bütün eylemlerinin içyüzünün açığa vurulmasının çok önemli sayıyor.

Çeşitli manevralar çevirmek zorunda kalan çağdaş anti-komünizm, sağcı sosyal-demokrasinin yardımına da başvuruyor. Öte yandan, sağcı oportünizm için, anti-komünist ideoloji sistemi içinde bütünleşme sorunu her zamankinden daha büyük bir kesinlikle ortada duruyor, çünkü kendisi objektif olarak burjuva düzenini savunma işlevini yerine getiriyor. Bir yandan sosyal-demokrasinin liderleri gerçekçi bir dış politika izlemeye çalışıyorlar. Ama öte yandan, sağcı oportünizm, bilimsel sosyalizmi, sosyalist toplumun sınıfsal iç niteliğini ve Marksist partilerin eylemlerini değiştirip yozlaştırma tutumunda direniyor.

İşçi hareketi ve sosyalizm kendi gelişmelerinde yeni bir adım attıkça, egemen çevrelerin ideolojisinde revizyonizm ve oportünizmin önem ve rolünün her zaman arttığı görülür. Bugün burjuvazi, sağcı sosyal-demokrasinin fikirlerinde her hangi bir destek bulmaya can atıyor. Sosyalizmin başarıları ve Marksist-Leninist dünya görüşünün çekim gücünün giderek artışı karşısında, burjuva ideolojisi, yığınlar üzerindeki etkisini yitirme korkusuyla kapitalizmi açıktan açığa savunmaya cesaret edemiyor. Bu ideolojinin temsilcileri, kapitalist düzenin zorbalık ve sömürü mekanizmelerini maskelemek üzere, sosyal-demokratik yorumlu Marksizme gitgide daha sık olarak başvurma zorunluğunu duyuyorlar. Anti-komünizmin sosyal-demokratik varyantının yaygınlığının nedenleri, sosyalizme karşı girişilen cephe hücumlarının kırılıp gitmesinden, kapitalist ülkelerde geniş halk çevrelerinin ve öncelikle gençliğin eleştirilerinin sertleşmesinden, kapitalizmin genel bunalımının dolaysız sonuçlarından ileri geliyor. Öyle ki, HDB'nin gençlik örgütü olan «Junge Union» bile, son kongresinde «kapitalist eğilimler»e karşı cephe almak zorunda kalmış, «liberal kapitalizm ile Marksist-sosyalist düzen arasında «üçüncü yol» diye bir çare önermeye kalkışarak demogojiye başvurmuş bulunuyor.

Gerçi, ilkel anti-komünizmin egemen olduğu geçmiş yıllarda da bu «üçüncü yol» görüşleri eksik değildi ve bunlar sosyalizm ile kapitalizm arası bir yolu önerirlerdi. Fakat şimdi bunların artık organik olarak anti-komünist propaganda sistemine girdikleri görülüyor. Bu belginin etkisi ve yaygınlığı, sosyal-demokratik deideolojizasyon politikasının iflâsından sonra artış gösterdi.

Şunu önemle belirtelim ki, «üçüncü yol» görüşünü kabule, özellikle kapitalist sistemden şüphe etmeye başlayan, fakat sosyalist toplumsal dü-

zeni reddeden toplumsal güçler yatkındırlar. Ama bu görüşün ana doğrultusu ve içeriği anti-komünizmdir. «Üçüncü yol»a yöneliş hiç de bütünsel ideoloji veya politik bir akım değildir. Bu akım revizyonistleri de, reel sosyalizmin gözüdünlük düşmanlarını da ve liberal anti-kapitalist çevreleri de aynı derecede kapsar ve temsil eder. Örneğin, FAC'de bu elemanlar «Üçüncü Yol Daimi Kongresi» diye bir örgütte birleşmişlerdir.

Geçmişte burjuva ideolojisi Marksizm için bir tartışma açılmasını genellikle önlemeye, yada bu tartışmayı Marksizmin «tarihsel olarak eskidiği» gibi lâkırdılara boğmaya önem verirdi. Bu ideolojinin geçirmekte olduğu bunalım, anti-komünistlerin bu sorunla ilgili ve vaktiyle kaçındıkları mücadeleye kendilerini uyarılama zorunda kalmalarında kendini gösteriyor. Gerek anti-komünizm, gerekse tümüyle burjuva ideolojisi için, artık yığınlar üzerinde etki olanaklarını ve manevra yeteneklerini korumak üzere, «sol»la, sağcı oportünist teorilerle bütünleşme sorunu her zamankinden daha büyük bir kesinlikle ortada duruyor. Fakat anti-komünizm artık bu araçlarla da etkinliğini artırabilecek durumda değildir.

Sınıf savaşının yeni koşullarına ve değişen güçler dengesine kendini uyduran anti-komünizmin sürekli başarılarla ulaşma yolundaki bütün çırpışları boşunadır. Onun bunalımı şiddetleniyor, daha da şiddetlenecektir. Çünkü kapitalizmin genel bunalımı keskinleşmektedir. Çünkü reel sosyalizm ve dünyadaki rolü ve etkisi güçlenmektedir.

Şu da var ki, biz komünistler, anti-komünizmin bunalım geçirmekte olmakla artık gücünü ve etkisini tamamen yitirdiği, anti-komünist propagandanın zayıfladığı gibi bir hayale asla kapılmıyoruz. Kapitalizmin çelişkilerinin sertleşip derinleşmesiyle, burjuvazi, ekonomik egemenliğini sürdürebilmek için yeni yeni çabalar harcıyacaktır. Bu durumda, FAC'de burjuva ideologlarının anti-komünist ideoloji ve propagandayı daha yığınsal ölçüde ve daha büyük bir ustalıkla kullanmaları, böylelikle işçi sınıfı için ve bu sınıfın komünist partisi için nice güçlükler yaratmaları olasıdır. Fakat bu olasılık, memlekette komünistlerin yürüttüğü sosyal ilerleme savaşını durduramaz. Anti-komünizm hâlâ eylemseldir, ama yaygınlığı gitgide azalmaktadır. Bunu mücadelemizde gözönünde bulunduruyoruz. Diyalektik öyledir ki, anti-komünizmin etkinleşmesi, komünistlere ve reel sosyalizme karşı olumsuz duyguların körüklenmesi, burjuva ideolojisini yığınların istekleri ve problemleriyle çok daha büyük ölçüde çelişkiye düşürecektir.

Kurtuluş cephesinden kuruluş cephesine

Sadek Hadjeres

Cezayir Sosyalist Öncü Partisi Merkez Komitesi

Birinci Sekreteri

Cezayir halkı ve büyük sayıdaki yabancı dostları, kurtuluş savaşımızın başlangıcının 20. yıldönümünü kutladılar. 124 yıllık bir sömürge esaretinden sonra, 1 Kasım 1954'te işitilen top sesleri, bütün memlekette alevlenen ve 7,5 yıl süren kurtuluş savaşının başlangıç sinyali oldu.

Cezayirli, memleket tarihinin bu kahramanlıkla dolu ve aynı zamanda trajik dönemi üzerinde düşündükçe, sadece verilen kurbanların (on milyon nüfuslu Cezayir 1 milyon kişi yitirdi), sayesinde Fransız sömürgeciliğine son verebildiğimiz o özveri ve heyecanı, o birlik ruhunu anımsıyorlar. Fransız sömürgeciliğini, ne «yardımcı güçler» denilen ve yüzbinlerce kişi tarafından desteklenen 800 bin kişilik seferi ordu, ne çağdaş kapitalist devletin ekonomik gücü, ne gayet tecrübeli çağdaş Fransız büyük burjuvazisinin politik manevraları, ne de NATO bağlaşıklarının destek ve yardımları yenilgiden kurtarabildi. Cezayirli, kurtuluş savaşı döneminden söz ederken, elde ettikleri utkunun aynı zamanda bütün dünya halklarının ve ilerici güçlerinin utkusu olduğunu haklı bir gururla belirtiyorlar.

1 Kasım 1954 olayları ve daha sonra 1962 Temmuzunda bağımsızlığın ilân edilmesi, anlam ve önem bakımından kendi zamanının çerçevesini, birtek memleketin sınırlarını aşıyor. Çin-Hindi halklarının Fransız sömürgecilik sisteminde bir gedik açmasından sonra, halkımızın güçlü bir dayanışma yaratan ve yeni ümitler veren kurtuluş savaşında üstün gelmesi, 1950 ve 1960 yıllarında Afrika ve Arap Doğusu kesimlerinde emperyalizmin egemenliğinin temellerini sarsan kurtuluş sürecinin önemli bir halkası oldu. Kazandığımız utku memleketimizde köklü dönüşümlere yol açtı. Bu dönüşümler, Cezayirin bugün de dünya anti-emperyalist cephesi saflarında aktif bir olumlu rol oynamasına olanak veriyor. 1973 yılında başkentimizde yapılan Bloklardışı Devletler Konferansı'nın sonuçları da bunu göstermektedir.

Bundan ötürü, kurtuluş savaşımızın başlamasının 20. yıldönümünü kutlarken, bütün yurtseverlerin, bütün bilinçli anti-emperyalist savaşçıların, memlekette bağımsız bir ekonomiyi yaratma cabalarımıza karşı yöneltilen yeni-sömürgecilik plânlarını büyük bir uyanıklıkla izlemeleri elbette doğru ve yasalıdır. Kurtuluş savaşımızın başlangıç yıldönümünü kutlarken, 1954

Kasımının büyük kazanımlarını koruma ve çoğaltma, çeşitli manevra ve şantajları suya düşürme gerekliliği giderek artan bir güçle hissediliyor. Emperyalizm ve siyonizm, çeşitli manevra ve şantajlarla, içinde Filistin direnişinin de kayda değer bir rol oynadığı Arap kurtuluş hareketini yavaşlatmaya, parçalamaya ve doğru yoldan saptırmaya çalışıyor.

Kurtuluş savaşımızın 20. yıldönümünün kutlanması, Cezayirin sömürgeciliğe karşı olan hareketlerle, her şeyden önce artık önlerinde özgürlük çağı açılan Portekiz sömürgelerinin mücadelesiyle dayanışma simgesi altında geçiyor. Memleketimiz bağımsızlığını elde ettiği andan beri bu hareketleri ardıcıl olarak desteklemektedir.

Ve kısacası, Cezayir, dünya devrim hareketine gitgide daha bilinçli olarak katılmaya, eylemlerini bu hareketle uyumlaştırmaya çalışıyor. Memleketimiz özellikle Sovyetler Birliği'yle ve öteki sosyalist ülkelerle dostluk ve dayanışma ilişkilerini güçlendiriyor. Kurtuluş savaşı döneminde doğmuş olan bu ilişkiler, karşılıklı yarara dayanan verimli bir işbirliği boyunca daha sıkı ve derin bir nitelik kazanmış bulunuyor. Bu işbirliği, bağımsız devlet kuruculuğu davasının büyük sorunlarını çözümde Cezayirliyle yardımcı oluyor.

Utkunun nedenleri ve hareketin kökleşmesi

Halkımız kendi kaderine buyruk olma konusuyla ilgili olarak 5 Temmuz 1962'de yapılan referandumdan sonra özgürlük ve egemenliğe kavuştu. Böylece tam 132 yıl önce Cezayir'in işgaliyle yitirilen özgürlük ve egemenlik yeniden elde edilmiş oldu. (1) 5 Temmuz 1962 tarihsel utkusu, sömürge orduları (örneğin bir Dien Biën Fu'da olduğu gibi) savaş meydanında yenilerek değil, bütün güçlerini seferber eden Cezayir halkının karşısındaki sömürgeci ezgi sistemini felce uğratması sonucunda kazanıldı. Politik, askersel ve diplomatik başarılarımızın başlıca iki nedeni vardı:

Birincisi, ana hedef, yani bağımsızlık ülküsü etrafında ulusun bütün güçlerinin birleştirilmesi; halkın politk ve ideolojik olgunluk düzeyinin yükseltilmesi ve bunun en yüksek belirtisi olarak sömürgeciliğe karşı savaş cephesi çerçevesinde ulusal güçlerin eylembirliğinin sağlanmış olması.

İkinci, Cezayir kurtuluş hareketinin, yeryüzünde diğer devrimci akımlarla, dünya anti-emperyalist cephesiyle gitgide daha bilinçli olarak yaklaşması.

(1) 5 Temmuz 1830'da Cezayir şehri Fransız askerleri tarafından işgal edilmişti.

Bu arada şöyle bir olumsuz tutumun göze çarptığı haller de vardı: Yurttaşlarımız, memlekette ayaklanma öncesinde eylem halinde bulunan çoğu yurtsever örgütler ve toplumsal-politik akımlar arasında ulaşılan birliğe karşı koyuyorlardı. Bizce, bu biçimsel ve yüzeysel bir görüş ve tutumdur. Kurtuluş savaşı sürecinde meydana getirilen tekcephe, söz geçiren akımların yürüttükleri savaşı yadsımak şöyle dursun, kendisi mantık gereği olarak bu savaştan doğuyordu. Bunlar, reel ve politik akımlar olarak genel kurtuluş dâvasına katkıda bulundular, kaybolup gitmediler ve tek birleşik örgütte de birleşmediler. Savaş deneyi ve savaş sonrasında gerçeği, bunların aktifliğinin hiç bir zaman azalmadığını ve her birinin çeşitli biçimlerde yeniden doğma kabiliyetinde olduklarını gösterdi. Tarihsel akış, bu akımların gelişmesini, şu veya bu kişinin tutumundan, ya da diğer ikinci dereceli olgulardan daha büyük bir açıklıkla yansıtır. Bizce, Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin (UKC) hizmeti, çeşitli toplumsal-politik akımların bağımsızlık savaşına özgün katkılarda bulunmalarına olanak veren bir birlik biçimi yaratmış olmasıydı. (2) Onların ayrı karakterleri, bağımsız oluşları ve özel eylemleri buna engel olmadı. Cephenin utkuya ulaşmasının nedenleri (ona ne kadar haklı ve yapıcı bir eleştiri yöneltirseniz, o dönemde ileri sürdüğü şiarların, ana ödevlerin ve başlıca savaş hedefinin kesinlikle belirli olmasıydı. Bağımsızlığa böyle bir silâhlı savaş yolundan ulaşılabilirdi. Cephenin üstün gelmesinin bir sırrı da, halkımızın emellerini simgelemesi ve halkın da ona tamamiyle inanmasıydı.

Kurtuluş savaşı deneyi, uluslararası alanda gerekli bağlaşımları yaratma sorununa yaklaşımda da tekyanlı davranışlardan kaçınılmasına yardımcı ediyordu. Başlangıçta bu yaklaşım sınırlıydı. Silâh sağlama, maddi yardım, Cezayir halkına karşı savaşmak istemiyen er ve subayların sömürge ordusundan kaçmalarına destek olma (ki bazı karanlık kişiler ve Batı «özel servisler»i kötücül çıkarlar güderek çoğu kez bundan yararlanıyorlardı), o zaman bu gibi bağlaşımları değerlendirmede olağanüstü kriterler sayılıyordu. Cezayirli daha sonra, bu sorunda daha temelli, gerçekçi ve politik görüşe ulaşarak, dünya devrimci güçleriyle bağlaşımların yasallığı bilincine vardılar. Artık kardeş Arap halklarıyla, sosyalist dünyayla, kurtuluşlarına kavuşmuş devletlerle, kapitalist ülkeler işçi sınıfı ve öncelikle metropol (Fransa) işçi sınıfıyla bağlaşılmaya gereken önem veriliyor, hele Fransız Komünist Partisi'nin bizim kurtuluş savaşımızı destekleme eylemi gitgide artan bir takdirle karşılanıyordu.

(2) 1956 Haziranında, UKC ile Cezayir Komünist Partisi arasında, Ulusal Kurtuluş Ordusu'na komünistlerin (artık bu ordu saflarında çarpışmakta olanlarla bağımsız «kurtuluş savaşçıları» gruplarına girenlerin) de katılma koşulları üzerinde bir anlaşmaya varıldı. CKP, UKC'ni tamamiyle desteklemekle beraber, kendi örgütsel-politik bağımsızlığını da koruyordu.

Savaş boyunca, kurtuluş hareketinin kökleşmesi de gerçekleşiyordu. Bunun önemli belirtilerinden biri, sömürgeciliğe karşı savaşla gözetilen hedeflerin sosyal ve anti-emperyalist içeriğinin savaştan sonraki dönemde de özelleşip oluşmasıydı. Ve 1 Kasım 1954 hareketinin doğrudan doğruya «sosyalist hedefler» güttüğünden söz etmek doğru almasa bile (sözlerini teorik bakımdan tartmıyan bazı yurtseverler böyle yapıyorlardı), 1954–1962 savaşının, başlangıçta ancak en ardıcıl devrimcilerin ileri sürdükleri nice yargıları yavaş yavaş ön plâna çıkardığı kuşku götürmez. Sonuç olarak, bu yargılar, toprak reformu yolunu, millileştirme yolunu çizen ve sosyalist yönelimi benimseyip açıklayan Trablus Program'ında ⁽³⁾ ifadesini buldu.

İşte, memlekette 1962 yaz aylarında meydana gelen *durumun* tahlili yapılırken, bütün bu ana eğilimlerin gözönüne alınması gerekmektedir. Ulusal Kurtuluş Ordusu'nun büyük bir bölümünün Cezayir Cumhuriyeti Geçici Hükümeti'ne karşı muhalefete geçmesi ve UKC'de bölünme gibi olayların yer aldığı belirli dönem, o zaman milyonlarca yurtseveri hayal kırıklığına uğratmıştı. Bunlar telâşla soruyorlardı: Verilen bunca kurban boşuna mı giderek ve bu işin sonu nereye varacaktı?

Komünistler ve diğer yurtseverler, kurtuluş hareketinde ciddi bir ayrılmaya yol açan 1962 yazı olaylarına ilişkin tutumlarında, tehlikeli sürüş-türmelere son verme, ulusal birliğin oluşmasına, bağımsız Cezayir devletinin kuruluşunda en geniş demokrasinin geliştirilmesine yardım etme çabasından hareket ediyor; bir yandan da, emperyalizme ve gericiliğe karşı, sosyal ilerlik için savaşan akımları ve güçleri cesaretle destekliyorlardı. Trablus Programı'nın hayata geçirilmesi çabalarına katılmaya hazır olduklarını açıklayan toplumsal-politik akımları her şeyden önce desteklemenin büyük bir önemi vardı. Bu program, bazı bölümlerine Fanon'un ⁽⁴⁾ fikirleri sinmiş olsa bile, yine de halkımızın ilerleme emelini, anti-emperyalist duygularının gücünü yeterince yansıtıyordu.

Programı taktik düşüncelerle biçimsel olarak kabul eden bazı politik gruplar ve örgütler, iktidara geldiklerinde hiç de uygulamak niyetinde değildiler. Ve bunun tersine, bağımsızlığın elde edilmesinden sonra Ulusal Halk Ordusu adını alan Ulusal Kurtuluş Ordusu kurmaylığı programın yargılarını ve öngördüğü tedbirleri benimsiyordu. Karışık bileşimli silâhlı kuvvetler, birleşme ve düzenli bir ordu haline gelmeye ilişkin ciddi ödevlerle karşı karşıya bulunsalar bile, kurtuluş savaşının ana kazanımlarından halkımızın yoksun edilemeyeşinde gerçekten kesin bir

⁽³⁾ Bağımsızlığın ilânından önce (1962) Cezayir Devrimci Ulusal Konseyi tarafından kabul edilen program.

⁽⁴⁾ F. Fanon (1925–1961), cezayir kurtuluş savaşına katılan bir ideolog ve filozof. Cezayir devriminin sırf köylü devrimi olduğu kanısındaydı. Not. red.

rol oynadılar. Komünistler ordu tarafından desteklenen ilk Cezayir hükümetinin iktidarda tutunmasına ve daha sonraki eylemlerinde başarılı olmasına yardım ettiler. Biz böyle bir yardımdan geri durmadığımız halde, hükümet, bağımsızlığın ilânından sadece beş ay sonra partimizi yasakladı ve Sendikalar Birliği'ne (CEGB) karşı bazı anti-demokratik tedbirler almaya girişti. (5) Hükümetin, bu bakımdan, Sumam Programı'nın da (6) gösterdiği üzere, işçi sınıfı ile bu sınıfın örgütleri dolayında bir sağır boşluk yaratmaya çalışmakla, Narodnik fikirleri ve işçi düşmanı önyargıları kalıtım olarak devrıldığı görüldü. CEGB konusunda şunu da söylemeliyiz ki, kurtuluş savaşı sırasında da, bu örgüte, işçi sınıfı yığınlarını seferber etmeye katılmaktan çok, onun uluslararası alanda temsil etme işleri düşüyordu.

Komünistler ulusal rejime karşı tutumlarını belirlerken, her şeyden önce, ilk Cezayir hükümetinin ve Ulusal Halk Ordusu'nun da, hürriyet kadar toprağa da susamış olan topraksız köylüler, köy yoksulları, yarı proleterler ve tarım işçileri hareketinin mirasçıları olduğu gerçeğini gözönünde tutuyorlardı. Egemenliğin elde edilmesi ve memleketin toprak bütünlüğünün korunması sorunu üzerinde titizlik ve uyanıklık gösteren bu hareket, Fransız emperyalistleri ve NATO üyesi ülkeleri hakkındaki bazı hayalleri benimsemiyor, silkip atıyordu.

Daha sonraki olaylar komünistlerin haklı olduğunu gösterdi. İlk Cezayir hükümeti, ateşin kesilmesinden sonra tarım işçileri tarafından el konulan büyük Fransız çiftlikçilerine ait toprakların benimsenmesini kanunlaştırdı. Hükümet, şehirlerde yüzüstü bırakılmış ilişkilere ve fabrikalara el koyan işçileri de destekliyordu. Bu anti-kolonyal, demokratik aksiyon, bu gibi toprakları ve sahipleri tarafından yüzüstü bırakılan fabrikaları çeşitli dalaveralarla benimsemek niyetinde olan büyük çiftlikçilerin ve Cezayir burjuvazisinin hesaplarını bozdı. Gelecek devlet sektörünün temellerinden birini oluşturan bu aksiyon, daha ileri bir millileştirmeyi muhtuluyordu. Sömürgecilerin Mers-el-Kebir'deki deniz üssü Evian Anlaşmaları'nın (7) öngördüğünden çok daha çabuk boşaltılmış, Cezayir Sahrası'nın Fransız atom denemeleri için kullanılması yasak edilmiş, petrol sorununda Evian Anlaşmalarının bağlayıcı koşulları önce yavaş yavaş sınırlandırılmış, sonra geçersiz sayılmıştı. Böylece, petrol, kölelik zincirine vurulma etkeni olmaktan çıkarılarak, güçlü bir devlet sektörünün gelişmesine temel olabilecek hale getirilmiş oluyordu.

(5) 1956'da kurulan Cezayir Emekçileri Genel Birliği. *Not. red.*

(6) 1956 Ağustosunda Sumam (Cezayir) vâdisinde yapılan ve bütün direniş güçlerini birleştiren kongrede kabul edilmiştir. *Not. red.*

(7) Fransa ile yapılan ve ateş kesilmesini, Cezayir kendi kaderine buyrukluğunu ve gelecek ilişkileri öngören anlaşmalar (Mart 1962). *Not. red.*

Cezayirde kurtuluş hareketi 1954'ten sonra zaman zaman şiddetlenen birçok bunalım geçirdi. Sömürgeciliğe karşı verilen savaşla ilgili anılar eski yurtseverlik coşkusunu canlandırırsa bile, bizim devrimcilerimiz bunu hiç bir zaman idealize etmiyorlar. Hükümet, Kasım Ayaklanması'nın 20. yıldönümüyle ilgili olarak, gerçekleri eksiksiz yansıtacak bir kurtuluş savaşı tarihi yazılabilmesi için bütün gerekli belge ve materyalleri toplayıp inceliyerek özel komisyonlar kurulmasını kararlaştırdı. Biz, savaşın bitiminde bile henüz bilinçlilik yaşına varmamış bulunan Cezayirli için büyük önemi olacak böyle bir yapıtın, ulusal tarihimizin değerlendirilmesi alanında ciddi bir boşluğun dolduracağını ümit etmek isteriz. Bütün yurtseverler ve anti-emperyalistler, böyle bir yapıtın meydana getirilmesine katkıda bulunmaya, bunun şimdiki yapıcı mücadeleler açısından en objektif, bilimsel ve öğretici nitelikte hazırlanmasına yardım etmeye hazırdırlar. Mücadelenin henüz başka aşamasında olsa da, 1 Kasım hareketi ve kurtuluş savaşı, memleketimiz üzerinde öyle derin bir iz bırakmış ve öylesine büyük bir otorite sağlamıştır ki, aradan yirmi yıl geçtiği halde, bugün, yurtseverler, her yeni sorunun çözümüne girililirken, önce söz-konusu şu veya bu işin 1 Kasım hareketi ve kurtuluş savaşı ruhuna uygun olup olmadığını sormaktadırlar.

Bağımsızlık yıllarında Cezayirin birçok alanda önemli başarılarla ulaştığı söz götürmez. Bu yalnız kurtuluş savaşına katılanlar değil, 1962'den sonra yetişen kuşakları ve bu başarılarda katkıları olan dost halk ve devletleri de sevindirmekte ve kıvanç vesilesi olmaktadır. Bu başarıların önemini iyice kavrayabilmek için, geçmişin, melekentin sömürgecilik döneminin ve harp yıllarının felâkete eşit kalıtımla kıyaslamalar yaparak düşünmek yerinde olur. Harp yüzbinlerce ölü ve yaralıya mal oldu, bir o kadar dul ve yetim bıraktı, komşu ülkelerde göçmen kampları, yerle bir edilmiş binlerce köy, fabrikaları yıkılmış, hayatı alt-üst olmuş nice şehirler bıraktı. Fransız uzmanları, teknisyenleri ve öğretim üyeleri Cezayir'den kaçıyorlardı. Memleket ekonomisinin kilit noktaları eski sömürgeci devletin kontrolü altında kalıyordu.

Yirmi yıl sonra çok şeyler değişti. Cezayir Cumhuriyeti millileştirme veya satın alma yoluyla, hemen hemen bütün servetleri, yani sömürgecilerin elindeki toprakları, sanayi ve ticaret işletme ve kurumlarını, başlıca ulaştırma ve taşıt araçlarını, bankaları, sigorta kumpanyalarını, madenleri ve petrolü geri aldı. Sermaye yatırımları hızla arttı. Ekonomik ilerleme için gerekli enfastrüktür (altyapı) yaratıldı. Ekonominin karakterinde değişiklikler sağlandı. Şunu da belirtelim ki, ekonomik bağımlılık ve gerikalmışlığı gidermeye yönelik ekonomik tedbirler arasında, üretimin en önemli alanlarında tek el durumuna geçen devlet sektörünün rolü artırılıyor. Tüm ulusal ekonomiyi geliştirmenin en önemli koşulu olarak ağır sanayi

kurulmasına devam ediliyor. İthalâtın yapısı değişiyor; dışardan daha ziyade çeşitli donatılar getiriliyor. Bunun yanı sıra ihracatta da yeni yönelim sağlanmaya çalışılıyor (ama hâlâ dış ticaretin % 90'ını eskisi gibi kapitalist memleketlerle yapılan ticaret kaplıyor). Ve nihayet, ekonomik ve sosyal plânlama sistemi yaratılıyor ve bu sistem gitgide ağır basıyor.

Ulusal eğitim ve öğretimin içeriğini iyileştirme ve düzeyini yükseltme konusunda daha çözüm bekleyen birçok ciddi problemlerimiz olsa da, bu alanda da kayda değer başarılar vardır: İlkokullarda öğrenci sayısı 3 misli, orta öğrenimde 7 misli, yüksek öğrenimde de yaklaşık olarak 12 misli artmıştır.

Sosyal alanda sağlanan kazanımlar da az değildir. Onbinlerce aile evlerinde suya, elektriğe ve havagazına kavuşmuş, yeni yollar yapılmış, devlet bursları, okul yemekhaneleri sayısı artırılmış, sosyal sigorta uygulamasına geçilmiş, yeni kategoriden emekçilere (köy ekonomisi işçileri, tarım kooperatifleri üyeleri ve aile kişileri) devletçe aile yardımları verilmeye başlanmıştır. Kurtuluş savaşında hizmeti olanlara (mücahitlere), meslek ve iş edinmelerinde yardımda bulunulmakta, hakları savunulmakta ve bu arada geçim olanağı kalmamış dulların ve yetimleri hakları da gözetilmektedir. Memlekette bütün halk kapsamında parasız sağlık yardımı uygulanması da çoktan başlamış bulunmaktadır.

Politik yenilenme koşulları

Bütün başarıların hiç bir güçlkle karşılaşmadan sağlandığı ve bunların dönüştürücü olduğu elbette düşünülemez. Bugünkü durumda Cezayir devrimi, tutulan yol ile bunun eylemde gerçekleştirilmesi arasında, hazırlanan plânlara ile bunların yerine getirilmesi arasındaki tutarsızlığı giderme problemleriyle karşı karşıyadır. Çözülmesi gereken sorunlar, yerine getirilmesi gereken ödevler arasındaki tutarsızlık (ki bu giderilmedikçe, devrim çıkmazsa girebilir veya giderek gerilmeye de başlayabilir) nasıl ortadan kaldırılabilir ve söz konusu ödevleri yerine getirmenin politik-örgütsel araçları nelerdir? Cumhurbaşkanı Bumedien, 1974 Mayıs'ında, Konstantin şehrinde, UKC parti kadrolarıyla yaptığı konuşmada, bu problemin keskinliğine özellikle dikkati çekti. Ve daha çok, UKC'nin, iktidar tarafından kendisine resmi politik hattın iletkeni ve savunucusu olma misyonu verildiği halde, bu rolü gerektiği gibi oynayamayışının bazı nedenleri üzerinde durdu. 1954–1962 savaşı boyunca ortaya çıkan, sömürgeciliğe karşı olan bütün güçlerin bağlaşmasıyla boy atan ve kazanılan utkudan sonra resmi parti haline gelen UKC, gelişme yolunda ciddi güçlüklerle karşılaştı, yığınlarla ilişkileri zaman zaman aksadı ve ilerici yönelime etki yapamaz durumlara düştüğü görüldü.

1972 yılında başlayan toprak devrimi örneğinin bunun bir göstergesidir. Bu devrim devlet ve belediye topraklarının dağıtılmasından sonra, şimdi, işin gelip de büyük çiftlikçilere ve absenteistler'e ⁽⁸⁾ ait toprakların sınırlandırılması ve dağıtılması sorununa dayanmasıyla, en güç safhasına girmiş bulunuyor. Toprak reformu, anti-emperyalist, anti-feodal savaşın ana ödevleridir ve doğrudan doğruya ulusal menfaatlere, bağımsız ekonomi yaratma ödevlerine cevap veren bir uygulamadır. Ne var ki, bu reform, bazan çeşitli çevreler tarafından oldukça çekingenlikle karşılanmaktadır ve gerçekleştirilmesinde görülen apaçık çaba yetersizlikleri herhalde sadece teknik nedenlerle açıklanamaz.

Değişik biçimler alan direniş, toprak reformunun, bağımsızlığa kavuşmamızın üzerinden tam dokuz yıl geçtikten sonra başlamasına ve uygulamanın her adımında çok büyük zorluklarla karşılaşılmasına yol açtı. Bundan ötürü, öngörülen ödevin yerine getirilmesi için gereken politik araçların sağlanması yönünde süratli tedbirler almanın, aynı zamanda reformu tamamlama uygulamasını sosyal-politik güçler oranında anti-emperyalist ve ilerici eğilim yararına değişti sağlama aksiyonlarıyla uyumlaştırmanın büyük önemi vardı.

Komünistler, kendi Marksist-Leninist partileri ⁽⁹⁾ çerçevesinde başlıbaşına eylem göstererek, pratikte, kendi çabalarını diğer ilerici çevrelerin çabalarıyla birleştirmeye, UKC Partisinin memleketimiz yararına ve tüm devrimci hareket yararına olarak bir yönetici ve ilerici rol oynamasına yardımda bulunmaya çalışmaktadırlar. Çağdaş koşullarda, buna, her şeyden önce, UKC'yle ilişki derecesine bakılmaksızın, yığınsal örgütlerin militanlar temelini yenilemek ve güçlendirmek suretiyle ulaşılabilir. Önemli olan, bu gibi örgütlerin, her birini iktidar tarafından verilen ulusal kalkınma ödevlerini yerini getirme çalışmalarına çekerek, yükselmelerini sağlamaktır. Bu yönde, «ulusal hizmet» dalının ⁽¹⁰⁾, devlet sektörü işletmelerinde ilk emekçiler genel kurulu pratiğinin meydana getirilmesi, toprak reformu uygulamasına üniversiteli gönüllülerin katılması, yerel halk meclislerinin kadroca genişletilerek eylemlerinin canlandırılması ilk ümit verici sonuçlar sayılmaktadır. Bu değişmeler, aşağıdaki dört etkeni bağdaştırmanın, politik yenilenmede başarı bakımından, devrimde yeni bir atılım bakımından ne kadar önemli bir rol oynadığını göstermektedir:

Yekpâre birlik ruhunun güçlendirilmesi; ulusal tekcephe çerçevesinde, bu cepheyi oluşturan örgütlerin ortak dâvaya kendi orijinal hizmet katkılarında bulunmalarına kapalı olmıyan, bunu öngören bir yönetim birliği temeli üzerinde, anti-emperyalist güçlerin birlikte eylemlerini engel-

⁽⁸⁾ Absenteist: Köyde oturmadığı halde arazi sahibi olan.

⁽⁹⁾ 1966'dan itibaren Sosyalist Öncü Partisi adını almıştır.

⁽¹⁰⁾ Orduya alınan gençler, büyük ulusal ödevlerin yerine getirilmesine bu «ulusal hizmet» çerçevesinde katılıyorlar.

liyen boş inançların aşılması; emekçi yığınlarının, ilerici güçlerin girişimlerini genişletme ve yığın örgütlerini canlandırmanın gerekli koşulu olarak, sosyal, politik ve kültürel hayatın demokratikleştirilmesi;

Emekçi halkın sosyal isteklerinin yerine getirilmesi;

Emperyalizm ve gericiliğin gayet kurnaz ve ustalıkla kışkırtmalarının hiç de eksik olmadığı koşullarda, giderek daha da karmaşılaşan ödevleri başarabilmek üzere politik ve ideolojik düzeyin yükseltilmesi. Bu gerekseme her şeyden önce, gitgide bütün bilimsel sosyalizm taraftarlarını ve devrimci demokratik, yurtsever güçleri toparlıyacak daha bilinçli, örgütlü ve etkili bir devrimci öncünün yaratılması zorunluğunda belirmektedir.

İşte işaret edilen bu koşulların yaratılmasıdır ki, 1 Kasım devrimci geleneklerine bağlılığın en iyi göstergesi olacaktır. Devrimcilerin ozaman göstermiş oldukları yenilikçi ruh, savaşta şimdiki aşamanın karakterinin ve bu aşamanın istemlerinin doğrulukla değerlendirilmesinde de kendini göstermelidir.

Şimdiki aşamanın ödevleri

Kurtuluş savaşı yılları boyunca, hemen hemen bütün halkımız, bu arada burjuva ve üst tabakaları ve bazı feodal elemanlar, sömürge bağımlılığına bir an önce son verilmesini istiyorlardı ve bunda menfaatleri vardı. O dönemde bu ulusal birliğin objektif temeliydi. Fakat, ana içeriği ekonomik bağımsızlık savaşı olan şimdiki aşamada, bütün çiftlikçilerin ve komprador katların çıkarları tehlikeye düşüyor. Bir hayli zayıf olan bu güçler, benimsedikleri ayrıcalıkları kurtarmak üzere, kendilerini savunmak için, emperyalizmle ve yeni sömürgecilikle uyuşmaya hazırıldılar. Bunlar kendi sınıf çıkarları zedelenmesin diye, bütün halk menfaatlerini, Cezayir'lilerin sosyal ilerleme emellerini feda etmektedirler.

Bugünkü Cezayir'de şimdilik doğrudan doğruya sosyalizm kuruculuğu sözkonusu değildir. Çağdaş aşamada, bağımsız bir ekonomi yaratmak için, emperyalizme bağımlılıktan tamamen kurtulmak için savaş gerekiyor. Bugün uluslararası ve iç koşullar, temel çelişkinin (halkın büyük çoğunluğu ile emperyalizm ve yerli gericilik arasında) çözümü için, bir perspektifin, gelişme yolunun, ya sosyalizm, ya kapitalizmin seçilmesini gerektirir niteliktedir. Cezayir yurtseverleri, Trablus Programı'nda saptanmış olan sosyalist yönelimi izliyor (buna sadakat o zamandan beri, hükümet değişikliklerine karışın, defalarca kendini göstermiş bulunyor), ulusal kurtuluş devrimi boyunca «halk tarafından ve halk için devrim» şiarını klavuz edinerek, bu devrimin en önemli ödevlerini yerine getiriyorlar. Bu ödevlerin bazıları «toprak, sanayi ve kültür devrimi» üçlü resmi formülüyle

yansıtılıyor. Olaylar ve gerçekler, bu ulusal-demokratik devrimin, burjuva-demokratik kararları silkip atarak, kapitalist olmayan yoldan sosyalist perspektifli bir gelişmeye eylemsel olarak yöneldiğini gösteriyor. Nete-kim, sanayi ve köy ekonomisinde giderek ağır basan bir devlet sektörünün meydana gelmesi, Sosyalist İşletmecilik Yönetimi Yasası temeli üzerinde yaratılan emekçi genel kurullarının ve aynı zamanda köy kooperatiflerini yöneten kurulların vb. eylemi böyle bir yönelimi kanıtlıyor.

Bunlar, emekçi halkın kanunlarla kendisine verilen rolü gerçekten oynayabilmesi için, bundan böyle pekişmesi gereken ilk adımlardır. İşaret ettiğimiz tedbir ve uygulamalar henüz sosyalizm değildir. Ne var ki, burjuva-demokratik devrimi boyunca yapılanlara karşılık, bu tedbir ve uygulamalar, kapitalist olmayan gelişmenin yüksek aşamasına doğru, sosyalist dönüşümlere doğru yol açabilir. Bunun en önemli koşulu, başarılı bir anti-emperyalist savaştır; bu gibi dönüşümlere temel olabilecek ekonomik ve sosyal-politik koşulların yaratılmasıdır.

Sözkonusu tedbir ve uygulamalar içinde, özellikle birbirini izliyen bunalmalar sırasında, ana sorun, yani şimdi her zamankinden daha büyük bir kesinlikle kendini gösteren sorun defalarca ortaya çıkıyordu. Bu ana sorun şudur: Devrimciler ve anti-emperyalist güçler, hertürlü emperyalist müdahalenin yolunu kesebilecek biricik çare olarak devrimin kapitalist olmayan yoldan gelişmesi için gerekli sübjektif koşulları yaratabilecekler midir? Bu sorunun yanıtı, üretim güçlerinde artık başlangıcına tanık olduğumuz gelişme ve ekonomik yapıdaki değişimler açısından daha da artan bir önem kazanmaktadır.

Bu durum, önümüze, politik bakımdan, görünüşte çelişki, fakat karışıklık olarak bağlı olan şu ödevleri koyuyor:

Devrimci yönelimi pekiştirmek ve bunu gerçekleştiren başlıca özü sağlamlaştırmak;

İktidarın politik ve sosyal temelini genişletmek, elden geldiğince daha geniş bir anti-emperyalist ulusal cephe kurmak.

Bu hedeflere ulaşmanın objektif koşulları meydana vardır. Devlet Başkanı, devrimci güçler koalisyonunun güçlendiren sosyal temelin işçilerden, emekçi köylülerden, ordudan ve aralarında üniversite öğrencileri ile halk ekonomisinde çalışan ilerici uzmanların da bulunduğu aydınlardan oluştuğunu birçok defa belirtmiştir. Bir başka deyişle, bu sıralarda, ulusun, toplumsal hayat çağdaş sektörlerindeki gelişmeyle ilişkili sosyal tabakaların canlı güçleri sözkonusudur. Şüphesiz ki, şimdiki ödevlerin yerine getirilmesiyle, dört yıllık plânın kabulünden sonra (1969) safları hızla büyüyen işçi sınıfı ve emekçi köylüler arasında sağlam bir bağlaşma yaratılması için daha büyük olanaklar açılacaktır. Bu süreç, ordunun, devlet memurlarının ve aydınların ilerici temsilcilerinin devrimci eylemleriyle

birleşecektir. Örgütsel bakımdan, savaşa katılmış ve yararlıklar göstermiş emekçilerin yaratıcı aktifliğini geliştirmenin, gerekli eylem uyumu örnekleri vermenin, öncü devrimci güçlerin politik ve giderek (birçok sorunla ilgili olarak) ideolojik görüşlerinde başlayan yakınlaşma sürecini gerçekleştirmede yapaylığa düşmekten ve acelecilikten kaçınmanın büyük önemi vardır. Şüphesiz ki, Komünist Partisi açık ve engelsiz çalışabilseydi, komünistlerin bu bağlaşımayı gerçekleştirmeye yolundaki yapıcı çabalar çok daha etkili olabilirdi.

Bizim için, öncünün, başta yürüyen devrimci güçlerin, yapıcı ödevleri yerine getirme çalışmalarına, bunların gerçekleşmesinde objektif yararları olan, fakat sosyalist gelişme yolunun seçilmesini desteklemeyen diğer sosyal grupları da anti-emperyalist savaşa çekmeleri son derece önemlidir. Devrimci hareket, sayıca epey büyük ve eskisi gibi politik bakımdan gayet önemli orta tabakalarla (küçük ve orta halli köylüler, esnaflar ve tüccarlar, serbest meslek sahipleri), aynı zaman da işverenler ve sanayiciler arasında memleketin ekonomki ve sosyal kanunlarına saygı gösterenlerle ilişkilerinde doğru bir hareket hattı izlemelidir. Bizce ulusal-demokratik devrim hedeflerinden vazgeçilmeden, yurtsever duygu ve düşünceli, fakat kapitalist yolun ekonomik durgunluğa ve bağımlı duruma düşmeye yol açtığını anlamıyacak kadar saf bazı burjuva demokratlarıyla de ortak bir ortam ve dil bulma çabası gösterilebilir. Bu ortam da, gerçekleştirilmesinde sözü geçen tabakaların ayrı ayrı ölçülerde yarar gördükleri yapıcı bir program olabilir. Devrimci hareket onların yasal isteklerini ve haklarını saygıyla karşılamalı, anti-emperyalist cephenin hedeflerini belirlerken bunları dikkate almalıdır. Emperyalizmin ve gericiğin, bu tabakalar bakımından büyük bir özenle hazırladığı ve anti-emperyalist kazanımları elbirliğiyle yoketmek üzere, devrimi geriletme üzere, bunların belirli güçlerini kendinden yana çekmeyi amaçladığı plânlarını gerçekleştirmesine ancak bu suretle engel olunabilir.

Yukarıda saydığımız ödevler, ancak fikir ve güçbirliği olursa, başarıyla gerçekleştirilebilir. Alınan tedbirler ve bu arada kurtuluş savaşımızın yirminci yıldönümü münasebetiyle alınabilecek olan tedbirler bu ödevlerin yerine getirilmesi için elverişli bir atmosfer yaratabilir.

Birincisi, yurtsever, ilerici ve demokratik akımlarca, ulusal menfaatlerin, hedeflerde birliğin birinci plâna alınmasına, ikinci dereceli çelişkileri, geçmişin kalıtımı olan sübjektif karakterli güçlükleri yenmelerine yardım edebilmek üzere, bütün anti-emperyalist güçler arasında bir ulusal barış havası yaratılması yönünde ileri adımlar atılabilir. Ve bu cümleden olarak, her şeyden önce, halkımızın beklediği iki adım atılmalı, yani genel ve tam af çıkarılmalı, anti-emperyalistleri hedef tutan bütün kovuşturmalara son verilmelidir.

İkincisi, geniş yurtsever çevreleri devrimci eyleme çekebilecek ve bunu

geçiş biçimlerinde, hiç bir zorlamasız sağlayabilecek açık bir tekcephenin elinden geldiğince süratle kurulmasına yardım maksadiyle, bir anti-emperyalist eylem yasasının hazırlanması genel istektir. Bu yasa, etrafında geniş yığınların birleştirileceği hedefleri saptayabilir. Bu hedefleri artık formüle etmiş bulunan, amma yığınlarca yeter kadar bilinmeyen çeşitli resmi belgeler de bu yasaya kaynak ve dayanak olabilir.

Böyle bir eylembirliği plâformu (geniş yurtsever çevrelerin edindikleri deneyin koordine biçimi simgesi olarak), gereken açıklama çalışmalarına ve halkın seferber edilmesine büyük ölçüde yardım edecek, onun dikkatinin olgunlaşmış problemlerimiz üzerinde yoğunlaştırılmasını sağlayacak, emperyalizme karşı savaşa katılanların savaş yeteneğinin artırılmasına katkıda bulunacaktır. Bu bir yandan da, ikinci dereceli problemlerin, yani şimdi birinci plâna alınmaları temel ödevlerin yerine getirilmesine engel olabilecek problemlerin çözümünün daha sonraya bırakılmasına olanak verecektir.

Emperyalizmin ve gericiliğin komploları, baskıları, devrimimizi karalama ve gözden düşürme denemeleri uydurma bir tehlike değildir. Bundan ötürü, yukarıda sözünü ettiğimiz iki adım, bütünüyle devrim hareketimizde düzeyin ve savaş yeteneğinin yükselmekte olduğunu kanıtlayabilir. Bu iki adım, Cezayir Devrimi'nin, eskisi gibi, 1 Kasım 1954'ten itibaren ilerlemesini ve nice sınavlara dayanmasını sağlayan olanaklara sahip bulunduğunu tekrar ortaya koyabilir.

Bizim devrimimiz de dünya devrim hareketinin desteğiyle güçlüdür ve onun ayrılmaz bir parçasıdır. Bugün bu hareket yenilmez bir güç haline gelmiş bulunmaktadır.

Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler

Viyetnam Emekçiler Partisi

Viyetnam Emekçiler Partisi (VEP), 1930 yılı Şubatında, başlarında Ho Şi Min'in bulunduğu Viyetnam komünistleri tarafından kurulan ve Komünist Enternasyonali'ne girmeyi kararlaştıran Viyetnam Komünist Partisi'nin devamıdır. Aynı yıl içinde parti Çin Hindi Komünist Partisi (ÇHKP) adını aldı, 1931 yılı Nisanında Komintern'in bir seksiyonu olarak resmen tanındı. Bu parti, Viyetnam halkının Fransız sömürgecilerinden ve Japon faşist işgalcilerinden kurtuluşu uğrunda yürütülen savaşını yönetiyordu. 1945 yılında ÇHKP Ağustos Devrimi'nin üstün gelmesini sağladı. Bu devrim emperyalizmin sömürgecilik sistemine, en zayıf olduğu sektörlerden birinde ciddi bir darbe oldu ve bu sistemin yıkılmasına büyük ölçüde katkıda bulundu. Aynı yılın 2 Şubat günü Viyetnam Demokratik Cumhuriyeti (VDC) ilân edildi. ÇHKP Viyetnam halkının Fransız sömürgecilerine, ABD saldırgan ve işgalcilerine karşı yürüttüğü direniş savaşının (1946–1954) başına geçti. Ve 1951 yılında yapılan İkinci Kongresinde ÇHKP ad değiştirerek Viyetnam Emekçiler Partisi oldu. Şanlı Dien Bien Fu zaferiyle sonuçlanan direniş savaşından sonra, parti, VDC emekçilerinin ve halkının toprak devrimini tamamlama ve sosyalist devrim safhasına geçme savaşını yönetti. Kuzey Viyetnam'da VEP'nin yönetmenliği altında şehirlerde ve köylerde gerçekleştirilen geniş dönüşümler sonucu olarak, yeni sosyalist ilişkiler yaratıldı ve geliştirildi. Viyetnam halkı memleketi sosyalist temeller üzerinde sanayileştirme plânlarını gerçekleştirerek sanayi in geliştirilmesinde önemli başarılar elde etti. Köy ekonomisinde de önemli değişiklikler yapıldı.

VEP Üçüncü Kongresi (Eylül 1960) yeni Parti Tüzüğü kabul etti ve genel siyaset hattını belirledi. Bu genel siyaset hattı, bütün halkın yekpâre birliğinin güçlendirilmesini, sağlam ve sürekli barış için yorulmaksızın savaşılmasını, Kuzey Viyetnam'da sosyalist devrimin süratle geliştirilmesini, Güney Viyetnam'da ulusal demokratik halk devriminin geliştirilmesini, memleketin bağımsızlık ve demokrasi temeli üzerinde birleştirilmesini, barışçı, tek, bağımsız, demokratik Viyetnam'ın, gitgide kalkınıp yükselen bir Viyetnam'ın kurulmasını, Güney-Doğu Asya'da ve bütün yeryüzünde sosyalist sistemin güçlendirilmesine ve barışın korunmasına önemli bir katkıda bulunulmasını hedef tutuyordu. ABD'nin Viyetnam halkına karşı girdiği emperyalist saldırı boyunca, VEP, sosyalist kazanımların savunulması için, emperyalist saldırının püskürtülmesi ve ulusal kurtuluş savaşı için bütün halkı seferber etti.

1970 yılında partinin 1 milyon 100 bin üyesi vardı.

Partinin en yüksek organı kongredir. Partinin günlük eylemini Merkez Komitesi yönetir. Politik Büro ve Sekreterlik MK tarafından seçilir.

Partinin merkez basın organları, «Nhan Dan» («Halk») günlük gazetesi ve «Hoc tap» («Eğitim») aylık dergisidir. Bütün il ve bölgelerde yerel parti örgütleri düzenli olarak kendi gazete ve dergilerini çıkarmaktadırlar.

İsviçre Emek Partisi (İEP)

Parti tek tek kantonlarda İşçi Partisi ve Halk Partisi olarak da anılır. 14–15 Ekim 1944'te, İsviçre Komünist Partisi ile İsviçre Sosyalist Federasyonu'nun (hükümetçe 1937–1940 yılları döneminde yasak edilmişlerdi) birleşmeleri sonucu olarak kuruldu. Ve böylece İsviçre Komünist Partisi'nin (kuruluşu 1921) devamı oldu. Partinin bileşimi işçilerden, hizmetlilerden, köylülerden ve Marksizm-Leninizmi benimsiyen emekçi aydın temsilcilerinden oluşuyor. Son yıllarda sendika birlikleri içinde partinin etkisi yavaş yavaş artıyor. Birçok kantonda İEB'in yönetmenliği altında gençlik örgütleri eylem gösteriyor. Bunlar 7–8 Aralık 1974'te yapılan Kongre'de birleşerek İsviçre çapında bir örgüt meydana getirdiler.

1971 yılında yapılan İEP Konferansı, demokratik santralizm prensipine dayanan Parti Tüzüğü'nü ve ayrıca Parti Programı'nı kabul etti. Program, memlekette halk yığınlarının ve her şeyden önce işçi hareketinin geliştirilerek ve silâha başvurmada gerçekleştirme olanağı gözetilerek, sosyalist toplumun kurulmasını hedef tutuyor. Programda, ayrıca, burjuvazinin anti-sovyetizmi ve anti-komünizmi başlıca silâh edindiği ve hangi biçime girerlerse girsinler, bunlara karşı her ahvalde savaş yürütülmesi gerektiği belirtiliyor.

İEP, emekçilerin önemli günlük isteklerinin gerçekleştirilmesi için, işçi ücretlerinin ve emekli aylıklarının artırılması için, fiyat yükselişlerinin önlenmesi için, gerçek sosyal yasallık için, yabancı işçilere gerçek haklar tanınması için savaşıyor. Parti, fiyatlar, yatırımlar ve kazançlar üzerinde bir kontrol sistemi kurulması, büyük sanayiın birçok kollarının millileştirilmesini istediğini ileri sürüyor. Parti, Cenevre ve Vaud kantonlarında İsviçre Sosyal-Demokrat Partisi'yle (ISDP) temas kurmuş bulunuyor.

İEP dış politika alanında olanca dikkatini silâhlanma yarışına karşı ve barış uğrunda savaş üzerinde, İsviçre'nin gerçekten tarafsızlığını koruma sorunu üzerinde yoğunlaştırıyor. Parti, Avrupa güvenliği için ve memleketin kapitalist devletler arasındaki kapalı gruplaşmaların dışında kalması için savaşıyor, emperyalist saldırıya ve sömürgecilığe karşı savaşmakta olan halkları destekleme yönünde eylemler örgütlemeye çalışıyor.

İEP sosyalist ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi için savaşıyor, uluslararası

komünist ve işçi hareketinin sıkı birlik ve topluluğunun güçlendirilmesi için çaba gösteriyor.

1971 seçimlerinde IEP ayların $\frac{0}{0}$ 2,7'sini kazandı. Altı kantonda gösterdiği 24 aday arasından 5 milletvekili çıkarabildi. Kantonların çoğunda parti etkili bir güçtür. Örneğin, 1971 seçimlerinde Bazel kantonunda parti $\frac{0}{0}$ 6,5, Vaud kantonunda $\frac{0}{0}$ 11,5 oranında oy aldı. Neuchatel'de ve Cenevre'de seçmenlerin sırasıyle $\frac{0}{0}$ 13 ve $\frac{0}{0}$ 21'i IEP'ye oy verdiler.

IEP kuruluş bakımından bölgesel-üretimsel prensipe dayanır. Bölgesel ve üretimsel taban örgütleri yerel seksiyonlara bağlıdırlar. Yerel seksiyonlar da kanton seksiyonlarını oluştururlar. En büyük parti örgütleri Cenevre, Vaud, Neuchatel, Zürih, Bazel ve Tesin kantonlarındadır Partinin en yüksek organı dört yılda bir toplanan kongre'dir. Kongre Merkez Komitesi'ni ve Merkez Kontrol Komisyonu'nu seçer. Merkez Komitesi plenumu (genel kurulu) MK Politik Bürosu'nu ve günlük işlerin yürütümü için de Politik Büro üyeleri arasından MK Sekreterlik'ini seçer.

IEP Fransızca olarak «Voix Ouvriere» («İşçinin sesi») günlük gazetesini ve Almanca olarak «Vorwärts» («İleri»), İtalyanca olarak «Il Lavoratore» («İşçi») haftalık gazetelerini çıkarmaktadır.

Honduras Komünist Partisi (HKP)

Parti 10 Nisan 1954'te Birinci Ulusal Konferans'ta kuruldu. Hemen arkasından, Mayıs ayında da, muz çiftliklerinde memleket tarihinin en büyük işçi çıkışı olan ve işçi hareketinin gelişmesinde önemli bir aşamayı belirliyen grev yapıldı.

Partinin taban örgütleri (hücreler), en az üç komünistten oluşmak üzere bölgesel-üretimsel bölünüş prensipine dayanılarak kurulur.

Kongreler arasında partinin bütün işlerini Merkez Kamitesi yönetir. Merkez Komitesi, Politik Komisyon'u, Sekreterlik'i ve merkezsiz yönetimin diğer yürütme organlarını seçer. Ayrıca bölgeler ve belediyeler çapında çalışan komiteler de vardır.

HKP şimdiye kadar iki kongre yapabildi. Birinci Kongre (Nisan 1958), uluslararası durum, iç politik durum sorunlarını görüştü, HKP Program ve Tüzük'ünü kabul etti, parti yönetim organlarını seçti. İkinci Kongre (Nisan 1972), politik tezleri onayladı, HKP'nin Marksizm-Leninizme ve proletarya enternasyonalizmine bağlılığını belirtti, yeni Program ve Tüzük'ü kabul etti. Kongre, anti-emperyalist, ulusal demokratik devrimin ve toprak devriminin gerçekleştirilmesi için, Amerikan emperyalizminin egemenliğine, burjuva gerici çevrelerine ve büyük çiftlikçilere karşı savaşın ana sorunlarını belirledi.

Parti, kuruluşundan beri 15 MK Plenumu yaptı.

1960 yılında, daha sonra 1965–1967 yıllarında, partide, ideolojik sorunlar üzerindeki görüş ayrılıklarından doğan çetin bir grup mücadelesi yürütüldü ve bu mücadele HKP'nin Marksist-Leninist politik hattının üstün gelmesiyle sonuçlandı.

1969 yılından beri (Honduras ile Salvador arasındaki askersel çatışmadan sonra) HKP yarı-legal çalışıyor.

4 Aralık 1972'de burjuva-reformist hükümetinin iktidara gelmesinden sonraki yeni politik koşullar içinde, parti fabrikalarda ve sendikalar çevresinde etkisini artırdı ve daha büyük sayıda işçi kazanarak saflarını güçlendirdi. HKP'nin yirminci kuruluş yıldönümü münasebetiyle örgütlenen emek yarışlarıyla ilgili örgütsel çalışma plânının başarıyla yerine getirilmesi sonucu olarak, partinin üye sayısı iki misli arttı.

Parti üyelerinin teorik ve politik eğitimiyle bölge komitelerine bağlı özel okullar uğraşiyor. Halen HKP MK'ne bağlı bir Merkez Parti Okulu kuruluyor.

Parti merkez organı «Vanguardia Revolucionaria» haftalık gazetesidir. Gazete legal olarak çıkmaktadır. Merkez Komitesinin teorik, politik ve enformasyon organı olan «Trabajo» dergisi de iki ayda bir yayımlanmaktadır.

BİLDİRİ

İzmir bölgesinde genel uyarı grevi, işçi sınıfının büyük bir başarıdır. Bu grevi, işçiler, sendikacılar elbirliği ile örgütlediler, elbirliği ile uyguladılar, elbirliği ile başarıya ulaştırdılar.

Bütün fabrika, işletme ve bürolarda kurulan Grev Komiteleri, büyük çıkışın örgütsel omurgası oldu. Bu komiteleri değişik sendikalara bağlı işçiler, sendikacılar oluşturdular. Grevde disiplin, dayanışma, kenetlenme bununla sağlandı. Böylesi örgütlü direnişlerdir ki, Demirellerin, büyük patronların, en gerici, en azılı işbirlikçi çevrelerin, polisi, silahlı kuvvetleri, faşist komandoları işçilerin üzerine sürme korkutmaları gerçekleşemedi. Maocuların, bozguncuların provokasyonları sökmedi.

İzmir grevi, emperyalizme, NATO'daki egemen çevrelere, işbirlikçi burjuvaziye, büyük toprak ağalarına, aşırı gerici, faşist politikacılardan oluşan hükümete karşı savaşta, işçi sınıfının, bütün ulusal demokratik, ilerici güçlerin birliğini sağlama yolunda ileri bir adımdır. Devrimci gençliğin, öğrencilerin Ankara'da yürüyüşü, polis barikatlarını aşması, Trabzon, İstanbul ve yurdun birçok yerlerinde, faşist komandalara karşı başarı ile savaşması, işçi sınıfının bu gibi güçlü direnişleri ile örülerek geliyor.

Ordu içindeki yurtsever subaylar, erler işçi sınıfının bu savaşını yakından izliyor, bundan gereken dersleri çıkarıyor, bu savaşa zaman zaman katılıyor.

İşçi sınıfının İzmir bölgesindeki bu grevi, halkımızın emperyalizme, yerli ortaklarına karşı genel savaşının bir halkasıdır. Bu savaşı körletmek, amacından şaşkırtmak çabasıyla, hükümet, topraklarımızdaki Amerikan saldırı üsleri konusunda, konuşma açmak lâflarını ortalığa saldı. Oysa Demirel, Brüksel NATO tepe toplantısında, NATO'daki en saldırgan, en harpçi, barış düşmanı çevrelerin sözcülüğünü yaptı. Akdeniz'de, Egedenizde NATO manevralarına kusursuz katıldı. NATO'nun barış, güvenlik ve insanlık için en tehlikeli organlarından biri olan Nükleer Plânlama Komitesi'nin çalışmalarına katıldı. Soğuk harbi körükleme politikasına körü körüne koşulmuş gidiyor. Öte yandan ardı gelmeyen sıkıyönetimlerle orduyu, polisi, faşist komandoları halkın üzerine sürmeyi kendisine ana politika yapmıştır.

Böylesi bir durumda işçi sınıfının savaşına katılmamak, kenara çekilmek, küçük hesaplarla pasif kalmak işçi sınıfının, halkımızın büyük savaşına birşey kazandırmaz. Tersine bu savaş baltalar.

İzmir grevi bir uyarıydı. Bunun arkası gelecektir. İşçi sınıfının kararı, istekleri yerine getirilmezse yurt ölçüsünde genel greve gitmektir. Enflasyonu durdurmak, pahalılığı önlemek, lokavtları yasaklamak, sendikal haklara yapılan saldırıları durdurmak, bütün emekçilere, memurlara, teknik elemanlara, öğretmenlere sendika kurma hakkını tanıma, göçleri durduracak köklü tedbirler almak gibi somut günlük istemler kısa zamanda yerine getirilmezse işçi sınıfı yurt ölçüsünde genel grevi uygulayacaktır. İşçi sınıfının sendikal, politik birliği bundan ötürü zorunluktur.

Türkiye Komünist Partisi, işçi sınıfının, halkımızın sömürüye, emperyalizme, yerli ortaklarına karşı savaşını vargücü ile destekliyor, destekliyecektir. TKP işbirlikçi hükümeti halkın başından atmak, işçi sınıfının katılımıyla ileri, demokratik bir hükümeti işbaşına getirmek için savaşını sürdürecektir.

17 Haziran 1975

TKP Merkez Komitesi

Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İngiliz Komünist Partisi Merkez Komitesi organı «Morning Star» gazetesine demeci

1. Soru: Ecevit hükümetinin düşmesinden bu yana Türkiye'deki gelişmeler konusunda Britanya'lı okurlara birşeyler söyleyebilir misiniz?

Yanıt: Emperyalist bloklara bağlandıktan bu yana Türkiye, derin ekonomik, politik ve sosyal bunalımlar içindedir. Ecevit hükümetinin çekilmesinden sonra, bu bunalım yeni boyutlar aldı. Türkiye'yi emperyalist bloklara, NATO'lara, SENTO'lara bağlayan aşırı gerici ve faşizan güçler, parlamentoda bir araya geldiler. Am hükümeti ele alacak çoğunlukta değillerdi. Bu çoğunluğu sağlamak için Mecliste «saylav pazarı» kurdular. Bazı gerici sayısları satın aldılar. Böylece ucu ucuna bir oy dengesi ile ortak Demirel hükümetini kurdular. Bu ortaklık Adalet Partisi'nden, Milli Selâmet Partisi'nden, Cumhuriyetçi Güven Partisi'nden ve Milliyetçi Hareket Partisi'nden oluşturuldu.

Adalet Partisi'nin başkanı ve başbakan Demirel, Amerikan Morrison kumpanyasının Türkiye'deki eski temsilcisidir. Genellikle Vaşington'un, Beyaz Saray'ın, CIA'nın en güvenilir adamıdır.

Milli Selâmet Partisi'nin başkanı ve başbakan yardımcısı Erbakan, eski imparatorluk döküntüleri ile, uluslararası gericilikle bağlıdır.

Cumhuriyetçi Güven Partisi başkanı ve başbakan yardımcısı Feyzioğlu, büyük toprak ağaları ve bankalarla bağlıdır.

Milli Hareket Partisi başkanı ve başbakan yardımcısı Türkeş, Nasyonal Sosyalizme bağlı ve eskiden Göbels'in ajanı olarak tanınmıştır.

İşte böylesi bir ortak hükümet kuruldu. Bu politikacılar Komünist Partisi'nin ve bütün ilerici yurtsever güçlerin bu arada CHP'nin de istediği genel seçimlerden kaçıyorlar. Komünistlere ve öteki bütün ilerici, yurtsever güçlere karşı faşist komando saldırıları ile ordunun başını tutan militarist klikle bütünleşerek hükümette kalmayı tasarlıyorlar.

2. Soru: Ankara'dan verilen resmi rakamlar Türkiye'de 3 milyon kişinin işsiz olduğunu gösteriyor. Türkiye ekonomisine egemen olan yabancı tekelilerin, yaşama düzeylerine yaptığı hücumlara emekçi halk nasıl cevap verdi? Bu konuda hareketin istemleri nelerdir?

Yanıt: Resmi makamların işsizlik üzerine verdikleri rakam büyük kentlerde bulunan işsizlik hakkındadır. Bir de köylerdeki gizli işsizlik vardır.

Yine resmi rakamlara göre gizli işsizlerin, yani yılın birkaç ayında çalışanların sayısı 9–10 milyondur.

Bu durum, gerici çevrelerin, yerli, yabancı büyük tekellerin politikası, egemenliği geniş emekçi yığınlarını iç ve dış göçlere zorluyor. Her yıl 400 bin kadar köy emekçisi büyük kentlere, oradan da bir çoğu yabancı ülkelere akıyor. İngiltere de dahil, Batı Avrupa ülkelerinde bugün horan-taları ile birlikte 1 milyondan fazla Türkiyeli işçi vardır.

Türkiye ekonomisine kapitalist ülkeler tekelleri egemendir. Bir örnek: Türkiye'nin en büyük holdinglerinden biri olan Koç Holding kapitalist ülkelerdeki 34 tekel ile bağlıdır. Bunların 16'sının merkezi Birleşik Amerika'dadır. Geri kalanların merkezi İngiltere'de, Batı Almanya'da, Fransa'da, İtalya'da ve öteki kapitalist ülkelerdedir.

Bu yerli yabancı tekeller Türkiye'deki enflasyonun, pahalılığın, aşırı sö-mürü düzeninin, bunalımın kökenidir.

İşçi sınıfı, halk böylesi bir düzene karşı savaşıyor. İşçi sınıfının grevleri, gösterileri sürekli. Türkiye Komünist Partisi bu direnişi örgütlemek, bütün devrimci, ilerici yurtsever güçleri emperyalizme ve işbirlikçilere karşı eylem birliğini, ulusal demokratik bir cephe, demokratik bir hükümetin kurulmasını sağlamak için çaba harcıyor.

Bazı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de faşist yöntemler, saldırılar uygulanıyor. Bu saldırıları uygulayanlar emperyalizme bağlı en gerici çevrelerdir. TKP, bu tehlikeye karşı bütün demokratik, anti-faşist güçleri örgütlemeyi günün başta gelen politik amaçlarından biri sayıyor.

3. Soru: Bu sırada Türkiye Komünist Partisi yasaklanmış durumdadır. Partinin bunalımı çözmek için ileri sürdüğü sorunlar nelerdir?

Yanıt: Türkiye Komünist Partisi 1920'de kurulmuş, 1922'de yasaklanmış-tır. Parti, Ulusal Kurtuluş Savaşında aktif rol oynamıştır. O günden bu yana savaşını sürdürmektedir. Komünistlere karşı ağır ve kanlı terör sü-reklidir.

Partinin yeni Program ve Tüzüğü bütün örgütlerde tartışıldı. Esasları onaylandı. İleri sürülen önerilerin önemli bir kısmı Program ve Tüzük tasarılarına alındı. Bağımsız, emperyalizmin, büyük burjuvazinin bütün etkilerinden arınmış bir Türkiye, ileri demokratik bir düzen için savaş Programının başlıca amacıdır.

4. Soru: Türk ordusu Kıbrıs'a müdahale ederek Ada'nın üçte birini işgal etti. Türkiye'de sağcılar Kıbrıs bunalımını şövenist duyguları körük-lemek için kullandılar. Bu konuda Partinizin tutumu nedir?

Yanıt: Türkiye Komünist Partisinin Kıbrıs konusundaki tutumu açıktır. TKP, Kıbrıs'ın bağımsızlığından, toprak bütünlüğünden, emperyalizmin üs-

lerinden, bütün etkilerinden arınmasından, bütün yabancı silâhlı kuvvetlerin, bu arada Türk ordusunun Kıbrıs'tan çekilmesinden yanadır.

Burjuvazi orduyu Kıbrıs'a sürmekle amaçladığı hedeflere ulaşamadı. Körüklediği şovenizm dalgası ile halk yığınlarını esas hedeflerinden şaşırtmadı.

Silâhlı kuvvetlerde anti-emperyalist, demokratik bir akım vardır. Son günlerde direnişlerinden ötürü 3 binden fazla assubay tutuklandı, yargılanıyor. Silâhlı kuvvetlerin başını militarist klik tutuyor. TKP militarist kliğe, işbirlikçi burjuvaziye karşı yurtsever komutanları ulusal, demokratik, anti-emperyalist cephede örgütlemeye çalışıyor.

Faşizm ve Neo-faşizm (3)

A. Saydan

Bundan önceki yazılarımızda (Bak. «Yeni Çağ», Sayı 4–5, 1975) Türkiye’de neo-faşizmin genel nitelikleri üzerinde durduk, bunların tahlilini yapmaya çalıştık. Bu yazımızda daha fazla neo-faşist yöntemlere, genellikle anti-demokratik davranışlara, bu davranışların kökenleri olan emperyalizme ve işbirlikçiliğe karşı savaşılan güçlerin durumunu ele almak istiyoruz. Fakat geçen yazılarımızdan bu yana Türkiye’de yeni yeni faşist saldırılar tertiplendi. (Gerede, Diyarbakır saldırıları gibi). Yazımızın özüne girmeden bir nebze bu olaylar üzerinde durmak istiyoruz.

Hükümeti oluşturan parti yöneticilerinin Demirel, Erbakan, Türkeş, Feyzioğlu gruplarının Gerede ve Diyarbakır’da halka karşı kanlı saldırıları neo-faşizmin tırmanma sürecindeki halkalarındadır. Bu saldırılar, bundan önce de bahsettiğimiz sermaye birikiminin sağladığı ekonomik nedenlerle oluşan burjuvazideki ayrışmaların kanlı ve çok tehlikeli bir biçimde açığa vurulmasından başka bir şey değildir.

Türkiye’de neo-faşizmin dayandığı başlıca temel emperyalizmin hegemonyasıdır. İşbirlikçi burjuvazi emperyalizmin bu hegemonyasına dayanarak neo-faşist yöntemleri dayatmak ve daha açık, çıplak bir faşizme tırmanmak olanaklarını buluyor. Bütün devrimcilere, en başta Türkiye Komünist Partisine karşı başlayan bu terör klasik yolunu izliyerek burjuvazinin ilerici kanadını da kapsamıştır. Erzincan, Malatya, Adıyaman, Tokat, Gerede, Diyarbakır olayları burjuvazinin iki kanadı arasındaki ekonomik, politik hegemonya yarışının bu çatışmaları gittikçe kanlı bir nitelik kazanıyor. Neo-faşist yöntemleri yürüten işbirlikçi çevreler, ordu, polis, jandarma, idare mekanizması içinde yerleşmeye, çatışma süreci içinde burjuvazinin anayasasını ortadan kaldırmaya, emekçi halkın demokratik haklarını çiğnemeye çalışıyorlar. Bu gelişmede Komünist Partisine konan yasal, yasal sistemimizde mevcut 141, 142 gibi faşist kanun maddelerinin ve genellikle yasal sistemimizin faşist yapısının etkisi büyüktür. Unutmamak gerek ki, gerici burjuvazi yalnız Ceza Kanunu’nu değil, yasal sistemimizin ana ilkelerini faşist İtalya’dan, nazi Almanya’sından, kapitalist ülkelerdeki gerici yasaların, kapitalist büyük mülkiyet sistemini halk yığınlarına dayatan ilkelerinden almıştır. Türkiye’deki emperyalizmin hegemonyası, işbirlikçi burjuvazi, aşırı gerici militarist çevreler yasal sistemimizin bu tutucu ve faşizan yapısından da hegemonyalarını sürdürmek, faşist saldırıları yoğunlaştırmak için geniş ölçüde yararlanıyorlar. Anti-komünizm, bildiğimiz gibi faşizmin de, neo-faşizmin de yapışık kardeşidir. İşte bu anti-komünizm yasal sistemimizin yapısında kendisine geniş

olanaklar buluyor. Bütün halkın demokratik haklarını çiğnemek için bu olanaklardan yararlanıyor.

Demek oluyor ki, Türkiye’de neo-faşizmin görüntü ve dayanaklarından biri de yasal sistemin yapısındadır.

Bugün burjuvazinin ilerici kolu bu durumu görmüş, TKP’nin eskiden beri ileri sürdüğü yasaların demokratlaştırılması sorununu ortaya koyduğu gibi anti-komünizmin toplum hayatını zehirlediğini de farketmeye başlamıştır. CHP Genel Başkanı Ecevit’in İstanbul Taksim mitinginde hükümet çevrelerinin uyguladığı anti-komünizmin ulusal çıkarlarımıza karşı olduğunu belirtmesi, burjuvazinin ilerici kolundaki bu gelişmeyi gösteriyor.

Türkiye’de neo-faşizmin dayanak ve kökenlerinden biri de büyük burjuvazinin egemenliğini yürütmek için azınlıklara karşı şovenist hisleri kışkırtmasıdır. Bilindiği gibi Türkiye’de azınlıklar çoktur. Fakat en büyük azınlığı Kürt halkı teşkil etmektedir. Türkiye’de neo-faşizmin elebaşlarından Türkeş, partisinin son kongresinde Laz, Kürt, Arap azınlıklarına karşı ağır hareketlerde bulunarak saldırdı. Bu şahsın Diyarbakır gezisi bundan ötürü gerek Türk, gerekse Kürt emekçilerine karşı geniş bir kışkırtma niteliğini aldı. Faşist komandolarla polis, Türk ve Kürt emekçilerine karşı kanlı bir terör, baskı ve işkence yöntemlerini uyguladı.

Ne var ki, Diyarbakır’da genellikle hükümetin, özellikle Türkeş grubunun saldırısı yenilgiyle sonuçlandı. Türk ve Kürt emekçiler elele polis, komandoların saldırısını püskürttüler. Ordu birlikleri, Türk ve Kürt emekçileriyle birlikte hükümetin tertiplediği kışkırtmaya, faşist saldırganlara karşı cephe aldı. Türkeş, Diyarbakır’da konuşturulmadı, ikinci defa geldiğinde şehre sokulmadı.

Böylece neo-faşizme karşı savaşan güçlerin durumuna geldik. 16 Haziran günü yapılan İzmir genel uyarı grevi, işçi sınıfının sınıf savaşında uzun yıllardan beri sağladığı birikimlerin yeni bir aşamaya ulaşmasının doğrulanmasıdır. Bugün artık Türkiye işçi sınıfı hem ekonomik, hem politik nedenlerle bir genel grev örgütleyecek ve uygulayacak güçtedir, düzeydedir. İzmir uyarı grevi, hükümetin, hükümete bağlı çıkar çevrelerinin, genellikle yerli-yabancı büyük sermayenin egemenliğine karşı tertiplenen memleket ölçüsünde genel bir grevin ilk adımıydı. İzmir ili ölçüsünde de bir genel grevdi. Bu genel uyarı grevini tertiplemek için 600 kadar işyerinde grev komiteleri kuruldu. Bu grev komitelerine değişik sendikalara bağlı işçiler ve memurlar katıldı. Grev tam bir disiplinle ve başarıyla uygulandı. İşçiler lokavtın yasaklanmasını, sendikal haklara yapılan saldırıların durdurulmasını, memurlara grev hakkının tanınmasını, pahalılığın, enflasyonun durdurulmasını istiyorlardı. Hükümet, büyük patronlar ve onların temsilcileri Narin, Ertan, Sabancı gibi holdingçiler bu istekleri yerine getirmek şöyle dursun hükümetten işçilere, sendikacılara ve na-

muslu idare adamlarına karşı sert tedbirler alınmasını istediler. İzmir Valisi ve Emniyet Müdürü görevlerinden alındı. 150 işçi ve sendikacı mahkemeye verildi. İşçilerin iki gündeliklerinin kesilmesi kararlaştırıldı. Burada neo-faşizmin niteliklerinden biri olan büyük patronların idare mekanizmasını ve hükümeti ellerine aldıklarını gördüğümüz gibi, işçi sınıfının da patron-hükümet ortaklığına karşı devrimci direnişini de görüyoruz. Bu durumda Türkiye ölçüsünde bir genel grevin örgütlenmesi gündemde kalıyor.

Yukarda da belirttiğimiz gibi İzmir genel uyarı grevi, işbirlikçi burjuvazinin, emperyalizmin Türkiye'deki ortaklarının iktidarına, dolayısıyla de emperyalizme karşı yönelen bir eylemdir. Bu eylem köy emekçi yığınlarının, genellikle köylülüğün büyük burjuvazinin hükümetine karşı savaşına yeni bir güç kattığı gibi, orta tabakaların, burjuvazinin ilerici kolunun büyük tekeller iktidarına karşı savaşını cesaretlendirmiştir. Bu niteliğiyle İzmir genel uyarı grevi, sanayi işçileriyle köy emekçileri arasındaki bağlaşıklıkla da yeni bir hız verdi.

İşçi sınıfı gibi bütün emekçiler, bu arada köy emekçileri de işçi sınıfının büyük gücünü ve öncü niteliğini İzmir uyarı grevinde gördüler. İzmir'de yaşam durdu. Hastahaneler, itfaiye hariç bütün işyerleri, üretim ve hizmetler durdu. Emekçiler gördüler ki, toplumun lokomotif, yaratıcı ve dinamik gücü işçi sınıfıdır. Ne sermayeciler paralarıyla, ne de hükümetin polisi silâhı, coplarıyla, ne de komandolar kanlı plânlarıyla bir tek fabrikanın bir tek manivelasını yerinden oynatabildiler.

İşçi sınıfının bu disiplinli ve örgütlü eylemine karşı ne hükümetin polisi, ne de komandoları, ne Maocu provokatörler saldırıda bulunmak, kışkırtma yapmak cesaretini kendilerinde gördüler. Son ayların Doğu ve Güney-Doğu Anadolu olayları, bu olaylar sırasında faşist saldırılara karşı oluşan işçi-köylü bağlaşıklık devrim sürecinde önemli bir kazanımdır. Fakat köylülük, köy emekçilerinde demokratik bir toprak reformu istemi etrafında beliren savaş, büyük sermayenin iktidarına karşı demokratik ve devrimci bir nitelik kazanmıştır.

Devrimci gençlerin, özellikle emekçi gençliğin, aydınların faşist komandolara karşı kan dökerek savaşması, Anadolu'nun uzak bölgelerinde yeni devrimci ve anti-faşist, anti-emperyalist mayalanmanın bir hayli geliştiğini gösteriyor. Diyarbakır'ın ve Urfa'nın, Erzincan ve Tokat'ın duvarlarında ve yığınların taşıdıkları pankartlarda «Kahrolsun faşizm!», «Kahrolsun emperyalizm!», «Bağımsız Türkiye!» sloganlarının yaygın şekilde görünmesi hem işçi-köylü bağlaşıklığının, hem de köy emekçilerinin devrimci eylemlerinin güçlenmesinin belirtileridir.

Genel hatlarıyla faşist yöntemlere, neo-faşizme, işbirlikçi hükümete ve büyük sermaye çevrelerine karşı direnen güçler bunlardır.

Sorun bugün bu güçler arasında bir eylem birliğinin, dayanışma ve güç birliğinin biçimlenmesi düzeyine ulaşmıştır. Emekçi yığınlarında, grevlerde, gösterilerde, faşizme karşı verilen mücadelede değişik akımlara bağlı emekçiler arasında eylem birliği ortak düşmana karşı kan dökerek gerçekleşmiştir. İzmir grevinde olduğu gibi, faşizme karşı Diyarbakır direnişinde ve buna benzer daha birçok savaş meydanlarında komünistler, sosyalistler, Atatürkçüler, devrimci aydın ve subaylar, CHP'liler dilsik temasına geçmiş, aralarında bir dayanışma kurmuş, anti-faşist, anti-emperyalist bir eylem programının temellerini atmışlardır. Bu Türkiye düzeyinde yeni bir gelişme ve devrimci bir kazanımdır. Türkiye Komünist Partisi'nin, yeni Programında bu durum öngörülmüş ve bütün demokratik, anti-emperyalist güçler arasında eylem birliği üzerinde önemle durulmuştur. Toplumun objektif gelişmesi bu yönde olmuştur.

Burjuvazinin ilerici politikacıları bile yığınlardaki bu gelişme karşısında eski tutumlarından geri dönerek bugün artık kendi sollarında bulunan devrimci akımlarla eylem birliği fikrine yanaşıyorlar. Yığınlardaki eylem birliğine doğru gelişmelere ve bu gelişmelerin burjuvazinin ilerici politikacıları tarafından görülmesine rağmen anti-emperyalist, anti-faşist güçler arasındaki bir eylem birliği programı oluşturmamanın daha birçok zorlukları vardır. Maocuların kışkırtmaları, emperyalizm ajanlarının körüklemek istedikleri anti-komünizm TKP'ye konan yasak, din ve körinançlar sömürücülüğü, kanlı terör ve baskılar bu zorluklar arasındadır. Ama bir yandan da yığın hareketlerinin gelişmesi, hükümeti elde etmiş olan aşırı sağcı faşist politikacı grupların arasındaki çelişki ve çatışmaları da hızlandırıyor. Bundan ötürü bu çevreler etkenliklerini yitiriyor, zaafı daha açık beliriyor. Bu durumda yığın hareketlerini daha fazla geliştirmek, daha fazla ölçüde yığınlara dayanmak, yığınlarda örgütlenmek, neo-faşizmi yenmenin, demokratik bir düzene yönelik, demokratik bir hükümete kavuşmanın tek çıkar yolu olarak kalıyor.

Türkiye İşçi Partisinin Programı (2)

A. S.

Türkiye'deki sınıf savaşının bugünkü aşamasında görülen ilginç niteliklerden biri de, dışa bağlı ve emperyalizmin ajanı durumunda olan büyük burjuvazinin, büyük toprak beylerinin gittikçe tecrit olmalarıdır. Devrimci güçler ve en başta Türkiye Komünist Partisi büyük işbirlikçi burjuvaziye, toprak beylerini tecrit etmek için yıllarca çaba harcamışlardır. Çünkü, bu süreç bütün demokratik, ilerici, devrimci güçlerin eylem birliğini kuvvetlendirecek, en sömürücü, en saldırgan ve emperyalizmin Türkiye'deki hegemonyasının köprüsü durumunda olan burjuvazinin egemenliğini kırmak olanaklarını açacaktır. Bu stratejik hedefe ulaşmak süreci başlamıştır. Bu bakımdan burjuvazi içindeki ayrışmalara önem vermek ve onlar üzerinde önemle durmak, burjuvazinin en saldırgan ve sömürücü kolunu tecrit etmeye devam etmek anti-emperyalist, anti-faşist demokratik kurtuluş savaşımızın başlıca yönlerinden biridir. Büyük burjuvazi tutucu, hatta toplumu geriye doğru itici niteliktedir. İlerici kolunun tamamen tersine, reformculuğun düşmanıdır.

Bu bakımdan Türkiye İşçi Partisi'nin programında «Türkiye'de burjuva demokratik devrimi esas itibarıyla yapılmıştır». «Türkiye'de geri ve güdük kapitalizmin burjuvazisi, kendi çapında bir burjuva devrimi yapmıştır», sözleri üzerinde durmak gerekiyor.

Burjuvazi içindeki ayrışmalar, genellikle işçi sınıfının ve öteki devrimci akımların geliştirdiği devrimci sürecin bir sonucudur. Bu bakımdan burjuvazinin ilerici kolunun devrimcileri bile esasında kendi eseri değildir. Devrimci güçlerin baskısıyla burjuvazi bunları uygulamak zorunda kalmıştır.

Burjuvazi derebeyliğe karşı her yerde devrimci bir sınıf olmuştur. Türkiye'de de bu böyledir. Burjuvazi derebeylik üretim ilişkilerini yok etti. Onun yerine kapitalist burjuva üretim sistemi, yani toplumsal üretim, kişisel yarar ve özel mülkiyet, artık değer gibi kapitalist düzenin üretim ilişkilerini getirdi. Burjuva devrimi yalnız üretim ilişkileri alanını değil, üstyapıda, kültür, sanat, bilim ve düşünce alanlarını da kapsadı. Fakat aynı zamanda işçi sınıfı da devrimci bir güç olarak tarih alanına girdi. Derebeyliğe karşı savaşında ilerici, devrimci olan burjuvazi işçi sınıfına karşı gerici, tutucu ve saldırgan bir nitelik kazandı. Bu kapitalizmin başardığı sanayileşme devriminin kaçınılmaz sonucudur. Sınıf savaşı, derebeyliğin ortadan kalkmasından ve kapitalizmin yerleşmesinden sonra, yeni zamanlar tarihinin başı çeken gücü durumuna geldi. Burjuvazi bu sınıf

savaşının zorlaması sonucundadır ki, bazı demokratik hakları kabul etmek, yalnız işçi sınıfına değil, bütün emekçilere hattâ orta tabakalara bazı özgürlükler tanımak ve bu özgürlükleri yasalara, anayasalara bağlamak zorunda kalmıştır. Marks'ın da belirttiği gibi bu reformlardan her biri, kapitalizmden koparılmış bir haktı ve koparılıp alınan her hak, burjuvazinin egemenliğine vurulmuş bir darbedir.

Bu ilke Türkiye için de doğrudur. Türkiye konusunda Osmanlılar devrine kadar geri gitmiyeceğiz. Cumhuriyet devrinin ilk aşamalarında burjuvazinin devrimciliği derebeyliğe karşı değil, emperyalizme karşı savaşa belirmiştir. Oysa kapitalizmin gelişmesi sürecinde burjuvazi, derebeylere karşı savaşarak gelmiştir. Fakat özellikle Türkiye gibi az gelişmiş bir ülkedeki zayıf ve sermaye birikimi cılız olan, üstelik uzun ve kanlı bir harbin yıkımından çıkmış bir burjuvazi bağımsız bir kapitalist gelişme yolundan yürüyemezdi. Onun sınıfsal çıkarları sosyalizme karşı olduğundan ergeç emperyalizmle anlaşmak zorunluğunu duyacaktı. İzmir İktisat Kongresinde alınan kapitalizm yoluna girme kararı, Türkiye burjuvazisini bir ayırmaya, bir kolunu emperyalizmle anlaşmaya zorlaması kaçınılmazdı. Bugün bu ayırışmanın sonuçlarını daha açık, daha çıplak görüyoruz. Burjuvazinin bir kolu, halk yığınlarının demokratik ve anti-emperyalist hareketlerinde yer alıyor. Zümresel çıkarları onu, sınırlı da olsa, bu harekete katılmaya zorluyor. Bu demek değildir ki, burjuvazinin ilerici kolunun politik ve ekonomik hedefleri işçi sınıfının amaçlarıyla birleşmiştir. İşçi sınıfının esas hedefi sosyalist düzeni kurmaktır. O düzene varmak için de demokratik bir aşamadan geçmektir. Burjuvazinin ilerici kolunun hedefi yurt üzerine çökmüş olan emperyalizm ve işbirlikçi egemenliğine son vermek, Türkiye'yi kapitalist gelişme yolunda tutmak, sömürü imkânlarını tek başına elde etmektir. Bu ilk aşamada, anti-emperyalist plânda, demokratik hakları geliştirmek hedefinde, işçi sınıfıyla ulusal burjuvazinin savaşları bazı noktalarda aynı paraleldedir. Bu paralele rağmen burjuvazinin ilerici koluyla işçi sınıfı arasındaki sınıf savaşı durmamıştır. Bu sınıf savaşı burjuvazinin aşırı gerici, işbirlikçi koluna karşı yürütülenden ayrı nitelik taşır, ama sınıf savaşı olmaktan da çıkmaz. Burjuvazinin ilerici kolu iç pazar yaratmak için derebeylik kalıntılarını ortadan kaldırmak için çaba harcarken, işçi sınıfı bu çabaları destekliyor. Ama, kapitalizmi geliştirmek, yerleştirmek için değil, demokratik hakları genişletmek, aşırı gerici bir zümrenin varlığına son vermek demokratik gelişmeye karşı duran bir engeli kaldırmak için.

Sınıf savaşının bu değişik yönlerini, girinti ve çıkıntılarını gözönünde tutarak güvenle diyebiliriz ki, elde edilen haklar işçi sınıfının, onun öncü politik ve sendikal örgütlerinin, emekçi yığınlarının savaşımıyla elde edilmiştir,

Bu haklar burjuvazi tarafından halka hediye edilmiş değildir. Bundan ötürü de, burjuva demokratik devrimini burjuvaziye maletmek yanlıştır.

Bilindiği gibi Milli Kurtuluş Savaşından sonra uzun zaman tek parti egemenliği devri yaşandı. Kemalistler ve CHP yöneticileri «sınıfsız imtiyazsız bir kitle» gevezelikleriyle bütün halka karşı amansız bir diktatura yürütüyorlardı. Derebeyini de, marabacısını da, çiftlik beyini de, ırgatını da, bankerini de, patronunu da, işçisini de aynı politik çatı altında toplamak ve faşist İtalya'dan alınma «sermaye emek ortaklığı»nı kurmak çabasıydılar. Bunun, aşırı ve amansız bir sömürü düzenini işçi sınıfına, halk yığınlarına dayatmaktan başka bir anlamı yoktur. İşçilerin ne sendikası, ne de legal politik örgütü vardı. İşçilerin 12–15 saat çalışmaları olağandı. Toprak reformu yapılmamış, geniş köylü yığınları Osmanlılardan kalma derebeylerinin, çiftlik beylerinin sömürüsüne terkedilmişti. Üstelik Milli Kurtuluş Savaşında yönetimi elde tutan generaller, politikacılar devlet olanaklarından yararlanarak zenginleşmiş ya çiftlik beyi, ya banker, ya da işadamı olmuşlardır.

Bu yıllarda örgütlü bir burjuva muhalefeti bile yoktu. Bu yıllarda hem işçi sınıfının, hem de bütün emekçi yığınlarının amansız sömürü düzenine karşı savaşını sürdüren tek örgüt, daha 1922'lerde yasaklanmış olan Türkiye Komünist Partisidir. Hattâ İkinci Dünya Harbinden sonra sözde çok partili düzene geçtikten sonra bile TKP'ye konan yasak kaldırılmamış, bundan ötürü de parti bugünlere kadar illegal çalışmak zorunda bırakılmıştır.

1945'teki çok partili dönem esasında bazı demokratik hakların tanınmasına rağmen burjuva parlamentarizminin tam olarak uygulandığı bir devir sayılamaz. Parlamento, işçi sınıfına yine kapalı kalmıştır. Yalnız CHP'nin doğurduğu birtakım burjuva partilerine yaşamak ve parlamentoya girmek hakkı tanınmıştır.

Bundan ötürü TIP programında genel oy hakkı ve tek dereceli seçimler, çok partili rejim, sansürsüz basın, sınıf esaslı üzerinde örgütlenme, sendikalaşma, grev ve toplu sözleşme gibi hakların Türkiye'de burjuva demokratik devriminin belli başlı ögeleri saymak emekçi halkı yanlış yön- lere saptırmak anlamına gelir.

Genel oy hakkı ve tek dereceli seçimler şüphe yok ki, iki dereceli seçimlere kıyasla ileri bir adımdır. Fakat devrim niteliğini taşımaz. Burjuva parlamenter ilkelerinin gereği gibi uygulanabilmesi için halk yığınlarının hiç olmazsa cehalette, ağa-derebeyi-şeyh aşiret beyi baskılarından kurtarılmasını öngören demokratik reformların yapılmış olması gereklidir. Türkiye'de yer yer hâlâ oylar heybeyle taşınıyor. Ağaların, şeyhlerin adaylarına köy emekçileri oy vermeye zorlanıyor. Birçokları da aldatılıyor. Aşırı gerici politikacılara ve onların örgütlerine oy veren yığınlar var. Ancak, yarı sömürge parlamentarizm şartlarındadır ki, Türkiye'de emperyalizme karşı savaş alanında Atatürk'ün egemenliği devrinden çok daha gerilere gidilmiştir. Kemalistlerin satıhsal reformları bile baltalamak şart-

ları yaratılmış, şeriatçılar ortaçağ karanlığından çıkma Menderes, Bayar, Demirel, Erbakan, Feyzioğlu, Türkeş gibi emperyalizmin ajanı olan politikacılar hükümeti ele geçirmek ve kendilerine bağlı işbirlikçi büyük yerli ve yabancı sermaye gruplarının emperyalizmin egemenliğini sağlamak olanaklarını bulmuşlardır.

Demek oluyor ki, temelli ve devrimci reform ve dönüşümlerle tamamlanmayan bir «genel oy hakkı ve tek dereceli seçimler» Türkiye şartlarında, örneğin anti-emperyalist savaşta devrimci değil, ters-devrimci sonuçlar doğuruyor.

Çok partili rejim, sansürsüz basın kanunlarına gelince 52 yıllık Cumhuriyet devrinin 33 yılı sıkıyönetim altında geçti. Bunalımların bir kısmı çok partili rejim denen dönemi de kapsıyor. Bu dönemde nelerin olduğunu, ne gibi kanlı baskıların, faşist yöntemlerin uygulandığını kamuoyu iyi biliyor. Bu bakımdan sıkıyönetim yıllarının bir kere demokratik devrim kapsamının dışına çıkarılması lâzımdır. Fakat, sıkıyönetim olmıyan yıllarda bile, çok partili rejimde faşist kanunlar ve maddeler olduğu gibi kalmış ve uygulanmıştır. Türkiye Komünist Partisi'ne konan yasak hiçbir zaman kaldırılmamış, komünistlere karşı uygulanan teröre hiçbir zaman ara verilmemiştir. Burjuvazi, hesabına geldiği zaman küçük burjuva sosyalizmine yeşil ışık tutmuş, fakat bu akımlar da azıcık gelişmeye yüz tutunca darmadağın edilmişlerdir. Ordu, büyük burjuvazinin, militarist kliğin eliyle halkın üzerine sürülmüştür. Büyük burjuvazi, toprak beyleri sıkıştıkları her zaman sıkıyönetim ilân etmek, devrimci akımları kanla bastırmak yöntemlerine başvurmuşlardır ve vurmaktadırlar. Bu gibi bir düzeni «çok partili rejim saymak, emekçi halkı, düzenin niteliği hakkında yanlış kanıtlara sürüklemek anlamına gelir.

«Sansürsüz basın» konusunda da aynı şeyleri söylemek mümkündür. Basın da, büyük burjuvazinin, militarist kliğin, sıkıyönetimlerin baskısı altındadır. Yalnız büyük tekellerin basını serbesttir. İlân müessesesiyle, kağıt, baskı makineleri vastasiyle basının büyük kısmı tekellerin elindedir. Büyük burjuvazinin sınıfsal ideolojisini yayma aracıdır. Gazete çıkarmak, büyük sermaye işidir. Yazılı ve sözlü basın, ezici çoğunluğu ile burjuvazinin tekelindedir ve onun sınıfsal sansürünün izlerini her gün taşımakta, bu sansürü emekçi yığınlarına dayatmaktadır.

TKP'nin basını ancak, gizli olarak eylem göstermektedir. İşçi sınıfının legal basını ise zayıf ve dağınıktır. Devrimciler, namuslu aydınlar makaleleri için ömür boyunca hapis cezalarına çarptırılmışlardır. Bu tehlikeler basından uzaklaştırılmış değildir. TIP programını hazırlayanlar sansür konusunda Abdülhamit devrini gözönünde tutarak «sansürsüz basın» anlamının benimsemişlerdir. Oysa, zamanımızda burjuvazinin, basını sansür altına almak yolları başka ve en başta sınıfsal baskıdır.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Sayın okurlar,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Biz bu istekleri elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okurlarımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlikle belirtmelerini rica ederiz. Adreslerini değiştirenler, yeni adreslerini bize derhal bildirmelidirler.

Dergiye abone olmak ve diğer yayınlarımızı edinmek isteyenler adresimize bir mektupla bildirebilirler. Sonra Avrupadaki okurlarımız aşağıdaki adrese başvurabilirler:

1 Berlin 10

Postfach 100 229

West Berlin

Ödemeler şu konto numarasına yapılır:

Postscheckkonto 342 441

West Berlin

1. L. İ. Brejnev, «LENİN'İN 100. YILDÖNÖMÜ, SBKP'NİN XXIV. KONGRESİ, SSCB'NİN 50. YILI»
2. NAZİM HİKMET, BÜTÖN ESERLERİ (Şimdiye kadar 8 cilt çıkmıştır),
3. BİLİMSEL KOMÜNİZM,
4. LENİN (Biografisi),
5. BÜYÖK OKTOBR 50 YAŞINDA
6. S. Üstünel, «SAVAŞ YOLU» (3. baskı)
7. S. Üstünel, «GÖNÖMÖZDE TKP»
8. S. Üstünel, «GÖNEŞLİ DÖNYA»
9. A. Saydan, «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ»
10. A. Saydan, «YEDİ SOSYALİST ÖLKEDE DÖN-BUGÖN-YARIN»
11. A. Saydan, «SOVYETLER BİRLİĞİNDE 12 GÖN»

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,
Praha 6, Thakurova 3, Czechoslovakia

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçıılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhergraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libressa-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Bücherzentrum Süd-West
6500 Mainz
Bilhildisstraße 15
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6800 Mannheim
U 2, 3
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH
3550 Marburg
Am Grün 56
Buchhandlung Libressa
8000 München 40
Türkenstraße 66
Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4400 Münster
Steinfurter Straße 15
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8500 Nürnberg
Weinmarkt 12a
Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg
Am Damm 26
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8400 Regensburg
Glockengasse 7
Lenchen Demuth-Buchladen
6600 Saarbrücken
Nauwieser Straße 13
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5900 Siegen
Freudenberger Straße 18
Buchhandlung Hornung und Steinbach
7000 Stuttgart
Wilhelmsplatz 1
Buchhandlung W. A. Bastigkeit
5500 Trier
Lindenstraße 10
Friedrich-Engels-Buchhandlung
5600 Wuppertal-Elberfeld
Gathe 55– 57

İÇİNDEKİLER

Sayfa

<i>Vilyam Kaştan</i>	
Devrimci savaş için yeni olanaklar	469
<i>Knud Espersen</i>	
Amerikan emperyalizmi ve Batı Avrupanın yazgısı	481
<i>Verner Lamberts</i>	
Günümüzde ideolojik çalışmalar	491
<i>Rene Urbani</i>	
Komünistlerin fabrikalarda çalışmaları	503
<i>Naço Papazov</i>	
Sosyalizm ve bilim	511
<i>Hans Adamo</i>	
Eski ve yeni yanlarıyla anti-komünizm	523
<i>Sadek Hadjeres</i>	
Kurtuluş cephesinden kuruluş cephesine	533
xx: Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler	545

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi	549
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın İngiliz Komünist Partisi MK organı «Morning Star» gazetesine demeci	551
<i>A. Saydan</i>	
Faşizm ve nea-faşizm (3)	554
<i>A. S.</i>	
Türkiye İşçi Partisinin Programı (2)	558

